

sydasien

Tidskrift om Indien, Sri Lanka, Pakistan, Bangladesh, Afghanistan, Nepal, Bhutan och Maldiverna

**Därför
röstade
de indiska
väljarna
bort BJP**

**Baban som sätter
skräck i Lalkuan**

**Våldet präglar
livet i Kashmir**

SID 2-4

SID 20-23

SID 5-8

Möt Sydasiens i Lund

□ Aldrig tidigare kommer så många framstående forskare inriktade på Sydasiens att ha varit samlade i Sverige på en och samma gång. Det handlar givetvis om den artonde europeiska konferensen för moderna Sydasiensstudier, som SASNET – Nätverket för svensk Sydasiensforskning – och Lunds universitet arrangerar 6-9 juli i år 2004.

Drygt 400 forskare från hela världen, varav ett stort antal från Indien, Pakistan, Bangladesh, Nepal och Sri Lanka, kommer till Lund för att under fyra dagar diskutera allt från hinduismens utveckling i diasporan till jordbruksutveckling och hälsovård i Sydasiens, uppdelat på inte mindre än 46 paneler. Fullständig information återfinns på: <http://www.sasnet.lu.se/EASAS18.html> Ett unikt tillfälle att i Sverige möta och lyssna till världskända Sydasiensforskare inom en lång rad discipliner. Tag den chansen om ni har möjlighet!

SYDASIEN finns dock givetvis på plats, så räkna med mycket intressant läsning framöver. Tills dess håll väl till godo med detta späckade sommarnummer 2/04 med (som vanligt) välskrivna texter bland annat av **Pär Jansson**, **Kalle Kjellman** och **Kamila Shamsie**.

Lars Eklund

INNEHÅLL I NR 2/04:

Ajit Roy om det indiska valresultatet.....	2
Reportage från våldets Kashmir.....	5
Kamila Shamsie om en resa till landet på andra sidan gränsen.....	8
Ödesdiger maktkamp i Nepal.....	10
Bildningsresor till Indien.....	11
Kärnvapenmyterna frodas ännu i Indien och Pakistan.....	12
Indiens judar allt färre.....	14
Skolan för hemlösa barn.....	17
Arsenik förgiftar Bengalen.....	18
Kalle Kjellman om Baban som gör lite som han vill.....	20
Kumaratungas dyra valtriumf.....	24
Karunas uppror krossades.....	26
Camilla Orjuela om spritkulturen på Sri Lanka.....	28
Pakistanska brottare laddar med frön.....	30
Afghanska boxare till OS i Aten.....	32
Strejklag slår hårt mot textilarbetarna i Indiens "Manchester".....	34
Hindunationalister slåss för Shivaji.....	36
Chandani Lokugé om vilsen exillankes.....	37
Pogromrättegång flyttas från Gujarat.....	38
Notiser.....	39
Indisk-svenskt glas-samarbete.....	40

Omslaget: Pilgrim i Varanasi.

Foto: SÖREN WIBECK

Indiska folket valde göra det omöjliga möjligt

Kolkata 19 maj 2004

Indien upplevde en slags mini-revolution genom valurnorna i landets fjortonde parlamentsval som hölls under 20 dagars tid mellan den 20 april och 10 maj. Trots att röstningen ägde rum i fyra omgångar tydde opinionsundersökningar i olika tryckta och elektroniska media in i det sista på att den BJP-ledda Nationella Demokratiska Alliansen skulle komma att segra över den samlade oppositionen ledd av kongresspartiet, Indian National Congress. De hindufundamentalistiska krafterna i landet (Sangh Parivar) styrda av RSS (Rashtriya Swyamsevak Sangh) och BJP såg därmed ut att ytterligare stärka sitt grepp över Indiens redan svårt sargade demokratiska system.

Deras planer för att genomföra auktoritära administrativa och konstitutionella förändringar var långt gångna. Under valkampanjen meddelade exempelvis premiärminister Atal Behari Vajpayee att den nya NDA-regeringens första åtgärd skulle bli att driva igenom en lag som förbjuder indiska medborgare födda i utlandet att kandidera till höga poster.

I min förra krönika varnade jag för att man naturligtvis inte ska ta det indiska folket för givet, för om det ges minsta chans att kullkasta de prydliga beräkningar som makthavarna satt upp så griper man den. Men denna min reservation uttryckte bara min fromma förhoppning, om än baserad på historiska erfarenheter. För det var just det som bevisades när det indiska folket i valet 1977 kraftfullt tog avstånd från den politik som dåvarande premiärministern Indira Gandhi fört med utlysande av undantagstillstånd. Och nu har alltså de indiska väljarna gjort samma sak igen!

Kongresspartiet åter störst

Slutresultatet av valet blev att kongresspartiet ensamt tog hem 145 mandat medan BJP vann 138. Kongresspartiet och dess allierade partier fick sammanlagt 218 medan NDA-alliansen bara fick 186. Därutöver gick vänsterfronten, ledd av CPI(M), starkt framåt och tog hem 61 platser i parlamentet, fler än någonsin förut. Bortsett från en handfull av de valda vänsterfronts-parlamentarikerna som vägrar stödja kongresspartiet är de övriga fast

beslutna att sluta upp bakom den kongressparti-ledda front som nu tar över styret i landet, för att därigenom stå emot den "hindufundamentalisk-fascistiska" alliansen som leds av BJP.

Dessa totalsiffror avslöjar dock inte hela omfattningen av NDA-alliansens stora nederlag. Exempelvis illustrerat av att man inte fick ett enda mandat av 39 möjliga i Tamil Nadu, och bara ett av 42 i Västbengalen. Och i Andhra Pradesh tog det tidigare så dominerande Telugu Desam Party (TDP) bara fem mandat av 42. Det innebär alltså att NDA-alliansen i dessa tre viktiga delstater fick nöja sig med sex mandat av 123. På samma sätt gick det i huvudstadsregionen Delhi där NDA bara tog hem ett av sex mandat, och i intilliggande delstaten Haryana ett av nio.

BJP förlorade i Ayodhya

I Uttar Pradesh, ansett för att vara kärnområde för hindutva-politiken och som ensam sänder 80 parlamentariker till New Delhi, har BJP:s mandat gått ner från 29 till 11. Partiet är därmed blott tredje största i delstaten, efter Samajwadi Party (SP) och Bahujan Samaj Party (BSP), och med bara ett mandat mer än kongresspartiet. Än viktigare är att BJP miste sina platser i såväl Ayodhya, Varanasi och Mathura, de tre städer som stått i våldsamt fokus för tempel-moské-striden. I Bihar, tidigare NDA-alliansens näst viktigaste kärnland och tillika den näst folkrikaste delstaten med 44 parlamentsplatser, miste man denna gång 30 mandat och hamnade på blygsamma 11, gentemot de 26 mandat som erövrades av Laloo Yadavs parti Rastriya Janata Dal (RJD) och dess allianspartier som alla ingår i den kongresspartileda alliansen på riksplanet.

Till och med i Gujarat, delstaten som regeras av chefsministern Narendra Modi (av Högsta domstolen nyligen kallad för en vår tids Nero på grund av sin avskyvärda roll i pogromerna mot muslimer 2002) och där BJP överlägset segrade i delstatsvalet för knappt två år sedan, föll BJP nu rejält från 20 mandat till 14, medan kongresspartiet ökade till 12.

Och i Jharkhand, en annan delstat regerad av BJP, tog kongresspartiet 13 mandat medan BJP bara lyckades vinna ett.

Jublande anhängare till kongresspartiet utanför Sonia Gandhis bostad, efter den sensationella valsegern.

FOTO: T NARAYAN/OUTLOOK

Valmanskåren tycks dessutom ha funnit ett särskilt nöje i att straffa enskilda NDA-ledare. Det främsta och betydelsefullaste av dessa offer är en av dem som ingår i BJP:s ledartrojka, nämligen kultur-tsaren och ministern för mänsklig resursutveckling **M M Joshi** – en uttalad förespråkare för RSS' ideologi som de senaste sex åren härjat vilt med det indiska utbildnings-systemet, med skolornas läroböcker, historieskrivningen och mycket annat (som SYDASIEN berättat om ett flertal gånger) utan hänsyn till den kritik och det motstånd han mött från högt ansedda vetenskapsmän och pedagoger. Nu förlorade han sin parlamentsplats från hemstaden Allahabad. Andra topppolitiker som liksom Joshi nu förlorade var utrikesministern **Yashwant Sinha**, petroleumministern **Ram Naik**, jordbruksministern **Sharad Yadav**, järnvägsministern **Nitish Kumar** (i en av de två valkretsar där han ställde upp), arbetsmarknadsministern **Shahib Singh**, och så vidare. Och lägg därtill Shiv Sena-ledaren och parlamentets talman **Manohar Joshi**.

Väljarna var ännu skoningslösare gentemot fallna idoler som skamlöst offrat alla principer de tidigare stått för bara för att få plats på BJP:s kandidatlistor i valet. Två eminenta exempel på detta fenomen utgjordes av **Arif Muhammed Khan** – f d minister i **Rajiv Gandhis** och **V P Singhs** regeringar och nationellt respekterad som en sekularistisk företrädare – och **Bhupen Hazarika** med doktorsgrad i sociologi från Columbia University i New York som gjort sig känd såsom varande en vänsterinriktad sångare och kompositör. I all hast anslöt de sig båda precis före valet till BJP och ställde upp för partiet i valet. Båda förlorade stort i sina valkretsar.

Inte en enda framträdande valanalytiker

eller kommentator hade minsta aning om vad som faktiskt höll på att ske runt om i de mörka hörnen av landets byar och urbana slumområden, där majoriteten av de 660 miljoner röstberättigade indierna lever sammangyttrade. Det fanns på ytan heller inga synbara tecken på politiska svängningar. Det är därför fortfarande en gåta, insvept i mystik, vad den avgörande omsvängningen i folks sympatier berodde på. Några intelligenta gissningar är följande:

Orsaker till omsvängningen

□ 1. Förlusten för BJP:s kandidater i de tre städerna Ayodhya, Varanasi and Mathura där tempel-moskéstriden stått som hårdast, liksom BJP:s tillbakagång i Gujarat, visar att den aggressiva hindutva-politiken mist sin attraktion också bland partiets mest militanta anhängare.

□ 2. Nationella Demokratiska Alliansens katastrofval i Andhra Pradesh, Haryana, Bihar med flera delstater tyder på att stora grupper av bönder nu överger dessa partier på grund av de negativa effekter som regeringens jordbrukspolitik orsakat.

□ 3. Nederlaget för IT-profeten **Chandrababu Naidu** i mjukvaruindustrins huvudstad Hyderabad och förlusten för sex av BJP:s sju kandidater i Delhi, visar att valpropagandan om ett 'India Shining' och 'Feel Good' utgjordes av såpbubblor som sprack till och med i dessa blomstrande städer.

□ 4. Förlusten för framstående NDA-ledare på skilda håll i landet i områden med betydande inslag av muslimsk befolkning understryker det faktum att Vajpayees smått ironiska kärleksbrev till Indiens muslimer har bemötts med vederbörligt förakt efter de oförglömliga upplevelser man tidigare

haft i Gujarat.

□ 5. Vajpayee-regimens ekonomiska politik har inneburit att fabriker och företag lagts ner och att man medverkat till att mängden arbetslösa vuxit kraftigt. Dessutom har man sänkt sparräntorna. Lägg därtill en fullständigt skamlös tävlan mellan ministrar och partiledare i att sko sig genom den ena korruptionshärvan efter den andra. Allt detta har fått marken att falla under regeringens fötter.

□ 6. Slutligen skulle jordskredssegern för den CPI(M)-ledda vänsterfronten i Kerala och Västbengalen kunna verifiera slutsatsen att det centrala budskapet i vänsterns valkampanj, att sätta fingret på den kommunalistiska och fascistiska karaktär som präglat RSS och BJP:s styre, och mana till uppslutning kring ett sekularistiskt och demokratiskt alternativ, har slagit an ett akkord i människors sinnen så till den grad att de sekularistiska fronterna vann de framgångar de fick i valet.

Hatkampanj mot Sonia

Den mest häpnadsväckande och bländande uppvisningen av det indiska folkets engagemang för demokratins grundläggande principer är emellertid hur det röstade för att **Sonia Gandhi** skulle inta den högsta posten i nationens politiska liv, utan hänsyn till den illvilliga kampanj som drevs av politiker som Vajpayee, **Sharad Pawar**, **Mulayam Singh & Co**, och som riktade in sig på hennes så kallade utländska ursprung (under vilket dolde sig också fördomar gentemot hennes kön).

Om valresultatet kan sägas demonstrera den höga graden av ombytlighet i indisk politik så visar utvecklingen efter valet ännu tydligare på detta. Som vald ledare för

VÄND!

kongresspartiet var Sonia Gandhi inbokad att träffa president **Abdul Kalam** på morgonen den 18 maj för att formellt resa anspråk på att bilda regering. Men i sista stund beslutade hon sig för att inte bli premiärminister, utan i stället föreslå Dr **Manmohan Singh** till posten. Singh som var finansminister i den senaste kongresspartiregeringen under **Narasimha Raos** ledning 1991-96 och är känd som den verkliga arkitekten bakom den ekonomiska liberaliseringsprocessen i Indien.

Gav plats åt Manmohan Singh

Skälen till Sonia Gandhis plötsliga och dramatiska beslut är höljt i dunkel. Hon och hennes barn **Rahul** och **Priyanka** hävdar nu att hon aldrig avsett att bli premiärminister. Men detta är svårt att tro på om hon inte medvetet skulle ha fört det indiska folket bakom ljuset. Hon var nämligen den mest framträdande av alla i valkampanjen – hon höll cirka 90 valmöten runt om i landet och reste 90 000 kilometer med helikoptrar och bilar. Alla som röstade för de sekularistisk-demokratiska kandidaterna gjorde detta i tron att Sonia Gandhi skulle komma att leda den nya regeringen.

En annan förekommande förklaring till att hon tackade nej är det ökade hot mot sitt eget och barnens liv som det skulle innebära att inta rikets högsta post.

Oavsett vilken av dessa versioner som är sann så finns det en mera tydlig och trovärdig underliggande förklaring till hennes agerande. Det är de varliga och ondsinta attackerna mot henne på grund av hennes utländska härkomst som framförts av ledare inom NDA-alliansen och deras RSS-anhängare. Sonia Gandhi kan ha bestämt sig att backa inför risken att det uppstår splittring i nationen till följd av denna i grunden oväsentliga fråga. I alla fall höll hon ett känsloladdat TV-sänt tal inför kongresspartiets parlamentsgrupp, varvid hon avstod från premiärministerposten till Manmohan Singhs förmån. Hon förklarade att "hennes inre röst" tvingat henne till att "ödmjukt avstå från posten".

Kongressparti-parlamentariker och tusentals vanliga människor i Delhi, Mumbai, Bhopal och andra städer protesterade mot beslutet, och folk hotade med hungerstrejk och att bränna sig till döds. Kongresspartiets allierade försökte också förbjuda henne att ompröva sitt beslut, men hon stod fast därvid och Singh utsågs slutligen till premiärminister.

Börserna rasade tillfälligt

Samtidigt som detta pågick skedde ett ras på de överansträngda indiska börserna som en affärsvärldens reaktion mot att Indien var på väg att få en vänsterinfluerad regering där vänstern väntas kräva radikala omläggningar av den förra regeringens ekonomiska politik. Aktiekurserna sjönk till bottenivåer och det beräknas att börs-

värden motsvarande 200 miljarder svenska kronor försvann över en natt! I vilken utsträckning raset berodde på finanshajars manipulationer eller var ett uttryck för politisk utpressning mot den tillträdande regeringen är svårt att säga. Klart är dock att så snart Manmohan Singhs namn började nämnas steg aktiekurserna nästan upp till den ursprungliga nivån.

Valresultatet bjuder helt visst ett ögonblick av stolthet och glädje i landet för att de kommunalistiska och fascistiska krafterna tvingats till reträtt. Men dessvärre är det samtidigt ett riskabelt ögonblick, för varken centerkrafterna kring kongresspartiet eller vänstern var över huvud taget inställda på att man skulle vinna valet. Därför är man fullständigt oförberedd inför den situation man ställts inför. Detta samtidigt som de reaktionära krafterna i form av RSS och BJP är fullt mobiliserade, med stora ekonomiska tillgångar bakom sig, och redo att ställa till med obstruktioner.

Krafter inom kommunistpartierna och vänstern i övrigt, liksom många högt respekterade offentliga personer, förespråkade att kommunisterna skulle ingå i den kongresspartileda koalitionsregeringen. Men detta skulle ha varit ett ödesdigert misstag eftersom vänstern inte på allvar skulle kunna påverka regeringens politik men helt i onödan skulle riskera att kritiseras för bristerna i densamma.

Ingen tid för självbelåtenhet

När nu den inledande ronden avslutats står det i alla fall klart att reaktionens krafter drabbats av en svår motgång. Den illasinnade kampanjen mot Sonia Gandhi kändes främmande för vanligt folk, medan däremot Sonias värdiga, ytterst uppriktiga och ödmjuka uttalanden har bemötts med sympati och respekt. Faktum är att hon genom att avstå från premiärministerposten i vissas ögon har höjt sig till **Mahatma Gandhis** moraliska nivå. Dessutom har man genom valet av Manmohan Singh såväl försvagat motståndet man mött från affärskretsar som från sikhiska anhängare till NDA-alliansen.

Dock finns ingen tid till självbelåtenhet. Alliansen ledd av kongresspartiet (kallad Förenade Progressiva Alliansen) och vänstern fick i valet sammanlagt 40 procent av antalet röster, jämfört med NDA-alliansens 30 procent. Resterande 30 procent delades av tvivelaktiga krafter som Mulayam Singhs Samajwadi Party, **Mayawatis** BSP och ett antal andra svårbestämbara grupper som lätt kan ta steget över till NDA-alliansen, vilket skulle ändra på maktbalansen till det sekularistisk-demokratiska lägerets nackdel. Detta är ett skeende som måste avvärjas.

Ajit Roy

Översättning: Lars Eklund

Slutligt valresultat till Lok Sabha 2004

Förenade progressiva alliansen, UPA – 218 mandat

• Indian National Congress, INC:	145
• Rastriya Janata Dal, RJD:	21
• Dravida Munnetra Kazhagam, DMK:	16
• National Congress Party, NCP:	9
• Pattali Makkal Katchi, PMK:	6
• Jharkhand Mukti Morcha, JMM:	5
• Telangana Rashtra Samithi, THS	5
• Lok Jan Shakti Party	3
• Marumalarchi Dravida Munnetra Kazhagam, MDMK	4
• Jammu and Kashmir People's Democratic Party, PDP:	1
• Muslim League Kerala State Committee:	1
• Republican Party of India (A):	1
• Oberoende kandidat:	1

Nationella demokratiska alliansen, NDA – 186 mandat

• Bharatiya Janata Party, BJP:	138
• Shiv Sena:	12
• Biju Janata Dal, BJD:	11
• Shiromani Akali Dal, SAD:	8
• Janata Dal (United):	7
• Telugu Desam Party, TDP:	5
• All India Trinamul Congress:	2
• Mizo National Front:	1
• Nagaland People's Front:	1
• Oberoende kandidat:	1

Vänsterfronten – 61 mandat

• Communist Party of India (Marxist), CPI(M):	43
• Communist Party of India, CPI:	10
• Revolutionary Socialist Party, RSP:	3
• All India Forward Bloc:	3
• Kerala Congress, KEC:	1
• Oberoende kandidat:	1

Övriga partier – 74 mandat

• Samajwadi Party, SP:	36
• Bahujan Samaj Party, BSP:	19
• Janata Dal (Secular):	4
• Rashtriya Lok Dal, RLD:	3
• Asom Gana Parishad, AGP:	2
• J & K National Conference:	2
• Samajwadi Janata Party (R):	1
• National Loktantrik Party:	1
• All-India Majlis-e-Ittehadul Muslimeen, AIMIM:	1
• Loktantrik Jan Samta Party:	1
• Bharatiya Navshakti Party:	1
• Indian Federal Democratic Party:	1
• Sikkim Democratic Front:	1
• Oberoende kandidat:	1

• Vakanta platser:	4
(tre valkretsar i Bihar och en i Manipur)	
• Nominerade av presidenten:	2
(anglo-indiska minoritetsrepresentanter)	
• Totalt 545 platser i Lok Sabha	

Sammanställt av Lars Eklund

De fem dödade männen från Chittibandi bärs ner till moskén inför begravningen. Enligt lokalbefolkningen användes männen som mänskliga sköldar av armén när dess styrkor anföll militanta separatister.

Försoningen långt borta i ett Kashmir där våldet får regera

Femton år efter att det väpnade upproret satte i gång i den indiska delstaten Jammu & Kashmir märks det i vardagen inte mycket av den försoning som människor hoppats på efter de politiska förändringarna på toppnivå. SYDASIENS utskände har besökt Kashmir och mött människor som brutalt utsatts för våld från både militärens och den separatiska gerillans sida.

Det är tyst och trångt och tungt i mörkret. Runt sängen står familjen, vänner. Som ett motiv från en tavla, han ser faktiskt ut som om han sover. Händerna på bröstet är täckta av henna; ser ut som torkat blod i dunklet. En journalist antecknar, frågar, endast systemen gråter tyst. Utanför det lilla fönstret faller den tjocka blöta snön på byborna som har samlats för den rituella tvagningen.

Omgiven av höga berg ligger Kashmirdalen fantastiskt vackert. Men skönheten

Resultatet av en eldstrid mellan militanta separatister och indiska säkerhetsstyrkor hösten 2003. Byggnaden står mitt i centrala Srinagar, delstaten Jammu & Kashmirs sommarhuvudstad.

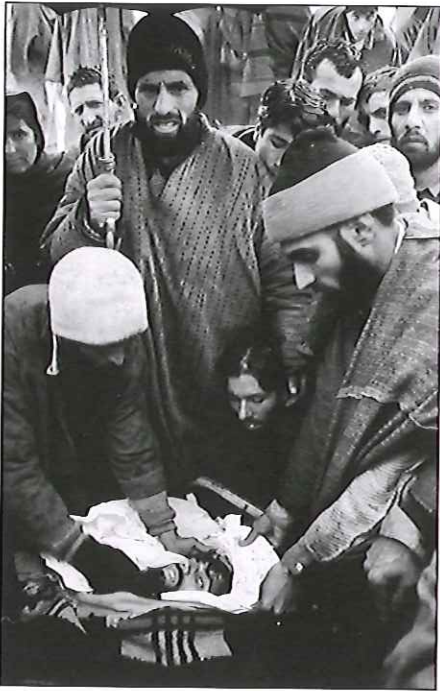
skar sig. Efter femton år av väpnad konflikt är ingen opåverkad. Alla har någon släkting som dödats, lemlästas, eller försvunnit.

En hel generation har vuxit upp i en atmosfär där det regelmässigt förekommer

våldsdåd. Våld från militärens sida eller våld utövat av desillusionerade och förbitterade unga kashmirier. I båda fallen dödan- de och döendes i nationens namn.

I byn Chittibandi ligger fem unga män

VÄND!

Han bar fortfarande arméuniform när hans kropp återlämnades. Att han och de andra männen skulle ha anlitats som bärare – vilket armén påstår – förnekades av alla i omgivningen. Tvångsarbete åt säkerhetsstyrkor är dock inte ovanligt enligt människorättsorganisationen Public Commission for Human Rights.

FORTS.

döda på lit de parade. Enligt byborna användes de som mänskliga sköldar när indiska armén tvingade dem att gå iklädda arméuniformer framför soldaterna när de attackerade militanta separatister uppe bland bergen bakom byn. Fem kroppar återlämnades, fortfarande iklädda uniformer, i ett litet skjul dagen efter.

Sedan oktober 1947 har indiska armén funnits i Kashmir för att vakta gränsen och

Javed gerillasoldat vid femton års ålder

□ Javed var 15 år när han korsade defacto-gränsen, Line of Control (LOC), för att lära sig kriga.

Han tränades i Khost i Afghanistan under sex månaders tid innan han återvände för att kämpa mot ockupationen i Kashmir. Det var svårt att ta sig över gränsen, han tvingades vandra fem-sex dagar över höga pass och glaciärer. Han såg vad de indiska säkerhetsstyrkorna gjorde, och ville slå tillbaka.

Numera bor han som flykting i Muzaffarabad, huvudstad i den del av Kashmir som Pakistan kontrollerar. Det som i Pakistan kallas för "Azad Kashmir", det fria Kashmir.

– Jag vill ha fred, men ändå skulle jag gå tillbaka och fortsätta slåss om jag kunde, säger han.

stilleståndslinjen mot Pakistan. Men sedan 1989 har den militära närvaron ökat markant. Överallt ses bunkrar, patruller och vägsprårr. Det pågår en våldsam ockupation där säkerhetsstyrkorna i praktiken har åtalsfrihet.

Men det är långt från huvudstaden Srinagar med dess många bevakande journalister som de allvarligaste kränkningarna av mänskliga rättigheter pågår.

Chittibandi ligger flera timmars bilresa norr om Srinagar där bergen reser sig och hägnar in Kashmirdalen. Sedan 1990 har byn ingen elektricitet. Mer än hälften av de 1 300 familjerna i Chittibandi är gujjarer, ett nomadiserande folk som sommartid traditionellt vandrar upp till de alpina ängarna med sin boskap. De betraktas ofta av kashmirierna som utbildade, okunniga och lågkastiga. Samtliga fem döda är gujjar-män.

Dimman sänker sig igen och lindar en spänning runt oss. Det behövs bara en liten gnista för att människorna i byn ska tända till och explodera. En efter en berättar de om hur det känns att leva under säker-

hetsstyrkornas förtryck.

– Vi känner oss osäkra i våra egna hus, det här har pågått kontinuerligt i 15 år, berättar **Noor Mohammed ud-Deen**.

Ständigt måste folket bära ID-kort, och riskera att bli kroppsvisiterade om de ger sig ut på gatan. Samma frågor från säkerhetsstyrkorna – "vart ska du?", "var kommer du ifrån?", "varför?", "vem ska du träffa?" möter människorna varje dag.

– Skulle någon vägra blir denne miss-handlad, arresterad eller till och med dödad säger **Shabina Mehraj**.

– Männen får ta förödmjukelsen utan att protestera, men till slut exploderar det. Kvinnorna och barnen drabbas när mannen kommer hem och de utsätts för hans frustration. Våld i hemmet har ökat mycket sedan stridigheterna började.

Shabina är läkare, och startade *Kashmir Womens Initiative for Peace and Disarmament* förra året tillsammans med **Aasia Geelani** och några andra kvinnor.

– Som i alla konflikter, är det barnen och kvinnorna som är mest sårbara, säger Aasia. Hon är redaktör för *Voices Un-*

Enligt tidningen *Greater Kashmir* demonstrerade 15 000 män kvinnor och barn i Chittibandi mot Indien och säkerhetsstyrkorna. Kvinnorna drabbas hårt av konflikten och har väldigt små möjligheter att få sina röster hörda.

tvätt och arbetskraft. När de då hjälper separatistgerillan, så straffas de av armén. Eller av *ikhwanis*, överlöpande, från början kapitulerade separatister som bytt sida och nu kämpar för Indien. De är synnerligen hatade här.

– De kommer och tar vad de vill, och utövar utpressning genom att hota med att annars anklaga oss för att ha kopplingar till separatisterna, hör jag från flera håll.

De massiva, gamla chinaträden står som torn och håller vakt.

– Murarna har växt, bokstavligt talat. Det syns tydligt var de nya tegelstenarna lagts på gamla murar.

Isoleringen har ökat

Gowhar Fazili har startat en ungdomsorganisation, SPACE (*Students Platform for Acquiring and Consolidating Experience*), och lär ut statsvetenskap på Government Women's College i Srinagar. Han berättar att samhället är mycket mer isolerat nu än det har varit. Folk är rädda och osäkra. Unga människor har börjat använda droger i större omfattning.

Aadil och hans läkarstuderande vän sitter på tredje våningen i skuggan av Shankaracharya Hill och planerar en resa. De hoppas kunna åka till New Delhi om ett par veckor. Bara för att få andas ut och slappna av, gå ut på kvällarna när mörkret lagt sig. De berättar hur svårt det är att vara ung i Kashmir:

– Det enda jag ser i min framtid är mörker. Vem vet, i morgon eller i dag, eller dagen efter det, eller om 15 dagar, kanske jag arresteras eller blir skjuten. Av arméns kulor eller någon annans kulor, det spelar ingen roll.

På den smala leriga vägen rör sig folkmassan upp till de längst bort belägna husen, där bergen tycks försvinna in i molnen, sedan ner igen, bärandes på fem sängar. "Hum kya chahte? – Azadi!" (Vad vill vi ha? – Frihet!), ropar de gång på gång. Även kvinnorna är med, liksom barn. De förbannar Indien, förbannar Kashmirs chefsminister **Mufti Mohammed Sayeed**, förbannar media.

"Död åt pressen!", någon kastar en sten och spräcker bilrutan. De vill se mina anteckningar, de vill vara säkra på att sanningen kommer fram. Deras sanning, deras verklighet. Doordarshan, Indiens statliga TV, hade endast gett arméns version av vad som hade hänt; att de hade dödat nio gerillamän.

I Srinagar berättade en man om hur indiska journalister ofta skriver raka motsatsen till vad som verkligen skett. Att "affärrerna är öppna till elva på kvällen". Att "folk är fria och kan göra vad de vill", och

VÄND!

heard, KWIPD:s nyhetsbrev som kommer ut fyra gånger om året.

Ett problem som dykt upp under åren av konflikt är posttraumatiska stresssymptom.

– Det förekom inte i Kashmir innan den väpnade konflikten inleddes, berättar Aasia Jeelani.

– Det har lett till en stor ökning av psykiska sjukdomar och trauman som ofta drabbar kvinnor hårdast.

– I alla byar finns det en liten klinik, säger **Parvez Imroz**, advokat och människorättsaktivist.

– Det är statens ansvar att tillhandahålla gratis sjukvård. Men som i alla andra andra byar så fungerar det inte. I Chittibandikliniken finns det anställda, men de gör ingenting. Den som blir sjuk eller som skadas tvingas ofta gå långt innan de kommer till en väg som endast sparsamt trafikeras av bussar, för att ta sig till närmaste sjukhus, ibland hela vägen till Srinagar.

Delstaten Kashmir är som många andra områden i Indien fattigt och underutvecklat. Ekonomin har länge vilat på turistindustrin och när den kollapsade för femton

år sedan på grund av den våldsamma konflikten slog det hårt mot alla dem som var beroende av turisterna.

I turistorten Gulmarg drar **Mohammed Aslam** en släde, och, om han får som han vill, en turist på släden.

– Här har vi ingen fabrik, säger han. Ni är vår fabrik; ni kommer hit, spenderar pengar, och jag tjänar lite.

Men den här dagen är det nog fler slädragare än turister i Gulmarg.

Mannen som säljer skrivmaterial utanför postkontoret hälsar på svenska när han får höra var jag kommer ifrån. Han fick tillfälligt jobb när det stora svenska företaget byggde kraftverksdammen vid Uri. Enligt honom går endast tre procent av elkraften som dammen producerar till Kashmir, resten till andra delar av Indien.

– Ja, ja, vi är alla kashmirier, avbryter tolken irriterat.

Haji, farbror till en av de döda, har börjat berätta om hur de hamnar i kläm mellan de separatistiska mujahedin-krigarna och säkerhetsstyrkorna. De tvingas hjälpa både mujahedin och armén, särskilt med mat,

FORTS.

att "invånarna bemöts med respekt av säkerhetsstyrkorna"...

I själva verket stängs allting när det börjar bli mörkt runt klockan sex och folk skyndar sig hem.

En viktig anledning till att den nuvarande delstatsregeringen kom till makten var genom att man lovade föra en politik som gick ut på att läka sår. Man lovade ta itu med de allvarliga människorättskränkningar som säkerhetsstyrkorna gjort sig skyldiga till, och se till att de skyldiga straffas.

– Sedan den nya regeringen tillträdde i november 2002, har den beordrat 35 utredningar av allvarliga brott mot mänskliga rättigheter, men av dessa har endast tre rapporter lämnats in. Ingen har blivit straffad än så länge, säger **Idries Shah** på den oberoende Public Commission on Human Rights i Srinagar.

Tappat förtroendet

Folk har därför i stor utsträckning tappat förtroendet för både regeringen och rättsväsendet; man tror inte längre att rättvisa kommer att skipas.

Massan rör sig mot byns moské. På dess gård ställs sängarna på rad. Det står människor på taken, på vägen utanför; överallt. Talare efter talare skriker sitt budskap in i mikrofonen. Efter varje mening går tusen händer i luften till ett "Allah-u-Akbar!"

Ryktet att två separatistledare på väg hit har arresterats sprids snabbt. Ilskan mot Indien, som redan är kraftig, får nytt bränsle.

När en i förra valet besegrad kandidat för regeringspartiet Peoples Democratic Party kommer och skall tala, tar ilskan överhanden. Han tvingas fly för livet när den stenkastande hopen jagar honom genom byn.

– Han hade blivit lynchad om ingen hade hjälpt honom undan, säger den lokala journalisten.

Aadil säger att vanligt folk visst vill ha fred, man är trötta på konflikten. Men, säger han, för många har dött för "azaadi" – frihet, för att man ska kunna ge upp nu.

– Minst 80 000 människor har offrat sina liv och vi i Kashmir kan inte glömma dem. Ytterligare 8 000–10 000 har försvunnit i säkerhetsstyrkornas förvar, och lägg därtill alla våldtakter... Vi kan inte godta en kompromiss efter allt vi förlorat. Vi vill ha fred, men vi står fast vid våra krav på självständighet.

Sigfrid Bengtsson text och foto

FOTNOT: Aasia Geelani som nämns i artikeln omkom nyligen när hon som representant för J&K Coalition of Civil Society besökte Kupwara i samband med att man bevakade det pågående parlamentsvalet. En mina eller fjärrstyrd bomb exploderade under deras bil.

Resa som främling i ett välbekant land

Medan Pakistans och Indiens regeringar kämpar för att lösa sina tvistefrågor, har de två ländernas folk mer gemensamt än de skulle kunna tro. Detta upptäckte den pakistanska författaren Kamila Shamsie när hon åkte för att arbeta i Chennai i södra Indien.

Kamila Shamsie.

Som med så mycket annat som har med Indien och Pakistan att göra, så började problemen långt innan det egentligen fanns någon anledning till det. När jag satte igång med att ordna resevisum till Chennai för att tillbringa en vecka som gästande författare på Stella Maris högskola, trodde jag att min första stötesten skulle bestå i att uppfylla visumansökans krav.

Men redan att finna rätt på visumbyrå i Islamabad visade sig vara ett litet äventyr i sig. När jag till sist slog rätt nummer, kopplades en fax på. Utan att låta mig nedslås skrev jag ett brev med frågor om detaljerna i visumansökansprocessen och försökte faxa över det.

Men denna gång fanns det ingen fax som kopplades på – det fanns bara telefonens ringande. Där gav jag nästan upp; detta är en metafor, bestämde jag mig för. Pakistanare ringer indier och får tag i en fax. Indier hör att telefonen ringer, svarar för att tala med pakistanare och får ett inkommande fax. Önskan att kommunicera finns men maskineriet tillåter det inte.

Metaforisk placering

Det var för att se om metaforen skulle tåla en närmare granskning som jag slog numret en tredje gång och kom då fram till en mänsklig varelse. Och sålunda fann jag mig några dagar senare i Islamabads "diplomatiska enklav". (För att komma in i enklaven måste man kliva på en buss som släpper av en vid önskad ambassad. Den indiska ambassaden ligger närmast infarten men är också den sista hållplatsen på linjen. Även detta är en metafor.)

Till slut stämplade tjänstemännen mitt pass med visum för Mumbai och Chennai. (Pakistan och Indien ger inte varandras invånare visum för hela landet utan endast för utvalda städer inom länderna.) Och så befann jag mig den 6 februari i Mumbai, där jag skulle tillbringa två dagar hos vänner på min väg till Chennai.

Inget hade förberett mig på Mumbai. Jag menar nu inte dess ytterligheter av ytterligheter – fast dess rikedom och dess fat-

igdom är så påträngande och existerar så nära inpå varandra att till och med en som kommer från Karachi baxnar. Det är helt enkelt så att jag aldrig varit på en så fullständigt obekant plats som samtidigt förmår utstråla en sådan känsla av något välbekant.

Jag visste förstås att Mumbai, liksom Karachi, är en överbefolkad industrihamnstad, med kolonial arkitektur som dominerar vissa delar av staden och att ett avstånd på obetydligt mer än 800 kilometer skiljer dem åt. Men det är något helt annat att konfronteras med faktas verklighet.

Detta slog mig med verkligt eftertryck en kväll när jag satt på den långa verandan till Mumbais gymkhana – nästan identisk med den långa verandan utanför Karachis gymkhana. Medan kvällen föll, kom en sval vind fläktande från havet och förde undan eftermiddagens hetta. I Karachi är något det bästa jag vet att känna hur kvällsbrisen från havet helt förvandlar en het dag. Att upptäcka detta i Mumbai var som att för första gången träffa ett syskon till någon man älskar och att i den främlingens anletsdrag möta uttryck som är en djupt kära.

Men det blir mer underligt. Det var inte bara Karachi som jag blev påmind om i Mumbai. I arkitekturen i några av dess gator var det London. I det hektiska tempot, i det ultra-coolaste av ultra-coola och i geografin som tvingar staden att växa uppåt snarare än utåt, var det New York. Och sålunda fanns det i Mumbai stunder när det nästan verkade möjligt att tro att jag befann mig i en dröm, där de tre städer som jag hade tillbringat fjolåret i hade samlats på en plats. Och att den platsen inte liknade någon av de andra platserna alls.

När man är på en plats som till en del är välbekant, dras ens uppmärksamhet mer än någonsin till sätten varpå den är totalt främmande. Så var det med mig och Mumbai. Statyerna tog mig, till exempel, med fullständig överraskning. Under alla mina resor hade jag aldrig stannat upp och reflekterat över att vi inte har några statyer i Karachi.

Men när jag såg dem som fanns i Mumbai blev jag för första gången medve-

Islamabads diplomatiska enklav med dess skyddade ambassader (här Sveriges) utgör ett nålsöga man som pakistansare måste passera för att få visum för utlandsresor.

FOTO: LARS EKLUND

ten om att monumenten i min hemstad utgörs av fontäner eller svärd eller kala bergstoppar mitt i ett jordskred – till äminnelse av Pakistans första lyckade kärnvapenprov år 1998. (När jag första gången såg detta, visste jag inte om jag skulle skratta eller gråta.) Men människor syns aldrig.

Kanske var det som jag uppfattade i Mumbai, tänkte jag, bara en miniatyr av vad Indien och Pakistan möter hos varandra. En ständig rörelse mellan att möta det djupt välkända mitt i det främmande och olikhet gömd i likhetens kärna.

Själsfrändskap med Pakistan

Men sedan reste jag till Chennai. Och där fann jag ingenting av metafor och dröm – bara en stad som helt klart tillhörde samma område i världen som Karachi, ingenting mer. I Chennai kan man inte undgå att ständigt bli uppmärksam på att man är i södra Indien. Som pakistansare har man mest anknytning till Indien i norra Indien. Maten, språket, topografien, var allesammans tillräckligt skilda från den värld jag vuxit upp i för att jag skulle kunna vistas där utan att tynga ned någon del med föreställningar om Karachi.

För många av studenterna vid Stella Maris' högskola, liksom för många av fakultetens medlemmar, var jag den första pakistansare som de hade träffat. De var oerhört nyfikna (och i högsta grad hjärtliga och gästfria). En dag frågade jag en aula halvfull med studenter vilket land i Sydasiens man kände starkast anknytning till.

Jag väntade mig att många skulle säga Sri Lanka. Chennai är i alla fall huvudstad i Tamil Nadu, så det kändes naturligt att tro att det skulle finnas en själsfrändskap med Sri Lankas tamiler. Men till min oerhörda förvåning ropade hela aulan ut "Pakistan". "Varför inte Sri Lanka?" frågade jag. "För att Pakistan förr var samma land som Indien", menade någon. "Men det var Bangladesh också", sa jag. "Känner ni samma samhörighet där?" "Nej", sade allihop, "inte alls."

Efteråt berättade en av lärarna för mig att det i Chennai finns många som identifierar sig med Sri Lankas tamiler. Dock inte så många ur den yngre generationen efter-

som de inte minns inbördeskriget på Sri Lanka under dess kulmen på 1980-talet.

Men delningen var ju på fyrtioalet, tänkte jag efteråt. Föreställningen om en samhörighet kan inte bara handla om ett historiskt förflutet – särskilt inte i Chennai, som förblev nästan helt opåverkat av händelserna under delningen.

Säkerligen är det våra två länders officiella status som fiender som gör oss så förbundna med varandra. Man behöver bara kasta ett öga på de båda ländernas försvarsbudgetar för att inse med vilket eftertryck vi gör oss gällande i varandras liv. Att spänna de militära och retoriska musklerna binder oss samman samtidigt som det hindrar oss från att verkligen lära känna varandra.

Samma eftermiddag åt jag en informell lunch med en grupp studenter och en av dessa nämnde slutligen det där ordet på K, som dittills ingen hade uttalat. "Är Kashmir ert Kashmir eller vårt Kashmir?" sade hon. "Det är kashmirernas Kashmir", svarade jag och blev förvånad över graden av samtycke runtom mig. Men en av studenterna sade: "Jag tänker på Pakistan som vårt Pakistan".

Flickorna runtom hyssjade ner henne. "Säg inte så mitt framför näsan på henne", viskade en av dem. Flickan såg på mig som om hon inte menade att sära utan helt enkelt konstaterade faktum. "Vi var samma land", sa hon. "Ja", sa jag. "Det var vi. För en tid sedan." Några minuter senare sade en annan av flickorna: "Vi visste inte vad vi hade att vänta oss när vi hörde att du skulle komma. Vi trodde att du skulle vara helt" – och hon gjorde en åtbörd för att visa någon som var övertäckt från topp till tå.

Sedan pekade hon på min v-ringade kurta med dess uppkavlade ärmar. "Men du ser ju ut som vi." Jag visste då att jag för dem var vad Mumbai hade varit för mig – något mycket mer välbekant än jag hade väntat mig.

Tillbaka på hotellet mot kvällen sprang jag på en kvinna ur personalen som frågade mig varifrån jag kom. "Karachi", sa jag, och förstod att hon inte riktigt kunde placera namnet. "Är ditt modersmål hindi?" frågade hon, något jag uppfattade som en omskrivning av att fråga om jag kom från norra Indien. "Urdu", svarade jag. Det blev

ett ögonblicks tystnad och sedan: "Ligger Karachi på den pakistanska sidan av gränsen?" "Ja". "Vad, i själva Pakistan?" "Ja". Jag kan fortfarande inte låta bli att tänka på sättet som hon formulerade sina frågor på. Som om det, i hennes föreställningsvärld, på den pakistanska sidan av gränsen fanns en plats som inte var Pakistan självt.

Tillbaka i Karachi konstaterar jag att den del av mig som skriver skönlitteratur är oerhört fångad av föreställningen om en stad som utgör själva gränsen snarare än existerar inom endera landet. Och i min fantasi är staden, gränsen, byggd av ett material som upplöses i abstraktioner eller förvandlas till ogenomträngligt stål alltefter som sammanhangen skiftar från det ena ögonblicket till det andra.

Kamila Shamsie

Översättning: Anders Sjöbohm

Artikeln tidigare publicerad i The Guardian 18 februari 2004

FOTNOTER:

□ Gymkhana = ursprungligen ryttarlekar från Indien, som senare infördes till Storbritannien av återvändande arméofficerare, även själva platsen där idrottstävlingar äger rum.

□ Kurta = traditionell indisk skjorta av längd utan krage och manschetter.

Kamila Shamsie är författare från Karachi, Pakistan, numera även bosatt i London och periodvis verksam som universitetslärare i USA. Hennes debutroman, *A City by the Sea* (1998), är en känslig och lekfull poetisk skildring av en elvåringars upplevelser i en politisk orostid.

Även i *Salt and Saffron* (2000) blandas humor och allvar; såriga syskonkonflikter i en anrik familj får relief mot bakgrund av Indiens traumatiska delning 1947 och de enorma klassklyftor som skiljer pakistansare åt. I *Kartography* (2002) handlar det om dunkla familjehemligheter. Gradvis blottläggs oförlåtliga svek och lidelser som det blodiga inbördeskriget 1971 släppte loss i Pakistan. Den unga kvinnliga huvudpersonen drivs till insikt om vad människor, också hennes närmaste, kan vara kapabla till och tvingas se våldet och korruptionen i sitt älskade Karachi i vitögat.

På svenska finns en novell, "I mullbärs frånvaro", publicerad i tidskriften *Karavan* 2002:2 och en essä om författarskapet (av Magnus Eriksson) i *Allt om Böcker* 2001:1.

Maktkamp mellan kung och politiker katastrof för Nepal

De senaste månadernas protester från de politiska partiernas sida i Nepal har inte lett någonstans. Missnöjet mot utvecklingen, eller snarare brist på utveckling, växer. Biståndsgivare tvekar och maoisterna drar nytta av situationen och flyttar fram sina positioner. Kungen och partierna måste enas – för Nepals skull.

Kung Gyanendras icke-konstitutionella maktövertagande i oktober 2002 gav inte genast upphov till några större protester från det politiska etablissemanget. Tvärtom såg man stora möjligheter i att kungen skulle kunna lösa det pågående problemet med maoistgerillan.

De etablerade partierna, med regerande kongresspartiet och dess ledare **Koirala** i täten, hade misslyckats med att få till stånd en lösning i en första förhandlingsomgång och maoisterna hade avbrutit förhandlingarna och så att säga dragit till skogs igen. Kungens maktövertagande förknippades också med att omval till parlamentet skulle ske senare under året, ett val som med hänvisning till maoistproblemet hela tiden skjutits på framtiden och fortfarande inte genomförts.

Att kungen verkligen verkade vara seriös med sina ambitioner vad gäller maoisterna, visade sig också i att en vapenvila från båda sidor slöts i januari 2003 efter en tids hemliga förhandlingar mellan maoistledare och kungens (handplockade) representanter.

Premiärministern utbytt

Lokendra Chand från det kungatrogna **Rastriya Prajatantra Party (RPP)**, som kungen utsåg till premiärminister i samband med oktoberkuppen, lyckades dock inte (eller ville inte) få till stånd något avtal med maoisterna och han tvingas avgå under våren 2003. Han efterträddes av den åldrige **Surya Thapa**, 75 år gammal, också han enväldigt utsedd av kungen.

Strax därefter inleddes också fredsförhandlingar med maoisterna, samtal som emellertid någon månad senare ensidigt avbröts av maoisterna med hänvisning till regeringens, det vill säga kungens, oseriösa inställning till förhandlingarna. I stället

trappade maoisterna upp sin kamp mot militär och polis över hela landet, med stora personförluster på båda sidor till följd.

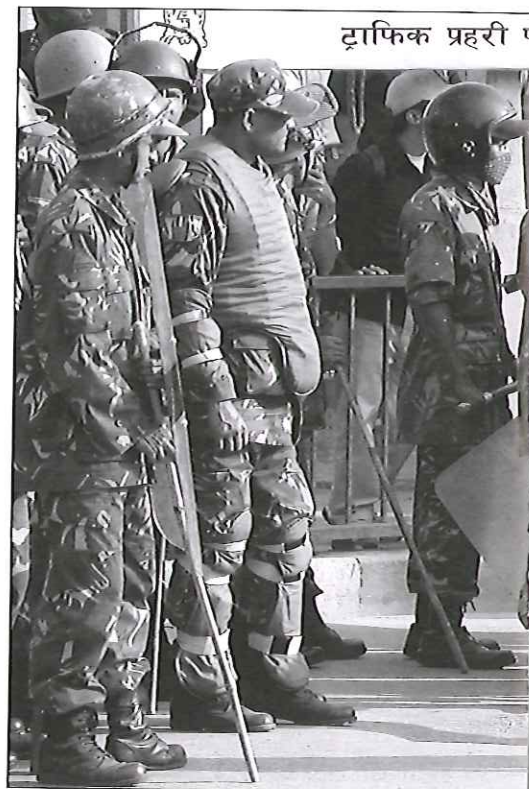
De etablerade partierna började nu alltmer högljutt kräva det gamla parlamentets återinstallation. Till en början hade allmänheten sett positivt på att kungen själv tog över den verkställande makten i landet. Men det ledde aldrig till något resultat i maoistfrågan. Tvärtom, konflikten trappades i stället upp.

Kungen vägrade naturligtvis att släppa ifrån sig makten, framför allt med hänvisning till att det gamla parlamentets partier inte var överens om formerna för ett återinförandet av parlamentet. Kongresspartiet ville exempelvis att samma mandatfördelning skulle råda som vid parlamentets upplösning, medan **Communist Party of Nepal (CPN-UML)**, det största oppositionspartiet, ville få till stånd en samlingsregering med alla partier representerade, vilket skulle gynna dem mera.

Under våren 2004 har inga tecken funnits på att kungen under några som helst omständigheter avser att återinstallera parlamentet. Samtidigt växer sig kraven på en förändring allt starkare hos partierna, och det pågår en märklig dialog mellan kung och partier via massmedia och via diverse förmedlare. Kungen är väl medveten om partiernas svagheter och kräver bland annat att partierna ska enas om ett förslag till premiärminister – ett förslag som sedan kungen förbehåller sig rätten att acceptera eller ej.

Ett sådant förfarande är naturligtvis omöjligt för partierna att acceptera och i stället kräver de "parlament först och förslag till ledare sedan". Maktspelet mellan kung och partier underblåses intensivt inte minst av utländsk inblandning, bland annat USA, till förmån för kungen. Och också i Nepal finns ett visst, om än litet, folkligt stöd för kungen, baserat på det faktum att partierna fortfarande i stor utsträckning består av samma gamla korrupta politiker som förr. Med kungen som styrande slipper man åtminstone det tröttnande partipolitiska käbblet.

Det var i detta politiska dödläge de stora partierna bildade den så kallade "Fempartirörelsen" och deklarerade att man med början den 1 april i år avsåg att iscensätta allehanda protestaktioner, civil olydnad och andra aktiviteter. Man kommer inte att upphöra med dessa förrän demokratin är

Kravallutrustad polis och militär patrullerar de sex redde att slå ner demokratiörelsens ("Five Part")

återupprättad och parlamentet återinstallerat.

Första april i år blev det alltså stor demonstration med tiotusentals nepaleser på gatorna, anförda av partiledarna. Därefter har det i varierande omfattning dagligen förekommit demonstrationer speciellt i huvudstaden Kathmandu. Kungen och hans regering svarade på detta med att införa demonstrationsförbud och ett förbud mot att samlas på gatorna, vilket dock inte stoppat den nya demokratiörelsen.

Svåra sammandrabbningar

Regeringen lät också förflytta massor av militärpolis och regelrätta militära förband till Kathmandu för att vara polisen behjälplig i kuvandet av demokratiörelsen. Sammandrabbningar mellan polis/militär och demonstranter urartar var och varannan dag och leder till till intensiva kravaller. Cirka tusen demonstranter och dussintals poliser har hittills skadats och flera demonstranter har misshandlats till döds av militären. Tusentals människor har arresterats och placerats i alla möjliga tillgängliga lokaler, bland annat i stallar vid en kreatursmarknad, vilket ledde till att hundratals inspärrade drabbades av svår dysenteri.

I början av maj lättades en aning på demonstrationsförbudet, vilket emellertid ses mest som en eftergift för det pågående Nationella Utvecklingsforumet, NDF (ett organ för samordning av bistånd med representanter för såväl biståndsgivare som nepalesiska myndigheter), där det ställts krav på demokrati i Nepal som ett villkor för fortsatt bistånd.

Samma skäl ligger troligen bakom att man släppte alla som arresterats under den senaste månadens kravaller (med undantag

De senaste månaderna ständigt Kathmandus gator, be-
"Movement") demonstrationer.

för fem studentledare). Kungen börjar nu också sända signaler om att han är villig att möta partiledarna en och en för att diskutera situationen. Partiledarna å sin sida, styrkta av support från demonstrerande professionella yrkesgrupper och fackföreningar, liksom från NDF, vägrar dock möta kungen annat än i grupp och med sina krav på återinrättat parlament uppfyllt.

Vid det här laget är uppbackningen kring fempartirörelsen så total att även det gamla kungatrogna Rastriya Prajatantra Party (som inte var med i rörelsen från början) har anslutit sig till rörelsen. En generalstrejk utlyst till 11 och 12 maj visade också på näst intill total uppslutning kring rörelsens krav och aldrig har Kathmandu varit så tillbommat och tyst som under dessa dagar. Endast de dagliga demonstrationerna runt om i staden bröt tillfälligt tystnaden och i turistdistriktet tilläts vissa restauranger vara öppna.

Till allas stora förvåning utsåg Nepal Kung Gyanendra så plötsligt den 2 juni gamle kungapartisten Sher Bahadur Deuba till premiärminister. Deuba avsatte av kungen för knappt två år sedan med hänvisning till hans inkompetens och oförmåga att hantera maoistproblemet. Nu kommer alltså Deuba till näder igen och deklarerar att han som första uppgift ska få till stånd allmänna val och det innan årets slut. Fempartirörelsens första kommentarer är mycket försiktiga, för att inte säga tveksamma – det är ju fortfarande en okonstitutionellt tillsatt premiärminister. Å andra sidan har Deuba uttalat en stark önskan att tillsammans med partierna sätta samman en ny regering. Living is seeing!

Leif Bjellin, text och foto

Om konsten att upptäcka sig själv på bildningsresa i Indien

För tio år sedan åkte jag på en bildningsresa till Indien och Nepal. Jag skriver "bildningsresa" eftersom jag inte uppfattade mig som turist, utan snarare som ett slags adept. Jag åkte till Indien för att "lära mig", för att växa som människa och mitt mål var det "autentiska" Indien.

Jag – till skillnad från den vanliga (penningstarka) turisten – skulle gå bortom turistattraktionerna för att möta det "verkliga" och det "sanna" Indien. Det Indien jag skulle möta skulle vara fjärran från västerlandets konsumtionshysteri och det skulle kännetecknas (föreställde jag mig) av vishet och buddhistisk harmoni. Mitt Indien var myternas, det var Hesses *Siddharta* och Kiplings *Kim*. En västerländsk fantasi om ett paradys där människan ännu lever i harmoni med naturen, där tiden ännu är bunden till dygnets och årstidernas växlingar. Det var den gode vilden vars slagsida var den onde vilden; kastsystemets, hustrumordens, kvinnoförtryckets, religionstvisternas och fattigdomens Indien.

Min bildningsresa var i högsta grad klassisk: den handlade både om att inhämta kunskap och om att överkomma olika hinder. Genom mötet med den gode vilden skulle jag genomgå en intellektuell metamorfos, men lika viktigt var mötet med den onde vilden. Att åka till Indien uppfattades av många som ett vågat och modigt företag för en ung kvinna.

Denna vågsamhet handlade först och främst om mötet med den främmande kulturen, en kultur som i allt ansågs vara en annan än den västerländska. Den andra initieringsriten skedde på ett kroppsligt plan, och om denna spriddes skrönor bland alla västerländska backpackers. Att resa till Indien handlade om att kämpa mot malaria, tyfus, difteri och att återvända hem med en osynlig "I survived India"-tatuering i pannan.

"Autentiska upplevelser"

I min naivitet föreställde jag mig även att människorna i Indien och Nepal automatiskt skulle ta emot mig med öppna armar: mig, som med öppet sinne ville förstå deras kultur. Det var en stor besvikelse då jag insåg att jag på intet sätt var bättre än sällskapsresornas turister och att jag, som backpacker, snarare var mindre önskvärd än den turist som valde den "lätta" vägen och som strödde omkring sig pengar.

Hur jag än vände och vred mig var jag vit och med vithet följde (helt riktigt) pengar och makt. Den bildning jag föreställt mig få – kryddad av tidlöshet och buddhistisk mystik – ersattes av en insikt om det tolkningsföretaget och privilegium som vithet medför.

En backpacker är nämligen en dålig

gäst av två skäl. Hon konsumerar ytterst lite i materiellt avseende, men däremot är hon omätlig då det gäller "autentiska" upplevelser. Hon vill se allt som finns bakom fasaden, alla bakgårdar, byar och privata hem. Hon nöjer sig inte med det man vill visa, hon vill också se det man inte vill visa.

Gäller att hålla distansen

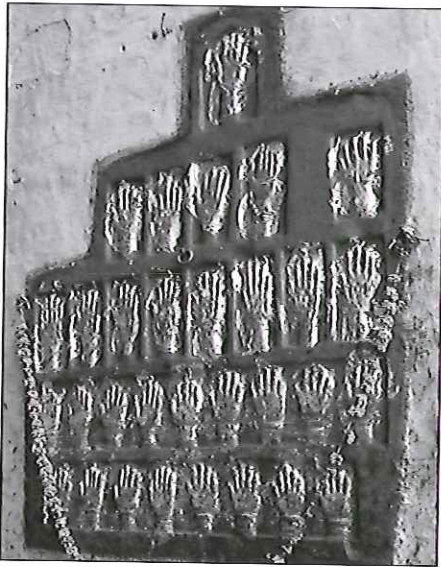
Driven av sin föreställning om den Andre (primitiv/naturlig/autentisk) skalar hon av sig det hon anser vara västerlandets tvångströja (renhet/kontroll/ansvar) och "anpassar sig" till det hon tror är landets seder. Men samtidigt som hon söker den autentiske Andre, är hon mån om att behålla distansen – den position som pengar och västerländsk imperialism medför. Det handlar ju trots allt aldrig om att helt kasta sig in i det främmande, utan om att liksom 1800-talets kolonialisatorer skapa sig små oaser av västerländskhet mitt i det "primitiva". Oaser från vilka ett VI betraktar ett DOM.

En sådan oas kunde man bekanta sig med i Helsingforstidningen Hufvudstadsbladets söndagsbilaga i januari i år. På ett helt uppslag och i fyra olika artiklar berättade **Tua Ranninen** om en "kvinnoresa" (arrangerad av svenska resebyrå Äventyrsresor) till Rajasthan i Indien som hon deltagit i. Ranninens artiklar handlar dels om själva resan, dels om hennes guide **Elin (Nashi) Blomgren** och dels om konceptet "kvinnoresa". På många sätt var artiklarna välskrivna och medryckande (jag kunde nästan känna doften av Indien), men samtidigt blev jag provocerad av den romantiska relativism som genomsyrade Ranninens artiklar och framförallt hennes reseledare Elins uttalanden (citerade av Ranninen).

Indien/Rajasthan framstår nämligen i Ranninens text som ett paradys där människorna finns till för varandra och där tiden står still. Vi får bland annat veta att tiden inte är en bristvara här och att kvinnorna sitter "dagen lång och putsar vete medan de umgås". Att man plöjer åkern med hjälp av ett "sävligt oxspann precis som på biblisk tid" och att man av bekvämlighet lägger säden på vägen så att bilarna kör över dem och kornen skils från axen.

Vi lär oss vidare att rajasthanborna är "öppna, glada, okomplicerade människor" som vet vad de lever för. "Här hade man en familj och släkt som man var del av. I Indien kändes västerlandets jakt på, ja vad då? torftig och ointressant". Visst noteras att det i Rajasthan finns spänningar under ytan (som till exempel att söner vägrar gifta sig, att två ungdomar förälskar sig och

VÄNDI

En annan bild av kvinnoliv i Rajasthan – sati-väggen i Jodhpur. Avtryck av händer efter furstegemåler som bestigit likbålet efter sina avlidna makar.

FOTO: YVONNE ERLANDSSON

FORTS.

rymmer samt att äldre kvinnor inte tycker att flickor skall gå i skola), men nämns i en bisats. Idyllen är det som betraktaren ser, hoten "läser vi om i tidningarna".

Det är alltså in i detta paradiset som Ranninen lotsas av sin guide, den tjuugoåttåriga svenskan Elin som flyttat till Rajasthan för åtta år sedan. Tillsammans med sin italienska man, Jyoti, bor Elin bland ko- och kamelherdar. "Livet är okomplicerat. De [Elin och Jyoti] bidrar till försörjningen med mat och arbete och ibland sover de ute under bar himmel".

Genom att då och då undervisa västerlänningar i hindi och berätta om Indien för svenskar kan Elin bekosta en billig (ur svenskt penningperspektiv) och bekymmerslös tillvaro bortom den västerländska livsstilen samt leva ett liv i nuet. "Jag känner att jag lever till hundra procent!". Men det enda som Elin tycks sakna är själsfränder. Folket i Rajasthan är så "annorlunda", de talar bara om "konkreta saker" – om vad "man skall ha till middag, hur korna mår, hur man skall få vattnet att räckta till" – till skillnad från Elin och hennes man som "är inne på ett mer filosofiskt tanke-sätt och vill få kunskaper överallt ifrån".

Trots "den känslomässiga kontakten" till dessa "enkla" människor saknar alltså Elin och Jyoti västerlänningar och de drömmer om "att få med sig fler västerlänningar som vill leva på samma sätt som de, att tillsammans ha några kameler och vandra omkring bland vidderna och föra filosofiska samtal". För det är just i skärningspunkten mellan vithet, västerländska pengar och en fattig miljö som denna filosofiska frihet uppstår för den västerländska människan.

Rita Paqvalén

Artikeln tidigare publicerad i Finlandsvenska vänstertidningen Ny Tid 15-16/2004

Myten om de goda kärnvapnen frodas i Indien och Pakistan

De pågående fredsförhandlingarna mellan Indien och Pakistan är hittills bara ytliga och har inte lett till förtroendeskapande åtgärder i större skala och inte heller minskat de militära spänningarna. Kärnvapen betraktas fortfarande som effektiva avskräckningsvapen. Det konstaterar Martin Tondel som ingick i en läkardelegation som besökt de kärnvapenbestyckade grannländerna.

Insikt verkar ännu saknas i både Indien och Pakistan om de fasansfulla medicinska, ekonomiska och sociala konsekvenserna för samhället i fall kärnvapen kommer till användning. Det är den slutsats som dras av en internationell delegation tillhörande International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) efter ett flertal möten med beslutsfattare på hög nivå i de båda länderna.

Delegationen bestod av 14 läkare från Indien, Pakistan, Nepal, Malaysia, USA, Sverige och Ryssland. Efter en föreläsning på medicinska högskolan i indiska staden Amritsar fortsatte delegationen mot gränsen till Pakistan. Det rådde stor massmedial uppmärksamhet kring gränspassagen och den symboliska betydelsen av att läkare åker till Islamabad för att tala med "ärkefienden".

Ordet reciprocitet fick också en innebörd, det vill säga åtgärder och motåtgärder. Introducerar det ena landet bestämmelser som försvårar passage så gör det andra landet likadant. Likväl fick delegationen visa passet tre gånger på indiska sidan och två på pakistanska, vilket tyder på att reciprociteten inte är fullständig. Vid en tidpunkt fördes diskussioner om att delegationen saknade "gå-tillstånd".

Det skulle inte räcka med visum, utan det skulle också krävas ett särskilt tillstånd från indiska inrikesministeriet för att få gå de 300 meter av ingenmansland som finns mellan länderna. På väg tillbaka stoppades en pakistansk delegat från att komma till Indien för att han inte kryssat i på vilket sätt han tänkte lämna Pakistan (men i formuläret han fyllt i för sitt visum fanns inte alternativet att gå till fots, utan bara alternativet tag och flyg!).

Hökar och duvor i Pakistan

I Islamabad mötte delegationen först socialministern som visade sig vara en stor fredsvän beredd att kämpa för att resurser skulle överföras från militären till hälso- och sjukvården. Det blev därmed lätt att diskutera behovet av utbyte av kunskap

mellan sjukhusen på båda sidor av gränsen, samarbete i undervisning och ömsesidig praktik för läkarstuderande eftersom man talar samma språk i det mellan länderna delade Punjab, och man dessutom har en likartad utbildningsplan.

I diskussioner med senatens talman (som tillika övertar presidentens funktioner när denne är utomlands eller han av andra skäl inte kan fullgöra sina konstitutionella plikter på hemmaplan) och senare med tjänstemän på utrikesministeriet var tongångarna annorlunda. Man betonade att Indien var fienden och att Pakistan hade rätt att försvara sig, om så krävs med kärnvapen.

Tilltron var stor till att kärnvapen är effektiva i avskräckningssyfte, men kunskapen om konsekvenserna av en användning ytterst begränsade. Utrikesdepartementet garanterade också att samtliga kärnvapen står under politisk kontroll och att ett politiskt beslut krävs för avfyran. Pakistan måste nu möta den militära upprustningen som sker i Indien, hävdades det.

Indisk militär upprustning

Indien har fört diskussioner med USA om köp av Patriot-missiler som ska kunna skjuta ned inkommande missiler, och ett avtal ska snart slutas om inköp av AWACS-plan respektive utökad markradar som ska ha ständig koll på minsta vrå av Pakistan. I en sådan situation har inte Pakistan, som är den fattigare grannen, råd att följa med i rustningsspiralen.

I Islamabad och senare i Delhi förde IPPNW-delegationen vid varje möte fram behovet av förtroendeskapande åtgärder, behovet av bestämmelser som underlättar gränspassage och kulturutbyte. Detta som del i en plan att överge gammalt säkerhetstänkande präglad av militär avskräckning och nedrustningsavtal, till förmån för ett modernt säkerhetstänkande som i stället präglas av samarbete mellan sjukvårdsorganisationer, samarbete över gemensamma vattenresurser, fredsutbildning och ungdomsutbyte mellan länderna.

Den internationella läkardelegationen passerar gränsen mellan Indien och Pakistan.

FOTO: MARTIN TONDEL

Syftet med dessa åtgärder är att öka förtroendet för varandra, så att militärutgifterna kan minskas till förmån för utbildning, hälso- och sjukvård. Varför inte våga ta steg mot en ensidig nedrustning?

Som svar på dessa, som det kan tyckas, något naiva föreställningar fick vi veta att Pakistan minsann inte glömt Indiens attack på Östpakistan 1971, Indiens så kallade fredliga kärnsprängning 1974, och att varje fredlig uppgörelse med Indien måste inkludera en lösning på Kashmirkonflikten. När det gällde att underlätta gränspassage var Pakistan dock redo att stödja sådana ambitioner om Indien också är berett att göra detsamma (något som för övrigt är på gång just nu med återöppnade tåg-, flyg- och båtförbindelser mellan länderna)

Pervez Hoodbhoy, frispråkig fysiker vid Qaid-e-Azam-universitetet i Islamabad, berättade för oss om hur Pakistan reagerat på Indiens upprustning med att öka antalet kärnvapen och missiler. Vad värre är, Pakistan tänker sätta sina missiler i högsta beredskap och flytta dem närmare gränsen. Förvarningstiden som redan är kort – endast omkring tre minuter – blir därmed ännu kortare, liksom tiden för att fatta beslut om motattack. Detta ska jämföras med de 15 minuter som USA och Sovjet hade på sig för att fatta liknande beslut under det kalla krigets dagar.

Den huvudansvarige för kärnvapenprogrammet **A Q Khan** (se SYDASIEN 1/04)

kan omöjligt ha smugglat ut gascentrifuger och annan utrustning till Iran, Nordkorea och Libyen utan kännedom om detta på högsta militära och politiska nivå. Den pakistanska kärnanläggningen Kahuta, där kärnvapenutvecklingen ägt rum, är nämligen den mest välbevakade i världen.

Fredsseminarium i New Delhi

Tillbaka i New Delhi hölls ett fredsseminarium med 140 deltagare från 13 indiska delstater och med 30 olika talare. I fokus stod konflikten mellan resurser till militära respektive civila uppgifter. Dåvarande regeringspartiet BJP har under sina sex år vid makten ökat militärutgifterna, så att Indien nu spenderar nu 3,1 procent av sin bruttonationalprodukt, BNP, på militären, jämfört med 0,9 procent satsat på sjukvård. För Pakistan är siffrorna 5,3 procent respektive 0,7 procent av BNP.

Möten skedde också med de högsta företrädarna för de fyra nationella partierna, som samtliga hade likartade visioner. Visst skulle de gärna se att Indiens kärnvapen kunde avskaffas, men det är inte möjligt i dagsläget när grannländerna också har kärnvapen, hette det. USA och Ryssland måste dessutom vara först ut när det gäller kärnvapenedrustning. Först då kan Indien följa efter.

De båda kommunistpartierna CPI och CPI(M) hade kanske en något annan attityd då man i mycket retoriska ordalag sade sig

vara emot kärnvapen i princip. Men man accepterade ändå innehavet, samtidigt som man ansåg att det inte var ett krav att stormakterna gick först. I stället kunde man tänka sig att Indien tillsammans med Pakistan skulle kunna gå med på kärnvapenedrustning om dessa båda länder var överens om detta.

Mest halsbrytande historieskrivning stod emellertid indiske presidenten **Abdul Kalam** för. I samtal med oss ansåg han att Indien tvingats skaffa kärnvapen eftersom Pakistan var först! (Indiens kärnsprängning 1974 skulle inte räknas på grund av att den haft fredliga avsikter. I mitten av 1980-talet skaffade Pakistan sina kärnvapen). Indiens president säger sig dock stödja kampen för kärnvapenedrustning, men för att detta ska bli möjligt måste man skapa upplysta människor.

Enligt presidenten sker detta genom att världsreligionerna börjar kommunicera med varandra så att en andlig kraft uppstår som utser en ledare och ny internationell organisation bildas (parallell med FN).

Efter samtal med ledare för BJP och efter att ha tittat i deras valmaterial förstår man snabbt att Indien under dess styre strävat efter att bli en regional stormakt. Då blir det också klarare att den militära upprustningen inte bara varit riktad mot Pakistan utan också Kina.

Indien anser i kraft av sin storlek att ha rätt till en permanent plats i FN:s säkerhetsråd. Kärnvapenproven 1998 har också setts som ett sätt att "bomba sig in i säkerhetsrådet". Enligt Hoodbhoy håller Kina på att utveckla kärnvapen med multipla stridsspetsar (så kallade MIRV – *Multiple Independently Targetable Re-entry Vehicle*). Detta skulle också vara den egentliga bakgrunden till Indiens intresse för USA:s Patriot-missiler.

Våra slutsatser efter vår resa till Indien och Pakistan är att båda länderna betraktar sina kärnvapen som försvars/avskräckningsvapen, att de hittills fungerat fredsbevarande, och att riskerna för oavsiktlig avfyrning är små. Men kunskapen om de katastrofala följder som användning av kärnvapen får är otillräcklig bland beslutsfattare i båda länderna.

Rustningsspiralen (såväl konventionella som kärnvapen) fortsätter likaså på bekostnad av satsningar på hälso- och sjukvård. Det finns bara enstaka röster på högsta politiska nivå för en ändrad kärnvapenpolitik i praktiken. Däremot inger freds rörelsen framför allt i Indien hopp om en nödvändig förändring.

Martin Tondel

Aktiv i SLMK, Svenska läkare mot kärnvapen

Utflyttning har tömt Indien på dess judiska befolkning

En gång fanns det närmare 30 000 judar i Indien. Men efter grundandet av Israel 1948 har framför allt de yngre valt att emigrera dit. I dag finns det endast 5 300 judar i Indien. Pär Jansson skriver om att inom hundra års tid kan visa sig inte finnas några judar kvar alls i landet.

På ett kulturcenter för judiska ungdomar i Mumbai-stadsdelen Dadar träffade jag tonåringarna Davida och Tina. Unisont förklarar de att de inte tänker emigrera till Israel.

– Jag vill bosätta mig ett tag i Israel, kanske fem år eller så. Men sedan vill jag återvända, för Indien är mitt hem. Här trivs jag, säger Tina som besökt Israel flera gånger.

Även Davida har varit i Israel. Hon tyckte att Israel är ett vackert land – tio gånger vackrare än Indien. Men det är israelerna hon är tveksam till. Det finns kulturella skillnader som hon har svårt att komma underfund med. Hon saknar den öppenhet och värme människor emellan som finns i Indien.

– Jag sade till israelerna att de är som landets rosor. De är stora, men luktar ingenting. I Indien har vi små rosor, men de doftar gott, säger Davida.

En av lärarna på kulturcentrat kommer fram till mig och berättar att hon bott en längre tid i Israel och nu undervisar ungdomar i hebreiska. Jag nämnde Davida och Tina och deras beslutsamhet att stanna kvar i Indien. Lärarinnan tror att när de blir äldre kommer de att ändra sig och inse att det är svårt att leva ett bra liv i Indien.

Själv hade hon tänkt flytta efter att ha tagit sin examen i psykologi vid Mumbais universitet. När hon växte upp sade hennes föräldrar att de skulle flytta till Israel, men inte nu utan om fem år. De fem åren gick och föräldrarna sköt hela tiden upp flytten tills dess att det var för sent och de kände sig för gamla för att börja ett nytt liv. Lärarinnan insåg att det kan bli problem att anpassa sig till ett nytt land, som trots gemensamma rötter har en annorlunda kultur. Men hon vill flytta innan hon skaffar barn så att de får det lättare att anpassa sig och bli israeler.

Israel ger Indiens judar en möjlighet att börja ett nytt liv i ett nytt land, något som många indier drömmer om, men få har eko-

Haem Samuel Kehimak med familj. Bilden är tagen runt sekelskiftet 1900.

nomiska möjligheter till. På så vis är judarna i Indien privilegierade. De har alltid en möjlighet att emigrera. Som judar är de alltid välkomna till Israel.

Tre inflyttningsvågor

Judarna kom till Indien i tre inflyttningsvågor. Först anlände de som kallas för *bene israeler*, Israels barn, som bosatte sig söder om nuvarande Mumbai för ungefär 2 000 år sedan. De anpassade sig till det nya hemlandet, lärde sig tala det lokala språket och kvinnorna började bära sari. På 1950-talet fanns det närmare 20 000 bene israeler i Indien. I dag finns det inte mer än 5 200 kvar; de flesta är bosatta i Mumbai.

Den andra vågen bestod av judar som drevs i väg från Spanien på 1400-talet. De bosatte sig i staden Kochi i nuvarande delstaten Kerala i söder. De var aldrig fler än 2 500 och i dag finns endast en liten folkspillra på 30 personer kvar.

Den sista vågen av emigranter kom från Västasien på 1830-talet. De bosatte sig i Mumbai och var affärsmän som den kända släkten Sassoon. De kallas för Bagdad-judar, trots att inte alla kom därifrån utan även från Afghanistan, Syrien och Jemen. Bagdad-judarna talade arabiska, men kom efter hand att välja engelska som modersmål. På 1950-talet fanns det ungefär 5 000 Bagdad-judar i Indien. I dag finns en tynande skara på ungefär 60 individer kvar. Till skillnad från bene israeler och Kochi-

judar är det få Bagdad-judar som har emigrerat till Israel. De flesta valde i stället att bosätta sig i USA, England eller Kanada.

Enligt sägen skall bene israelerna härstamma från de judar som överlevde ett skeppsbrott omkring år 0. Sju män och sju kvinnor lär ha undkommit vågorna och bene israeler anser sig vara ättlingar till dessa sju par. Legendan om skeppsbrottet har troligtvis inspirerats av den hinduiska myten om hur fjorton kroppar från ett skeppsbrott väcktes till liv av Parashuram, en avatar av den hinduiske guden Vishnu. Många anser att bene israelerna tillhör en av de tio förlorade stammarna av de ursprungliga tolv som utgjorde den judiska befolkningen i Palestina.

Efter att Moses lett judarna ut ur fångenskapen i Egypten tillbaka till moderlandet bildade judarna ett kungadöme och gjorde Jerusalem till huvudstad. Efter en tid delades landet upp. I norr bildade tio av de tolv stammarna kungadömet Israel med Samaria som huvudstad. De återstående två stammarna, Judah och Benjamin, grundade Judah med Jerusalem som huvudstad.

På 700-talet f Kr anfölls kungariket Israel av assyrierna. Befolkningen deporterades, försvann ur historien och är sedan dess kända som de tio förlorade stammarna. Ungefär 130 år senare besegrades kungadömet Judah av babylonierna och även dess befolkning deporterades. Babylonierna besegrades i sin tur av perser-

Synagogan i Kochi, Kerala, är Indiens äldsta. Den byggdes 1568.

kungen **Cyrus den Store** år 539 f Kr och denne tillät judarna att återvända till Palestina. Där återuppbyggde de templet i Jerusalem. Under denna tid blev stammarna Judah och Benjamin kända som judar och deras religion som judendom.

Jag kommer lite för tidigt till mötet med rabbinen **Levi Jacob** till hans kontor i stadsdelen Worli. Han säger ingenting då jag stiger in i rummet utan pekar bara på boken han håller i handen, under tiden som han reciterar på hebreiska.

En av tio förlorade stammarna

Jag har bestämt möte med Levi Jacob för att ta reda på om det finns någon sanning i sägnen att bene israelerna är en av de tio förlorade stammarna. Levi Jacob är helt övertygad om att så är fallet. Vilken stam vet han dock inte för alla religiösa böcker och dokument sägs ha gått förlorade då skeppet sjönk utanför kusten. Då han växte upp berättade föräldrarna för honom att sjömän, som tillhörde en av de förlorade stammarna, på uppdrag av kung **Salomo** hade seglat till Indien i jakt på elfenben och kryddor, men drivit ur kurs och lidit skeppsbrott. En annan version han hört i sin barndom var att judarna flydde från Samarien efter att ha blivit förföljda av den grekiske maktbarnen **Antiochus Epiphanes** år 175 f Kr.

Andra tvivlar dock på att bene israelerna skulle tillhöra en av de förlorade stammarna. Varför och hur bene israeler kom till Indien lär aldrig gå att fastställa.

Under årtusenden har de trots isoleringen lyckats behålla sin judiska tro vid liv i ett hav av miljoner hinduer och bevarat judiska traditioner som sabbaten. Judarna kallas lokalt för *shanwar teli*, lördags-olje-

Bensayon Isaak är vaktmästare för synagogan **Keneseth Elyahoo** i Mumbai.

FOTO: PÄR JANSSON

ar de tjänat i Israel. Men att återvända till Mumbai kan vara tufft om man är gammal.

Inget avvikande

Levi Jacob är mycket indisk i sitt kroppsspråk: sättet han för sina händer på, hur han vickar på huvudet åt sidorna för att säga ja (ofta misstolkat av västerlänningar som ett nej) och på sätt och vis även till utseendet. Det är därför svårt att i dag se skillnad på en bene israel och en hindu om du möter honom eller henne på gatan. Och faktiskt är det i dag många indier som inte vet att det finns judar i landet eftersom bene israelerna anammade

pressare, som var deras yrke i närmare 2 000 år. Det rigida kastsystemet i Indien underlättade för bene israelerna att överleva som en separat etnisk grupp och bevara sin judiskhet. Och när britterna kom till Indien såg många bene israeler en möjlighet att bryta sin isolering på landsbygden och i början av 1800-talet började de ta båten över bukten in till Mumbai.

Levi Jacob är stolt över att hans folk har bevarat sin tro i 2 000 år. Men liksom alla andra är han orolig för vad som kommer att hända med den judiska befolkningen i framtiden. De blir allt färre, men han tycker sig se en stabilisering de senaste åren. Ungefär 100 judar flyttar iväg varje år, de flesta ungdomar. När Israel bildades 1948 var det många bene israeler som emigrerade i stora grupper, ibland upp till 50 familjer på en gång.

Levi Jacob har en treårig dotter som han vill skall växa upp i Israel för, som han säger, alla judar vill leva i moderlandet.

– Ungdomen är i rörelse. Men även de äldre vill resa, för vad skall de göra här om hela familjen lever i Israel. Själv vill jag åka för det finns en kärlek till moderlandet. Men för tillfället har jag saker att uträtta i Indien.

De bene israeler som flyttade till Israel saknade till en början den kryddade indiska maten och gästfriheten människor emellan. Men den nya generationen som växer upp har helt assimilerat sig till det nya hemlandet.

– Det finns bene israeler som flyttat tillbaka till Indien för att leva gott på de peng-

många hinduiska seder och bruk. Bene israelerna har alltid identifierat sig med Indien och deras hinduiska grannar har accepterat dem som indier.

Salomon Sopher skriker ilsket till personen i andra ändan av luren att aldrig ringa och störa honom igen. Han slänger på luren och förklarar att han är trött på alla dessa indiska affärsmän som vill ha sina matvaror godkända som kosher så att de kan exporteras till USA. Salomon är en av de få i Indien som har rätt att utfärda licens på att livsmedel är kosher.

Att få maten godkänd av en amerikansk rabbin skulle kosta alldeles för mycket för en indisk affärsman. Därför vänder de sig till Salomon, och därför är han trött på alla frågor från okunniga personer som inte kan läsa de instruktioner han skickat till dem.

Salomon Sopher är en av de 60 Bagdadjudar som finns kvar i Indien. De flesta har lämnat landet för länge sedan.

– Det är bara den äldre generationen och de rika som är kvar, säger Salomon Sopher.

– Så du tillhör de rika? frågar jag honom, eftersom han är runt de 50. Hans sekreterare som sitter med under intervjun skrattar till på min fråga.

Men det är inte rikedom, utan intresset för hästar som gjorde att Salomon Sopher beslutade sig för att stanna. Han har ett stuteri utanför Mumbai och hästarna tävlar på kapplöpningsbanan Mahalaxmi, som ligger endast några kvarter från hans bostad. Hästar är hans levebröd. Uppdragen som ordförande i Sephardian Federation of

VÄND!

India och Sir Jacob Sassoon Trust sköter han på sin fritid.

Bagdad-judarna blev egentligen aldrig en del av Indien. De identifierade sig med det brittiska styret som gav dem möjlighet att göra affärer. De sysslade bland annat med opiumhandel med Kina, vilket gjorde många enormt förmögna.

Framgångarna som affärsmän gjorde att de kunde bli medlemmar i brittiska klubbar där indier och bene israeler var portförbjudna. Den legendariske textilfabrikören **Albert Sassoon** blev dessutom adlad av britten och flyttade familjeföretagets huvudkontor från Bombay till London. Inom loppet av tre generationer i Indien hade familjen Sassoon blivit brittisk och man bröt förbindelserna med Indien långt innan självständigheten.

Bagdad-judarna emigrerade

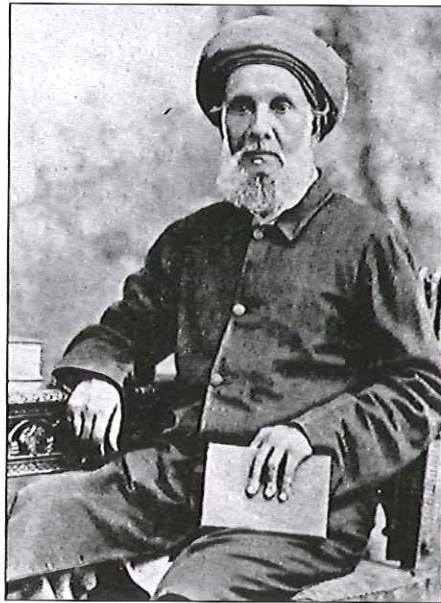
När Indien så blev självständigt 1947 beslutade en majoritet av Bagdad-judarna sig för att emigrera. De var nykomlingar och hade egentligen inga djupare rötter i landet och ingen erfarenhet av att leva under indiskt styre. De var västerländskt orienterade med starka affärskontakter i Storbritannien och andra länder. Deras ledare var internationella affärsmän som lätt kunde flytta huvudkontoren från Indien.

När Bagdad-judarna kom till Mumbai på 1830-talet blev de överraskade av att finna judar som levit i landet i närmare 2 000 år. Men de hade svårt att acceptera bene israelerna eftersom de var osäkra på om dessa verkligen var judar och inte hinduer som konverterat. Bene israelerna å sin sida ansåg att de nyanlända behandlade dem nedlåtande.

Bagdad-judarna tog avstånd från bene israelerna, förbjöd dem att besöka deras synagogor och uteslöt dem från välgörenhet. De var så stränga, berättade Salomon Sopher, att föräldrar uppmanade sina söner och döttrar att inte gifta sig med bene israeler.

– Min mor sade till mig att det är bättre att du gifter dig med en icke-jude och låter henne konvertera än en bene israel som man inte vet vilket ursprung de har. Bagdad-judarna var på den tiden mycket strikta. Om en flicka gifte sig utan samfundets tillstånd ansågs det skada hela släkten. Jag kommer ihåg en familj vars enda dotter gifte sig utan familjens godkännande. Det ansågs vara en sådan skam att hela släkten emigrerade till England och de bröt alla kontakter med den gifta dottern.

Hudfärg var säkert en av orsakerna till att Bagdad-judarna behandlade bene israelerna nedlåtande. Bagdad-judarna var troligtvis influerade av britten som ansåg att vit hud var finare än mörk. Det är sant att bene israeler ser annorlunda ut än blåögda och ljushyade judar från Europa och USA, men de skiljer sig inte så mycket från judar som kommer från Jemen eller andra arabisktalande länder. De som först kom i

Haem Samuel Kehimak var en av de första att i bokform berätta om bene israelernas historia.

kontakt med bene israeler trodde till en början att de ursprungligen kom just från Jemen.

Intressant nog, påpekar historikern **Benjamin Israel** i boken *The Bene Israel of India*, ifrågasätts aldrig judiskheten hos de judar som ser ut och betar sig som amerikaner, polacker eller tyskar. Att judar kan se annorlunda ut beror helt enkelt på att i många århundraden har barn till en judisk mor och en icke-judisk man accepterats som judar och detta har gjort att dagens judar kan se ut som allt från nordbor till indier.

Denna rent rasistiska fixering vid utseende gjorde att bene israelerna till en början var tveksamma till att flytta till Palestina då agenter från den sionistiska rörelsen besökte Indien mellan första och andra världskriget, trots att de som så många andra judar drömde om att få återvända till Jerusalem. De tvekade eftersom rörelsen dominerades av europeiska judar och misstänkte att det inte fanns någon plats för mörkhyade i Palestina. De hade i färskt minne den förödmjukelse som Bagdadjudarna utsatt dem för.

Allt detta förändrades efter andra världskriget och bildandet av staten Israel. Många bene israeler flyttade då till Israel med ekonomiskt stöd från det nya landet. Vad som först var en lite bäck blev till en flod. Många gav upp bra betalda jobb för att börja en ny framtid i Israel.

Men när de anlände till Israel på 1950-talet fann de till sin förfäran att tvivlet på deras ursprung hade förföljt dem till det nya hemlandet, speciellt efter att många irakiska judar emigrerat dit 1951. Flera rabbiner vägrade att utföra och registrera äktenskap om en av parterna var en bene israel.

De fick status som bastarder och ingen utanför deras grupp ville gifta sig med

dem. Bene israeler ansåg att de utsattes för rasism på grund av sin hudfärg. Många beslutade sig för att återvända till Indien. Det var först 1973 som bene israelerna blev accepterade som riktiga judar. Sedan dess råder ingen konflikt mellan Indiens judar och det gör att den judiska traditionen förhoppningsvis kan leva vidare i Indien. Men några Bagdad-judar kommer inte att finnas kvar i Indien om 50 år. Då har alla troligtvis dött ut.

– Men det gör ingenting. Numera är vi ett. Vi är inte längre delade. Den diskriminering som bene israelerna utsattes för finns inte längre och vi har blivit av med våra värsta överlägsenhetskomplex, säger Salomon Sopher.

Nedlåtande mot svarta judar

Även de judar som bosatte sig i nuvarande delstaten Kerala på 1400-talet, Kochi-judarna, har gått igenom splittring på grund av hudfärg. En resenär vid namn **Moses Pereira de Pavia** besökte Kerala 1685 och konstaterade att judarna var uppdelade i två grupper: vita judar och svarta judar.

Moses Pereira de Pavia's tolk berättade för honom att de mörkhyade judarna var avkomlingar från 25 slavar som släppts fria av en rik jude som hade konverterat dem till judendomen. De svarta judarna påstår däremot att de är bene israeler och att det var först då portugiser, holländare och briter kom till Indien och vit hud associerades med överlägsenhet som de ljusare judarna i Kochi började behandla dem nedlåtande.

Genom sin ekonomiska styrka och inflytande såg Kochi-judarna ner på de svarta judarna, vägrade dem tillträde till sina synagogor och förbjöd giftermål mellan svarta och vita judar. Då Moses Pereira de Pavia besökte staden fanns det två distinkta judiska grupper som betedde sig mot varandra på samma sätt som brahminer mot dem av lägre kast. I dag finns det 15 vita judar och 14 svarta judar kvar i Kochi.

Men denna fixering vid hudfärg delade också upp bene israelerna i två grupper: *gora* (vit) och *kali* (svart). Det var säkert så att det var då bene israeler kom i kontakt med de ljushyade Kochi-judarna som de började tänka i termer av hudfärg. *Gora*-judar misstänkte att *kali*-judar var avkommer till bene israeliska män och icke-judiska kvinnor och förbjöd därför sina barn att gifta sig med *kali*-judar. Men det förekom att *gora*-judar var lika mörka i hyn som *kali*-judar, så egentligen var det mer en fråga om status än hudfärg.

På 1950-talet fick en profet från mizofolket en uppenbarelse om att hans folk var en av de förlorade stammarna. Det var först för 15 år sedan som judar i Indien och övriga världen blev medvetna om denna grupp bestående av 3 000 individer som lever i nordöstra Indien, på gränsområdet till Burma/Myanmar och Kina.

Pär Jansson

*Ett
hjälpprojekt
distribuerar
filtar till
natthärbär-
gen i New
Delhi.*

Nattskola för gatubarn

New Delhi, Indiens huvudstad, har över 50 000 personer hemlösa. Många av dem är barn, varav flera lever utan sina föräldrar. Dessa är särskilt sårbara. De utsätts regelbundet för sexuella övergrepp och stölder.

Stadens hemlösa sover direkt på marken, på trottoarer, under broar eller utanför tempel. Ibland har de turen att få en plats på ett av Delhis alltför få natthärbärgen.

Gatubarnen är helt oskyddade för våld men också för kyla och sjukdomar. Deras hälsotillstånd är katastrofalt. De drabbas av allt från enkla diarréer på grund av smutsigt dricksvatten till svåra psykiska problem som en effekt av livet på gatan.

Många barn använder droger för att fly den hemska vardagen, främst genom att sniffa lim. Hemlösa, barn som vuxna, har i allmänhet dessutom svårt att få tillgång till adekvat sjukvård.

Dubblerad läskunnighet

Indien som nation har gjort stora framsteg i utbildningssektorn genom att dubblera antalet läskunniga de senaste 50 åren till dagens 65 procent. Barnen som CareHouse arbetar med är dock fortfarande utslutna från sin grundläggande rättighet att gå i skolan.

En av CareHouse samarbetspartners

Aashray Adhikar Abhiyan har initierat ett projekt som syftar till att ge dessa barn ett par timmar skolgång, ofta nattetid, eftersom barnen arbetar på dagarna. Utbildning kan vara en av flera möjliga vägar ut ur fattigdomen.

I juni 2002 bildades CareHouse Foundation Sweden av ett par Indientrogna svenskar med stort intresse och erfarenhet av regionen. Organisationens mål är att skapa förutsättningar och en bättre framtid för de barn som beskrivits ovan, samt för andra utsatta barn i det indiska samhället. Grundtanken i organisationens arbete är att involvera den privata sektorn i det globala utvecklingsarbetet

CareHouse arbete har börjat i liten skala, och bedrivs främst i norra Indien. Återkommande distribution av filtar till New Delhis natthärbärgen och barnhem har utförts och frukostprojekt som syftar till att ge ca 200 hemlösa regelbundna måltider har startats. Innovativa projekt såsom nya terapiformer genom dans och musik för hemlösa barn drivs framgångsrikt av

CareHouse, projekt som har mångfaldiga syften i dessa barns framtid.

Dessutom har ett nätverk av studenter i Punjab etablerats som ska öka medvetenheten hos unga juridik- och psykologistudenter samt stimulera dem att fokusera sin framtida karriär inom mänskliga rättigheter.

**Marie Nilsson, Parul Sharma
och Elin Kastenholm**

Fotnot: Mer om CareHouse finns på: care-housefoundation@justice.com.

Heroinmissbrukare fastkedjade

Ett stort antal heroinmissbrukare stapplar runt på en trång gård med fotlederna fastkedjade vid varandra. Platsen är ett behandlingshem i nordöstra Indien.

Vid Gannuam Christian Home i delstaten Manipur, som gränsar till Burma, befinner sig 74 narkomaner. De är fastkedjade med särskilt svårforcerade kinesiska hänglås samtidigt som de deltar i arbetsträning bestående av att bland annat tillverka nudlar.

– Desperationen gör dem påhittiga och dom kan få upp vanliga hänglås för att rymma härifrån och börja med droger igen, säger **Pavkholian Dousel**, som varit chef för det märkliga avgiftningsprogrammet som startade för 17 år sedan.

– Om de flyr blir jag ansvarig inför deras föräldrar som kräver att jag håller deras söner kedjade i fångenskap tills de blivit av med sina drogvanor, säger den 64-åriga predikanten.

Billiga droger

Behandlingshemmet ligger i staden Chura Chandpur. Det är en stad med 150 000 invånare sex mil söder om delstatshuvudstaden Imphal – ingen annanstans i Indien är antalet heroinmissbrukare fler än här. Drogerna är billiga – en dos kostar bara motsvarande 15 kronor – och smugglas enkelt över gränsen från Burma.

För de intagna vid Dousels center, som är mellan 11 och 40 år, råder principen ”förändring genom kedjor”. De intagna har till och med en sång på temat som de sjunger samtidigt som de rytmiskt skramlar med sina kedjor. Av de 74 intagna narkomanerna har 15 befriats från sina kedjor. Detta efter att de ”examinerats” till en högre nivå där de inte längre anses behöva dem.

Alla intagna tillhör stamfolk, som har sitt ursprungshem i bergsregionerna och som kristnades av missionärer för över 140 år sedan.

Människorättsorganisationer anmälde hemmet för dess metoder när det startade sin verksamhet. Men föräldrar till de intagna gick samman och betalade advokater för att försvara hemmet. Fallet är ännu inte avgjort.

Med tiden blev i stället behandlingshemmet allt populärare. Så Dousel öppnade tre liknande centra i andra delar av staden. Sammanlagt håller man nu ungefär 150 missbrukare kedjade.

Rahul Bedi/IPS

I Indien, Bangladesh och Nepal beräknas en halv miljard människor riskera arsenikförgiftning. Mannen på bilden fiskar i en damm på västbengaliska landsbygden, några mil utanför Kolkata.

FOTO: LARS EKLUND

Halv miljard i riskzonen för smygande förgiftning

Svensk teknik kan rena vattnet i Bengalen från arsenik

Arsenik är ett gift. Det är också det tjugonde vanligaste grundämnet, och finns i varierande halter i jordskorpan. I våra trakter är halterna ofarligt låga. I andra delar av världen, till exempel i Bangladesh och i indiska Västbengalen är halterna farligt höga.

Världshälsoorganisationen WHO har kallat den nu pågående förgiftningsskandalen i Bangladesh för den värsta massförgiftningen i historien. Men det kan bli mycket värre.

Det kan vara så att en halv miljard människor lever i riskzonen. Eller redan lider av varierande grad av arsenikförgiftning.

Arseniken finns i grundvattnet. Djupa brunnar har borrats och meningen var att befolkningen skulle få tillgång till rent vatten, som inte ger upphov till vattenburna

sjukdomar som kolera. Traditionellt har befolkningen i Bangladesh litat till ytvattenförekomster. Att det kan ha funnits en annan anledning till det än svårigheten att gräva brunnar har ingen funderat över. Inte heller analyserades vattnet för arsenik innan man började upptäcka skador på befolkningen.

Arsenikförgiftningen på de här nivåerna kommer smygande. Det kan dröja upp till tio år innan symptomen kommer.

Dessa börjar med sår på huden och kan leda vidare till cancer i huden, njurar och urinblåsa. WHO har ett rekommenderat maximivärde på tio mikrogram/liter dricksvatten, men anser egentligen att ett värde på två skulle vara lämpligare.

Symptom först efter tio år

I Indien och Bangladesh har man hittat brunnar med upp till 10 000 mikrogram per liter. Det anses allmänt att människans kropp kan klara av upp till 12 mikrogram/dygn utan att ta skada.

Till saken hör att organiskt bunden arsenik passerar kroppen utan att ta skada. Det är oorganisk arsenik som orsakar förgiftningar.

Symptomen kommer först upp till tio år efter att brunnarna borrats och befolkningen börjat använda vattnet de trodde vara säkert. Det är nu omkring tio år sedan ett stort brunnborrningsprogram i Bangladesh genomfördes, och det är först för några år sedan befolkningen i de drabbade områdena började visa allvarliga symptom.

Problemet gäller hela Ganges floddal, genom Västbengalen och Bihar. Problemet finns också i Kina, USA, Argentina, Australien, Kanada, Mexiko, Nya Zeeland etc. I Finland finns en studie som visar på samband mellan arsenikhalt i brunnar och cancer i njurar och urinblåsa. Enbart i Indien, Bangladesh och Nepal kan sammanlagt uppemot en halv miljard människor vara drabbade. Hur många det kan vara i Kina och Burma vet man inte i dag.

Halterna arsenik i vattnet varierar alltså,

och det har förstås att göra med mängden arsenik i berggrunden. I Ganges floddal miss-tänker man att källan är erosionsmassorna från Himalaya.

Bara i det området bor alltså uppemot en halv miljard människor. Läger vi till alla andra områden i världen, där arsenik i vattnet är ett större eller mindre problem kan det, enligt vissa uppskattningar, komma att röra sig om närmare en miljard människor som riskerar arsenikförgiftning.

En undersökning vid Jadavpur Universi-ty i Kolkata, som refererats i *British Journal of Medicine*, på 205 brunnar i den indiska del-staten Bihar visade att 60 procent av byborna i området drack otjänligt vatten. Av alla män man fann med skador på huden, visade två tredjedelar typiska symptom på arsenikförgiftning.

Det är knappast så att hela Gangesdalen har arsenikhaltigt grundvatten. Variationerna är stora. Och tur är det. Annars skulle katastrofen få en än större omfattning, även i det tätt befolkade Uttar Pradesh.

Ett sätt att råda bot är att försöka finna annat grundvatten som inte innehåller arsenik, det vill säga borra en ny brunn. Det är oftast rena lotteriet. Sannolikheten är stor att arsenikhalten är lika hög i den nya brunnen.

Vattnet kan behandlas kemiskt i hus-hållen. Men det betyder distribution och hantering av kemikalier under primitiva för-hållanden.

Ett krångligare sätt är att ta bort arseniken ur vattnet. Det går bra i stora, dyra vatten-verk, som sedan kan distribuera ut vattnet i väl underhållna ledningsnät. Det är så man gör i USA.

Men i byarna i Bangladesh, Bihar och Ut-tar Pradesh finns inga vattenverk och inga ledningsnät. Det måste andra tekniker till, som fungerar på bynivå.

Den enklaste är att filtrera vattnet genom en bädd av den aluminiumhaltiga lateritjord som marken i området till stora delar består av. Arseniken binder till lateriten.

Men vad händer med den arsenikhaltiga jorden? Den kan inte tillåtas ligga kvar i by-arna utan måste deponeras på ett säkert sätt.

Jonbyarteknik och aktiverad alumina-filtrering testas.

Omvänd osmos borde fungera, men om-fattande försök har visat att det inte går.

Aapo Sääsk vill få möjlighet att testa sin metod för arsenikre-ning.

Tekniken tar bort så kallad femvärd arsenik, medan den trevärda slinker igenom.

Nu kommer ett för-slag från Stockholmsfö-retaget Scarab, med Aa-po Sääsk som vd. En prototyp byggs som examensarbete vid Kungli-ga tekniska högskolan i Stockholm. Tekniken

kallas för membrandes-tillation, MD, och en prototyp finns vid KTH. Om den någonsin kom-

mer längre beror på om det går att forcera byråkratierna i både mottagarländer och gi-varländer och om det går att finansiera. Ty tekniken ger mycket, men kostar en hel del.

När vattnet pumpas upp ur brunnen hettas det först upp, men det behöver inte nå kok-punkten. Vattnet flödar utmed ett mikropo-röst, hydrofobt membran. Vattenmoleky-lerna kan ta sig genom membranet, men in-ga icke flyktiga ämnen. Vattnet kondenseras sedan mot en kall yta och kan samlas upp och användas. Arsenikhalten blir mindre än tre mikrogram/liter.

Det vatten som inte passerar membranet och som nu innehåller en högre halt arsenik pumpas tillbaka ner i marken, varifrån det kom. På det sättet blir man kvitt ett besvär-ligt deponeringsproblem.

En anläggning av det här slaget är egent-ligen mycket enkel. Själva membrandelen är mycket robust, lätt att sköta och underhålla. Men den kräver elektricitet.

– Det borde egentligen inte vara ett pro-blem. Vi talar ju egentligen om utvecklings-projekt, och till utveckling hör elektricitet.

Det säger Aapo Sääsk. Han arbetar hårt på att försöka få tekniken accepterad, men det är inte lätt. Han har hjälp av **Vinay Chand**, luttrad konsult som väl känner de flesta biståndsorganisationer och inte kan lå-ta bli att visa sin frustration över att det är praktiskt taget omöjligt att få till stånd tester av tekniken på plats.

Misslyckas mot byråkratin

– Först var vi överens med svenska bistånds-organet Sida om att göra tester på plats i Västbengalen. Men så kom de indiska atom-bombsproven 1998 och allt bistånd till Indien bröts. Vi kom överens med Sida en gång till, och Indien deklarerade i ett anfall av nationalism att man inte skulle ta emot mer bistånd. Då föll det.

– Vi misslyckas med att penetrera byrå-kratin hos Världsbanken. Regeringen i Bangladesh har svårt att utvärdera de mæng-der av förslag som kommer från många oli-ka håll av varierande kvalitet. Under tiden dör människor, många varje dag, av arse-nikförgiftning.

Vinay Chand sticker inte under stol med att han är upprörd. Vad vill han ska hända?

– Jag behöver två miljoner dollar, säger han. Då skulle vi kunna bygga några de-monstrationsanläggningar på plats och testa tekniken utanför laboratoriet.

Det behövs att en **Bill Gates** eller någon annan filantrop ställer upp. Vinay Chand tror bergfast att om han bara får chansen att på plats visa att tekniken fungerar kommer pengar inte att vara ett problem.

I bistånds- och katastrofsammanhang är två miljoner dollar en struntsumma. Det är lätt att förstå hans frustration.

Sverker Nyman

Artikeln har tidigare varit publicerad i Kemivärlden med Kemisk Tidskrift där ar-tikelförfattaren är redaktör.

Svensk polis i centrum av indisk valdebatt

Boforsskandalen briserade för 18 år sedan. Men i samband med valet i Indien väcktes affären återigen till liv. I händelsernas centrum fanns en svensk polis.

I april i år, strax före det indiska va-let, publicerades en debattartikel i tidningen *Asian Age*.

Där skrev den svenska ekobrotts-utredaren **Sten Lindström** att kongresspartiets ledare **Sonia Gandhi** bör förhöras om Boforsaffären.

Ledande BJP-politiker gick ut med krav på att Sonia Gandhi skulle tas in för förhör hos polismyndighe-ten CBI. Än så länge har dock inte polisen reagerat.

Sonia Gandhi svarade med att an-klaga det styrande hindunationalis-tiska partiet BJP för att dra upp Boforsskandalen i syfte att ”täcka över regeringens oförmåga att lösa de verkliga problemen i landet”.

Enbart politiskt utspel

Enligt den framstående advokaten **Ram Jethmalani**, som tidigare varit minister i BJP:s regering, var kravet om att förhör ska hållas enbart ett po-litiskt utspel från dåvarande reger-ingspartiets sida.

– När man misslyckades med att påverka de röstande med Sonia Gandhis utländska bakgrund drog man i stället upp Bofors-frågan igen, sade Jethmalani, som alltid varit en högljudd kritiker av kongresspartiet.

– Det finns ingen grund till att Sonia Gandhi skulle kunna förhöras av CBI eftersom hon inte ens var of-fentligt anställd när Boforsaffären var aktuell. BJP försökte bara kom åt henne inför valet.

Mutskandalen avslöjades när Sveriges radio 1987 rapporterade om att Bofors betalat mutor i samband med en vapenaffär med Indien. Affären drabbade den dåvarande premiärministern **Rajiv Gandhis** (Sonia Gandhis make) rykte hårt, och 1989 förlorade kongresspartiet regeringsställningen på grund av skandalen.

Två år senare mördades Rajiv Gandhi i samband med ett valmöte.

Ranjit Devraj/IPS

Baban från Lalkuan

Mer skojare än mystiker

På kremeringsplatsen utanför Lalkuan bor en baba, en helig man, som dricker sprit och röker hasch från morgon till kväll. När en kropp har kremerats och den dödes anhöriga har givit sig av, sägs den påtända och berusade baban komma ut ur sin hydda för att rota i glöden efter ved till elden i sin hydda, aska för sina magiska konster och halvbränt kött till sin middag. Baban själv bekräftar att det är just så han har för vana att göra.

Det hände en gång i Indien att jag mötte en märklig man med svarta kläder och tovtigt hår. Han var en *baba*, så mycket förstod jag. Baba kan översättas med helig man, men kan lika gärna betyda förklädd skojare. Hur som helst frågade jag om jag kunde ta ett foto, vilket fick honom att högljutt börja gorma, att i så fall fick jag allt först ge honom en helflaska sprit, vilket jag förskräckt vägrade att gå med på.

När jag berättade om den där händelsen för mina indiska vänner, förklarade de att mannen måste ha varit en *augar baba*, en bland babor mycket speciell sekt, som dricker mycket sprit och dyrkar guden Shiv. Sådana babor, berättade de, bor på kremeringsplatser och äter människokött, som de hittar där. Som tallrik använder de en huvudskål och runt halsen har de benknor av mänskliga uppträdna på ett band. Med hjälp av heliga verser och besvärjelser botar de sjukdomar och driver ut onda andar. De har knappt kläder på kroppen och har ingenting emot att äta i sällskap med personer från de lägsta kasterna.

Jag hade svårt att tro ens hälften av vad mina vänner berättade, men när jag slog upp

saken i ett lexikon bekräftades mycket där. Det stod att babor av *aughar*-sekten lever insmetade med avföring och urin, äter människokött och dricker sprit för att på det sättet uppnå övernaturliga krafter och fulländad visdom. En berömd baba från denna sekt nämns särskilt. Han hette Kinaram och levde i Varanasi.

Jag drog slutsatsen att för denna egendomliga sekt tycks den bärande idén vara att drastiskt bryta mot samhällets gängse syn på renlighet och anständighet.

Bodde på kremeringsplatsen

Några år senare fick jag så höra att en baba från denna sekt hade bosatt sig på kremeringsplatsen i Lalkuan, som ligger i närheten av den by jag alltid bor i när jag besöker Indien. Delstaten heter Uttaranchal. Jag beslöt mig för att hälsa på honom och bad min vän Raju att följa med för att hjälpa mig. Jag talar visserligen hyggelig hindi men räknade med att baban skulle använda många ord som var nya för mig, eftersom jag är helt obekant med den värld babor lever i.

Raju däremot, vet mycket om babor och känner tillit till dem. Enligt honom är deras uppgift i samhället att osjälviskt hjälpa sina medmänniskor att finna glädje och frid. En bra baba undervisar om moral och religion, välsignar människorna och hjälper dem med mediciner, som han gör av skogens blad och rötter. Raju, som haft mycket sjukdom i sin familj, säger sig flera gånger ha fått sådan hjälp. Att göra amuletter och driva ut onda andar är också babors specialitet, men just Raju tror inte på sådant.

Samtidigt med sin tilltro till babor har Raju också en skepsis. Att klä ut sig till en baba, säger han, är lätt gjort, men att bli en riktig baba är bland det svåraste som finns. Så frågan var nu om den baba vi tänkte besöka var äkta eller falsk.

Reste dit på julafton

På själva julafton tog Raju och jag bussen från Kichha ett par mil norrut och strax innan Lalkuan steg vi av vid kremeringsplatsen där, som ligger alldeles intill vägen med en skog runt om. Vi hoppade mellan några

stenar över en liten bäck och steg in i babans rymliga hydda. Där satt han med korslagda ben intill en eld med en eldtång i handen. Framför honom fanns gudabilder, gudastatyer, treeggade lansar och brinnande rökelse. Mest imponerande var en stor staty av gudinnan Kali Mai svept i en skimrande sari.

Vid sidan satt fem, sex män som vid första ögonkastet kunde tas för babans lärjungar, men som jag snart förstod var män från trakten, som kommit in för en trevlig pratstund. Några av dem var muslimer, medan baban ju är hindu och kremeringsplatsen hinduisk.

Raju och jag välkomnades av baban och vi slog oss ner bland de andra. Stämningen var gemytlig. Det var baban som pratade mest och det var han som bestämde. Då och då skickade han runt en pipa med hasch och med jämna mellanrum stärkte han sig med ett glas sprit. För honom var det en helt vanlig dag.

Nya besökare kom in genom hyddans öppning. Många av dem sökte babans magiska hjälp för att vinna pengar i lotterier, spel och dobbel. En ung man från Bareilly till exempel behövde en rejäl lotterivinst för att betala vården av sin sjuka mamma. Han stack till baban en flaska sprit och bad om numret på den lott som skulle lösa hans problem. Baban bad om tjugo rupier ytterligare, fick det och skrev något på en lapp till den unge mannen, som snart gav sig av igen.

Andra besökare kom för att få babans askblandning (*bhabuti*) som förutom aska från kremeringsbålen innehåller lera, bananblad, vildplommon och kospilling. Blandningen, som torkas, mals och silas, anses ha en undergörande verkan mot sjukdomar och mycket annat, och babor från denna sekt smörjer också in sina egna kroppar med den. Den värmer när det är kallt, förklarade baban, skyddar mot monsunens regn och svalkar när det är hett.

Eldplatsen (*dhuna*) vi satt vid kan kanske liknas vid ett altare. I den finns Shivs röst, sade baban, och den heliga elden får aldrig slockna för då skulle också den andliga glöden och hängivenheten falna. Veden kommer från kremeringsbålen och från skogen.

För mig var det svårt att uppfatta och för-

Hos baban samlas män från trakten för att dricka, röka och prata. Mannen med trumman är Surendra, som jag kände sedan tidigare, och som jag av en tillfällighet träffade i babans hydda.

Baban tillbringar sin mesta tid vid sin heliga eld och med drogerna inom bekvämt räckhåll. Intill elden står en för besökare imponerande samling religiös rekvisita och högst reser sig en staty av gudinnan Kali Mai. Hennes kallar baban för sin favoritgudinna, men Shiv är hans huvudgud. Bakom baban syns den muslimske elektriker som är hans närmaste man.

stå allt som pågick i hyddan, men jag hade ju Raju med mig, som senare skulle komplettera min bild. Ett bestämt intryck jag ändå fick var att det rullade in bra med både pengar och sprit till baban.

Baban reste sig inte i onödan från sin plats vid elden utan styrde och ställde därifrån. Spriten och haschet hade han inom räckhåll, och en muslimsk elektriker, som var hans närmaste man och möjligen kunde räknas som hans lärjunge, räckte honom det han inte nådde.

I akut behov av betjänt

I hyddan fanns också en hjälpreda, en pojke i tonåren, som hade fullt sjå att på babans uppmaning hugga ved, hämta vatten och diska. Pojken var bara tillfälligt där, och baban berättade att han sökte en permanent betjänt, som han tänkte betala 50 rupier per dag plus mat.

Det var angeläget för honom att snabbt hitta en sådan betjänt, berättade han, eftersom han någon vecka senare skulle resa till den jättelika, religiösa sammankomsten Kumbh Mela i Allahabad och behövde någon som vaktade hans hydda under tiden

han var där. Pojken serverade te och nudlar i söt mjölk. Sedan blev det te några gånger igen; den sista koppen hällde jag i smyg ut på marken bakom mig.

Något kremeringsbål brann inte utanför hyddan när jag var där, men baban försäkrade att upptagningsområdet var stort och att lik kremeras på platsen de flesta dagar. De dödas anhöriga sköter saken. Små barn som har dött kremeras inte men begravs på platsen.

Besökare kom och gick, men babans berusning var konstant. Efter några timmar tackade Raju och jag för hans gästfrihet och bad att få återkomma nästa dag för att jag skulle få ställa några frågor.

När vi kom tillbaka följande förmiddag var läget i hyddan oförändrat. Påtänd och berusad hälsade baban oss åter välkomna och gästerna satt där på en rad igen. Bland

dem fanns också en kvinna i tjuugoårsåldern. Hon var fint klädd, pysslade i köksvrån och sade inte så mycket. Innan hon gick gav baban henne lite aska invikt i ett papper, och han berättade för mig, att hon hade sökt hans hjälp eftersom hennes mamma var sjuk.

Baban drack och rökte oavbrutet men kände sina gränser och höll stilen. Han var hela tiden mycket vänlig mot mig, och när jag började ställa mina enkla frågor svarade han tålmodigt, trots att jag varken hade givit honom sprit eller någon annan gåva. Vid ett tillfälle ville jag be honom berätta om gudastatyerna intill eldplatsen men råkade uttrycka mig enastående klumpigt genom att fråga hur alla prylarna hade hamnat där. När jag oskyldigt upprepade min fråga på samma sätt, efter att en bestört tystnad hade

VÄND!

Baban drack och rökte oavbrutet men kände sina gränser och höll stilen

FORTS.

lägrat sig i hyddan, hördes missnöjda kommentarer från åhörarna i halvdunklet, men den vänliga baban bevarade fattningen och svarade åter snällt.

Hur blev du en baba?

– Jag föddes i en god, jordägande familj av brahman-kast i delstaten Madhya Pradesh. Sedan gifte jag mig och tog värvning i underhållstrupperna, där jag fick nummer 13 867 736. Men så hände det att min bror mördades i en strid om jord i min familjs hemby, vilket var ett hårt slag för mig. Jag lämnade armén för att hämnas på mördaren men lyckades bara skjuta honom i foten och dömdes till tre års fängelse för det. När jag avtjänade mitt straff utan att ha hämnats mordet tycktes mitt liv vara utan mening, och när jag släpptes fri vandrade jag bedrövad ut på vägarna. Av ödets nyck träffade jag så min guru och blev hans lärjunge. Jag blev en *aughar baba* och tog mig namnet Agni Nath Aughar. Det var för tio, tolv år sedan.

Har du någon kontakt med din familj?

– Nej, jag tillhör en annan familj. Min guru är min far och mina lärjungar är mina barn. Med hjälp av kärlek och andlighet har vi bildat en familj; andra gör det med köns-umgänge.

Men varför bo på en kremeringsplats?

– Om jag, som äter kött och dricker sprit, skulle bo bland människor skulle de betrakta mig med hat. Därför bor jag i stället ensam – här på kremeringsplatsen i Lalkuan. Här brinner de döda. Utan de kremeringsceremonier som de anhöriga utför skulle jag inte kunna utföra mina ritualer, och utan de brinnande bälken skulle jag varken kunna läsa mina mantra eller få ved för att laga min mat.

Det sägs att du äter människokött.

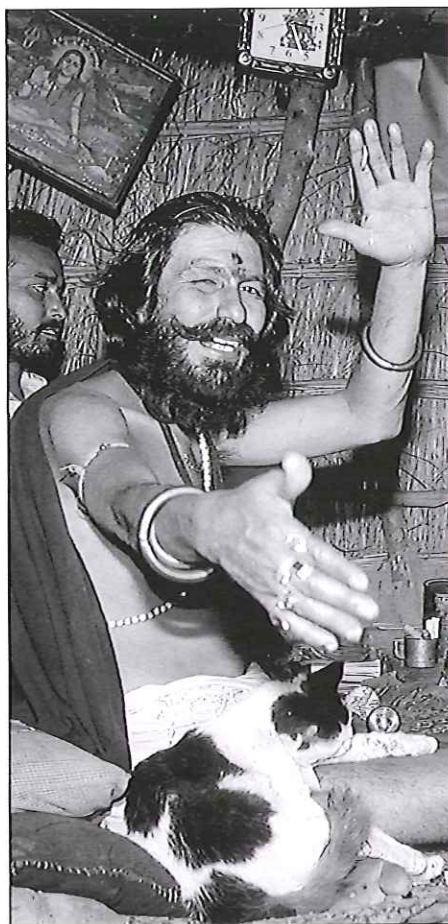
– Jag dricker sprit och äter kött av alla sorter. Människokött äter jag när jag kommer över det. Så är det skrivet att babor av vår sekt ska göra och så har vi gjort genom historien.

Finns det alls någonting som är förbjudet för dig att göra?

– För mig finns en enda sak som är förbjuden och det är att ha sex med kvinnor. Om jag har det blir mitt liv som asket ointetgjort, och jag är inte längre berättigad att bo här på kremeringsplatsen.

Hur känner man igen en *aughar baba*?

– Vi har svarta kläder och runt halsen ett svart ylleband. Vi har ett identitetskort också, men jag har hamnat i bråk med min gu-

Det är ännu tidigt på dagen, men baban är i högform efter några pipor hasch och en hel del sprit.

ru och han har lagt beslag på mitt kort. Det är som när en far strider med sin son.

Du verkar få många besök.

– Många människor kommer hit och jag bemöter hög och låg på samma sätt. De hängivna kommer för att träffa mig och ge mig gåvor. Den ene ger 100 rupier, den andre 50. De som har problem av olika slag kommer också hit. De sjuka botar jag med min aska och med de mantra jag läser. Den dag kommer då jag tack vare min gurus barmhärtighet och mina mantra kommer att återuppväcka de döda. Askan botar många och de botade svarar med att tillbe min guru och mig. Även de som har blivit besatta av en ond ande uppsöker mig. De tar med en kyckling, en get eller en flaska sprit, och jag driver ut de onda andarna med besvärjelser. Efteråt ger de mig en säck vete eller kanske 500 rupier. Det finns inga gränser för vad de som har blivit hjälpta är villiga att ge. De kommer tillbaka och vi får en relation som varar livet ut.

Du nämnde att du snart ska resa till Kumbh Mela i Allahabad.

– Jag är inte en baba som går från dörr till dörr och tigger utan en baba med stil och klass som tillhör en väl etablerad och organiserad sekt. När jag om någon vecka avreser med tåg till Kumbh Mela lämnar jag spriten hemma, köper biljett och bokar en plats. För jag är inte en baba som tjuvårker på tågen, vilket många så kallade babor gör, och jag lever inte mitt liv tiggande med fru och barn på plattformarna, som de har för vana att göra. Det är just för att inte blandas med sådana skojare som babor av min sekt bor för oss själva på kremeringsplatser. På Kumbh Mela kommer jag att träffa många babor från den sekt jag tillhör. Vår mat är nog förberedd och alla arrangemang är vidtagna. Hasch, marijuana och sprit, vad vi än önskar, kommer att finnas tillgängligt för oss. Vi har också bestämt att den dag vi badar i Ganges, den dagen får babor från andra sekter inte ta sina dopp förrän vi har badat färdigt. Efter att ha mött stora helgon kommer jag så återvända hit till Lalkuan igen.

Inte för likens skull

När Raju och jag kom till baban den första dagen slumpade det sig så att en gemensam vän till oss satt bland gästerna i hyddan. Han heter Surendra och har en nära anknytning till lik han också, eftersom han tillhör en brahman-kast som utför reningssceremonier när någon har avlidit. Men det var inte för likens skull, utan bara för att prata, röka och dricka, som Surendra hade uppsökt baban. Han har ett intresse för babor och vad de har att erbjuda, och han besöker sådana ganska ofta. Ibland tänker jag rent av att han en dag själv kommer bli en baba.

Senare berättade Surendra för mig att han hade hälsat på baban i Lalkuan flera gånger och att baban visserligen kan en del om religion och moral, men mest pratar strunt. De män som regelbundet samlas runt honom, sade Surendra, har ingen tilltro till hans krafter och kommer dit för att prata, dricka och röka, och de tillfälliga besökarna i hyddan består mest av hasardspelare, som kommer för att få tips om vilka nummer de ska satsa på. Det finns inte mycket gott att säga om vad som tilldrar sig där i hyddan, menade Surendra, som tänkte dra ned på sina besök. Han ansåg kort sagt att baban hade skaffat sig en bekväm möjlighet att tjäna pengar, berusa sig och bli uppsadd; mer än så var det inte.

Prostituerad kvinna

Jag frågade Surendra om kvinnan jag hade sett i hyddan, och han svarade att han vid olika tillfällen hade sett två unga kvinnor där. Den ena hade baban en gång kallat för sin lärjunges systerdotter och en annan gång för sin kvinna, vilket Surendra naturligtvis ansåg alldeles oförenligt. Om den andra kvinnan sade Surendra sig veta, att hon var en prostituerad från ett närliggande samhälle som heter Nagla.

Jag äter kött av alla sorter, människokött när jag kommer över det

När jag nämnde att baban hade betonat att han var fri att göra vad som helst utom just att komma nära kvinnor, svarade Surendra att baban inte upprätthöll det avståndet.

På en förlovningsfest hos Surendra för en av hans söner råkade jag helt kort träffa baban en tredje gång. Surendra hade hyrt ett stort tält för att utspisa sin blivande svär-dotters släkt och andra gäster; flickan själv var inte med. Men Surendra tyckte den föreslagna hemgiften var på tok för dålig och förhandlingarna skar sig ordentligt, vilket ledde till att flickans pappa tillkallade polis, eftersom hemgifter ju är förbjudna. Surendra blev inburad på den lokala polisstationen, förlovningen sprack rejält och gästerna, bland dem baban, Raju och jag, lämnade hungriga det trista kalaset.

Raju, som kände baban en aning sedan tidigare, sade efter våra besök hos honom, att han hade förlorat det förtroende som han tidigare hade haft. Av det baban hade berättat hade Raju dragit slutsatsen att han hade blivit en baba för att undfly sitt tidigare liv, och den anledningen, som enligt Raju är mycket vanlig bland babor, tyckte han inte var den rätta.

Han reagerade också mot babans sätt att tala och mot de sånger han hade sjungit för oss. En baba ska sjunga andliga sånger, menade Raju, medan baban på kremeringsplatsen hade sjungit, vad Raju kallade, sexiga filmsånger.

Fiffel och båg breder ut sig

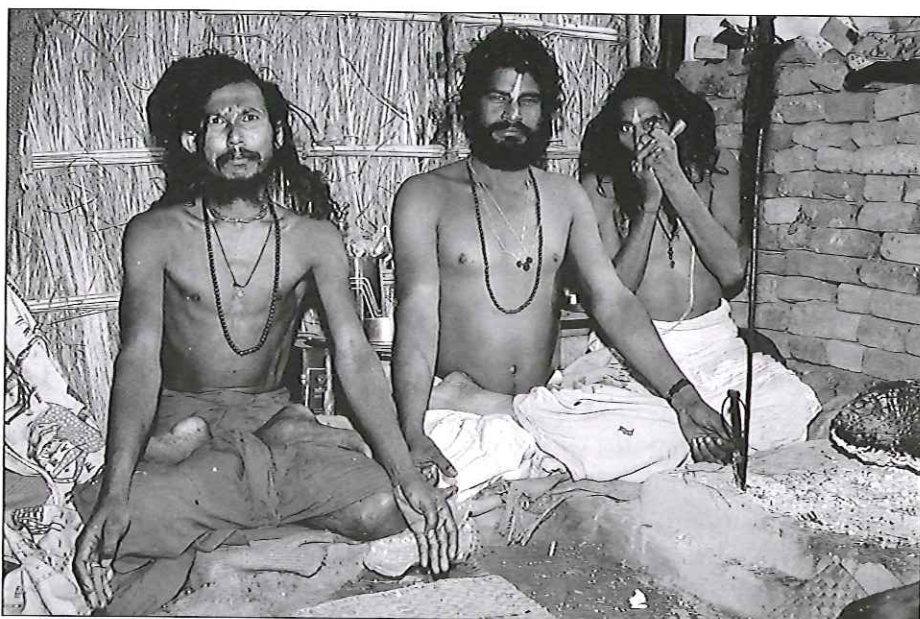
Om kvinnan vi hade sett i hyddan berättade Raju att hon förutom aska också hade fått 150 rupier av baban, vilket hon inte hade varit nöjd med. Baban hade då vresigt sagt till henne att han för tillfället inte hade mer pengar, men att han skulle återkomma till saken.

Allt vittnade om en helt annan relation mellan dem än den som baban hade uppgett, menade Raju, och askan var bara ett försök att dölja saken. Han nämnde också att när baban vid ett tillfälle lämnade hyddan hade hans gäster där skämtat grovt om hur han förlustade sig med kvinnorna som kom dit.

Raju, Surendra och många andra talar gärna om en gyllene forntid då människor var hederliga och babor hade en andlig och magisk kraft, som kunde försätta berg. Men i det moderna samhället sägs fiffel och båg ha brett ut sig, och de allra flesta babor vara skojare, som klart bryter mot de regler som gäller för dem genom att suppa, äta kött, spela hasard och ha samlag.

För baban i Lalkuan, som tillhör den mycket udda augar-sekten, tycks gälla att det allra mesta är tillåtet, och att han bryter mot det enda förbud som gäller för honom. Frågan är väl också om det går att lita på att han verkligen äter människokött.

Kalle Kjellman,
text och bild

Surendra (i mitten) är på besök hos två babor i sin hemby Bandia Bhattha. Han ser ut som en professionell baba, men är bara en fritidsbaba.

Surendra tillhör en brahman-kast (mahabraham), som tillkallas när någon har dött för att genom ritualer ta bort den orenhet som dödsfallet har orsakat, och i utbyte får han ganska fina gåvor.

Om den dödes anhöriga ger honom till exempel en säng i gåva, säljer Surendra den prompt till högstbjudande, och det handlar inte om en gisten, gammal säng, som ett lik just har lyfts upp ur, utan om en splitter ny säng, som inte ens en levande människa har legat i.

Men eftersom Surendras renande ritualer inte efterfrågas särskilt ofta räcker inte inkomsterna att försörja hans familj, och under sex månader varje år arbetar han som nattvakt på ett närliggande sockerbruk.

Under det andra halvåret, då sockerbruket inte är i drift, har Surendra gott om tid att träffa vänner och bekanta, och ofta uppsöker han babor för att prata och röka.

Min vän Raju tillsammans med fru och ett par av sina barn utanför sitt enkla hyresrum. Raju, som haft mycket sjukdom i sin familj, har en stark tilltro till babor förmåga att bota sjukdomar med egenhändigt tillverkade mediciner och med goda råd om diet och livsföring.

Genom åren har Raju haft nära kontakt med flera babor och tidvis haft en av dem boende hos sig, vilket hans hustru inte alls uppskattar. Om en av sina döttrar berättar Raju att hon har epilepsi och att en baba hjälpte henne med en verksam medicin. Raju talar också om hur hans fru blev frisk från en svår mag-sjukdom, efter att han och några vänner till honom med stora svårigheter hade fört henne till en baba.

Raju själv fick för några år sedan cancer i ett knä och blev till slut tvungen att låta amputera sitt ena ben. Under den smärtsamma händelseutvecklingen sökte han stöd och uppmuntran från babor och fick också det.

Sri Lankas nya regering får stöd av ultranationalister

Det blev som Sri Lankas president Kumaratunga ville; hennes vänsterallians störtade den borgerliga koalitionen som mäklat fred med den tamilska gerillan. Hennes nya regering vilar tungt på det singales-nationalistiska JVP som fått tre ministerposter i den nya regeringen.

Det tidigarelagda valet som president Chandrika Kumaratunga under kuppertade former tvingade fram blev en seger för hennes Folkallians, UPFA. Alliansen fick 45,6 procent av rösterna och tog 105 mandat av 225 i det nya parlamentet.

Kumaratunga hade upplöst parlamentet och anklagat den borgerliga regeringen under premiärminister Ranil Wickremasinghe för eftergivenhet i förhandlingarna med den tamilska gerillan. Wickremasinghes parti UNF/UNP rasade från 109 till 82 mandat.

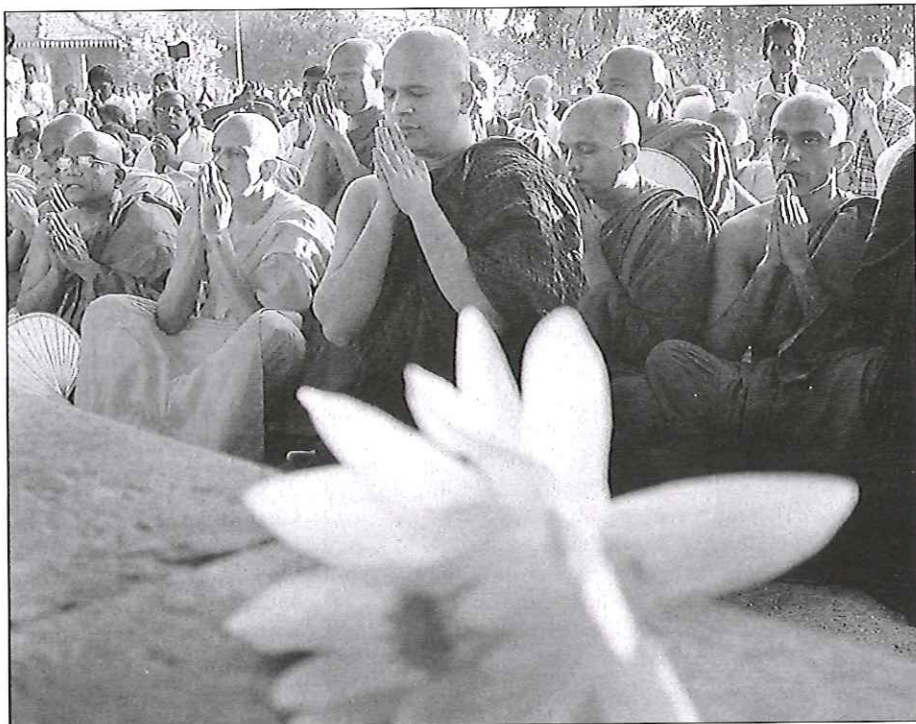
Valdeltagandet var förhållandevis högt, 76 procent, samma som 2001.

Själva valet gick förhållandevis lugnt till, även om valobservatörer från EU rapporterade om valfusk, hot och en del våldsamheter från norra och östra delarna av landet där andra partier än det av tamilska tigrarna, LTTE, stödda TNA hindrades att bedriva valkampanj. EU-rapporten konstaterade dock att det var det minst våldsamaste valet under de senaste tio åren: endast fem dödade och 15 mordförsök. Även landets egen valkommission ansåg att valet generellt sett gick mycket fredligt tillväga.

Militärt upprorsförsök

Folkalliansens regering vilar tungt på en av dess medlemmar JVP, Folkets befrielsefront, som i dag är singales-nationalistiskt, men som med vänsterextrema förtecken har två militära upprorsförsök bakom sig: 1971 och 1989-90. JVP säger också bestämt nej till en federal lösning på tamilfrågan och de är svurna fiender till LTTE. Trots det säger JVP i sitt valsamarbete med UPFA att man vill föra en dialog med LTTE, samma tigrar som JVP hittills velat konfrontera militärt.

Det är inte bara populismen och den extrema singalesnationalismen som gör JVP till en farlig allierad till Kumaratungas Folkallians. I parlamentsvalet tog JVPs kandidater de främsta platserna i 17 av de

Buddhistmunkar ber vid Kelaniya-templet i Colombo i samband med parlamentsvalet som blev en stor framgång för det särskilda munkpartiet, JHU.

FOTO: ANURADHA LOKUHAPUARACHCHI/REUTERS

19 valdistrikt där Folkalliansen tog mandat. Av folkalliansens 105 mandat utgörs 39 av JVP-folk. Efter ett första bråk inom alliansen fick därför JVP fyra ministerposter och fyra biträdande ministerposter.

Som om inte ett starkt JVP vore nog så dök det i detta val upp ett parti bildat av 280 buddhistmunkar, JHU, Nationella singalesiska arvet. JHUs mål är en "rättfärdig" nation och man säger sig på vissa villkor stödja Folkalliansen. JHU blir därmed den vågmästare som kan ge Folkalliansen absolut majoritet i parlamentet.

I ett uttalande sade JHUs informationssekreterare, munken Uduwe Dhammaloka Thera att "JVP i grunden har samma uppfattning som vi, det vill säga att fredsprocessen hittills lett oss närmare en delning av landet. Vi är också emot den norska medlingen eftersom Norge tagit LTTE:s parti. Vi menar också att alla partier ska delta i förhandlingarna, inte bara tigrarna och regeringen."

JHU förordar, precis som Folkalliansens nye premiärminister, en indisk insats i fredsprocessen.

Axeln JHU-JVP kan bli ett allvarligt hinder för Kumaratunga sedan hon nu utsett sig själv att leda de fortsatta förhandlingarna med LTTE. Varje förhandling

som vilar på den politiska mittens syn på kompromisser kan via JHU-JVP sätta hennes regering i gungning. Krig eller nyval kan bli de återstående alternativen.

Oroande för den nya regeringen är också att buddhistmunkar och andra nationalister under senare tid allt intensivare attackerat kristna kyrkor och institutioner. Buddhistmunkar har anklagat de kristna för att ha fått folk att konvertera till kristendomen. Enligt Sri Lankas evangeliska kyrka har 56 kyrkor attackerats under 2003 till januari 2004. Den 8 februari i år slängdes brandbomber mot den kristna hjälporganisationen World Visions kontor i Anuradhapura av nationalister.

Fredsförhandlingar

Frågan är nu varför 2002 års eldupp-höravtal och de därefter bitvis framgångsrika fredsförhandlingarna inte förmådde hålla UNP/UNF och Wickremasinghe kvar vid makten.

En förklaring kan vara att hans borgerliga regering var återhållsam med i statsfinanserna, drog in på stödet till jordbrukare och andra grupper i ett framgångsrikt försök att hejda inflationen. Men böndernas ökade kostnader för gödningsmedel och andra nödvändigheter kan vara för-

klaringen till att de vände sig från honom efter att i förra valet ha varit ett viktigt väljarstöd. En annan förklaring kan vara hans påstådda stöd för ekonomiskt fiffel i finansvärlden och inom hans egen regering. Wickremasinghes lågmälda framtoning kan heller inte mäta sig med presidentens karismatiska personlighet.

Stöd från LTTE

Det var något av en sensation att nybildade Tamilska nationella alliansen, TNA, i stort sett tog hem alla mandat i norr och öster, de lankesiska tamilernas traditionella hemland. TNA stöds fullt ut av LTTE. Valresultatet innebär att TNA blir tredje största parti i parlamentet och att ett försvårat antal gerillakrigare nu tagit plats där. Totalt tar TNA 22 mandat. Tvärtemot vad många velat tro så visar detta att LTTE har ett mycket starkt stöd bland den tamilska befolkningen i nordöst. Det är inte betydelsefullt när och om fredsförhandlingarna kommer igång igen. Och det har LTTE förklarat att de vill.

Ett mandat i Jaffnas valkrets gick dock till EPDP, Eelam-folkets demokratiska parti, ett parti som av LTTE och många tamiler ses som förrädare som gått i säkerhetsstyrkornas sold under det långa inbördeskriget.

Partiledaren **Douglas Devananda** belönades dessutom med en ministerpost, en utnämning som kan bli ett smolk i bägaren när LTTE/TNA och regeringen åter ska sätta sig i fredsförhandlingar, även om ett mandat väger lätt mot TNAs 22 mandat.

Så medan de lankesiska tamilerna tycks stå enade bakom TNA och därmed LTTE så är singaleserna och landet i övrigt splittat från höger till vänster. Det är ett starkt LTTE som återvänder till förhandlingsbordet medan den nya regeringen har ett oenligt folk bakom sig där väljarna röstat fram en koalition bestående av gammelkommunister, singalesisk "vänsternationalism", några små muslimska grupper och det ultranationalistiska JVP.

För de borgerliga förlorarna i UNF är det parlamentariska läget enklare. Wickremasinghes UNP är kärnan och skulle i kritiska lägen kunna räkna med stöd inte bara från TNA utan också deras tidigare samarbetsparti, SLMC (Sri Lanka Muslim Congress), som vann fem platser i parlamentet. Det räcker inte för absolut majoritet för UNF, men om JHU fås hålla sig utanför så kan UNF få stöd av 109 parlamentariker mot regeringssidans 105.

Stora svårigheter

Men även om nu det parlamentariska läget visar upp stora svårigheter så finns det ändå flera faktorer som talar för en fortsatt fredsprocess. En är att LTTE och säkerhetsstyrkorna kommit överens om att fredsavtalet från våren 2002 består. En annan är att president Kumaratunga inte gav premiärministerposten till **Lakshman**

Kadirgamar, utrikesminister i den Folkalliansregering som föll i december 2001.

Kadirgamar, själv tamil och kristen, har gjort sig känd som en mycket hårdför kritiker av tamilgerillan som han lyckades få terroriststämplad i flera västländer liksom i Indien. Han har också varit en lika hårdför kritiker av fredsförhandlingarna under Wickremasinghes tid och han stöddes av JVP för posten som premiärminister.

Istället gick premiärministerposten till **Mahinda Rajapakse**, en lågmäld advokat utan ett spår av singalesisk etnocentrism, trots att han är en starkt troende buddhist. Hans far var en av grundarna till Sri Lankas frihetsparti ihop med President Kumaratunges far, **SWRD Bandaranaike**, mördad på 50-talet av en buddhistmunk för sin politiska kompromissvilja och i dag närmast kultförklarad.

Hård press

Enligt pressuppgifter utsattes presidenten för hård press att inte utse en kristen tamil till premiärminister. Valet föll därför på Rajapakse. Men han fick inte jobbet gratis. Kumaratunge har fått ett odatat avskedsbrev undertecknat av Rajapakse som dessutom inte får bo i den traditionella regeringschefsostaden Temple Trees.

Presidentens plan är nämligen att överta regeringschefsjobbet när presidentämbetet avskaffas om några år. Och även om så inte sker kan hon enligt nuvarande författning inte väljas om för ännu en period.

Mahinda Rajapakse blev 1970 den yngste parlamentsledamoten någonsin. Nu som då med sin bas i den sydankesiska landsbygden, ett område där också JVP är och har varit hans starkaste rival. Senare fick han flera ministerposter där han bland annat gjorde sig känd som småfolkets beskyddare. Rajapakse anses också ha gett sitt tydliga stöd till fredsförhandlingarna mellan LTTE och regeringssidan. Men han kommer troligen få det svårt i ett polariserat parlament där hans forna politiska motståndare nu ingår i hans egen regering.

Beundrad politiker

Rajapakse är en beundrare av indisk politik och samhällsliv och han har gjort sig känd som den ende ledande lankesiska politiker som bär indisk kurta (storskjorta) med långsja över axeln. Kort efter sitt tillträde sa han också att "det är hög tid att Indien involveras i den lankesiska fredsprocessen".

På kvällen den 22 april ringde presidenten upp den norske statsministern **Kjell Magne Bondevik** och bad att Norge skulle återuppta rollen som opartisk medlare i fredsförhandlingarna. Den norska medlingen avbröts i november förra året sedan samma president anklagat norrmännen för att vara partiska till tigrarnas fördel.

Efter möten mellan norska fredsmäklare och parterna i konflikten så gick Rajapakse i maj ut med nyheten att fredsamtalen med LTTE kommer att återupp-

tas senast i slutet av juli. Det har då gått nära två och ett halvt år sedan eldupphöravtalet undertecknades i februari 2002 och drygt ett år sen Tigrarna drog sig ur samtalen med den dåvarande regeringen i april 2003 eftersom det enligt deras uppfattning gick för långsamt fram. JVP har dock redan avvisat den norska medlingen och begärt att Indien ska ta över den rollen.

Större chan för fred

Jordmånen för fredsförhandlingarna har samtidigt förbättrats sedan Folkalliansen nu meddelat att de erkänner LTTE som rättmätig företrädare för landets tamilska minoritet. För att mildra kritiken från höger innanför och utanför regeringen så har man bland annat sagt att detta bara är en naturlig fortsättning på vad tidigare regeringar gjort.

Tigergerillan har för sin del drabbats av interna motsättningar. I början av april krävde gerillans östra organisation under kommandanten **Karuna** ett eget separat fredsavtal med regeringssidan. Karuna uppgav att hans revolt mot tigerledaren **Velupillai Prabhakaran** berodde på att rörelsen helt dominerades av folk från Jaffnaområdet i norr och att deras folk i öster diskriminerades. Men under påsken så krossades revolten utan alltför stor blodspillan och även om han själv i en intervju säger sig vara kvar i landet så tros Karuna ha flytt utomlands. Ordningen i LTTE tycks därmed återställd.

Märkt av kriget

Norra Sri Lanka är märkt av det mångåriga kriget, varutillgången är långt ifrån tillräcklig och säkerhetsläget mycket bräckligt. Närmare 750 000 är inre flyktingar från kriget. Enligt UNHCR, FN:s flyktingorganisation, har mindre än hälften kunnat återvända hem. Utöver svårigheten att försörja sig så plågas många av hoten från landminor, det dåliga säkerhetsläget och de ofta rapporterade övergreppen från båda sidor.

Återuppbyggnadsarbetet i nordöst är starkt eftersatt. I Kilinochchi söder om Jaffna saknar 65 procent av alla skolbyggnader tak. Undervisningen får ske i det fria. Det saknas mark, byggmaterial och program för återflyttning av krigsflyktingarna.

Av de flera hundratusen som flytt kriget och tagit sig till södra Indien så hade bara 4 610 människor återvänt i december 2003 enligt UNHCR. Dessa flyktingar uppger att de inte vågar återvända på grund av säkerhetsläget och hotet att deras barn ska bli barnsoldater. Man inväntar hellre en slutlig politisk lösning i de kommande återupptagna fredsförhandlingarna.

För utan fredsprocess så frigörs inte de utlovade internationella pengarna för återuppbyggnadsarbetet.

Thomas Bibin

Karuna störtad av LTTE

Som väntat flöt blod när Karuna till sist störtades av Velupillai Prabhakaran. Men det var fotfolket som fick betala det högsta priset när LTTE från norr gick till anfall mot sina vapenbröder i öster. Och det alla frågar sig är nu var Karuna håller hus.

LTTE-ledaren Velupillai Prabhakaran väntade till en vecka efter parlamentsvalet den 2 april innan han lät inleda en väntad offensiv mot utbrytaren Karunas fäste i östra Sri Lanka. Det skedde efter flera dagars varningar per radio. Kapitulera eller dö var budskapet. Karuna valde att inte hörsamma ultimatumet.

Sent på långfredagen den 9 april korsade enheter ur LTTE:s trupper i norr floden Verugal och ryckte allt närmare de baser som Karuna kontrollerade. Karuna befann sig då vid huvudbasen i djungler utanför staden Valaichennai.

Understödda av tungt artilleri och granatkastare mötte trupperna från norr så småningom på motstånd. Och från havet strand-sattes kvinnliga Tigersoldater. Under striderna som varade under några dagar dödades många gerillasoldater.

Ledningen för Sri Lankas armé kunde bara iakttä händelseförloppet. Avlyssning av Tigrarnas interna radiotrafik pekar på att ett sjuttio-tal gerillasoldater fick sätta livet till och flera hundra skadades. Men enligt Sunday Times of Sri Lanka hävdade en armékälla att så många som 250 kan ha dödats i striderna. Ett femtontal civila ska också ha fått sätta livet till i stridsområdena.

Anmäلت striderna

Armén har anmäلت striderna som ett brott mot avtalet om vapenvila. Men det står klart att såväl arméns ledning som president Chandrika Kumaratunga, tillika överbefälhavare över trupperna, kände till att det skulle komma en offensiv. Men inget sades i förväg. Försvarskorrespondent Iqbal Athas ser som många andra en ironi i att president Kumaratunga störtade premiärminister Ranil Wickremasinghes regering på grund av att hon ansåg att landets interna säkerhet var hotad.

Presidenten har numera i en återvändsgränd. Hon säger sig vilja återuppta de formella fredssamtalen som legat nere i ett år. Tigrarna vill diskutera fred, men det kan ske först om den nya regeringen godkänner förslaget om att LTTE får ett övergångsstyre (ISGA, *interim self governing authority*) i de norra och östra delarna.

Karunas fall blev lika hastigt som hans uppgång. Men även om Prabhakaran går

Vid den historiska presskonferensen i Killinochchi den 10 april 2001 satt Karuna på Prabhakarans vänstra sida.

BILD: OLLE MELKERHED

stärkt ur striden, så har Karuna åsamkat gerillan svår skada. Och säkerhetssituationen i landet har förvärrats.

Hotet mot Prabhakaran personligen ökar också. I den innersta järnringen av livvaktsgardet har flera gerillamän bytts ut.

En av de högsta inom Tigrarnas underättelsetjänst, Neelan Sinnathamby, mördades, med stor sannolikhet av Karuna själv eller hans närmaste anförvanter. Vid ett tillfälle mördades sju Tigrar, varav fyra handikappade av Karuna-lojalister. Enligt LTTE kan det inte ha skett utan ett tyst samförstånd med arméns specialstyrkor. Flera singalesiska underrättelseofficerare i armén och tamilska politiker, men även en professor vid universitetet i Batticaloa har mördats. I Batticaloa-distriktet råder också en spänd situation.

Bröt med gerillan

Det var i oktober som Karuna, med överstes rang i gerillan, bröt med LTTE i norr och förklarade den östra delen självständig. Karuna förklarade i intervjuer med bland andra BBC att det fanns ett missnöje inom LTTE i öst att gerillans ledning uteslutande består av män från norr. Dessutom hade den östra regionen tvingats bidra med flera hundra soldater till norr, varav många under 18 år. Karuna hävdade också att Prabhakaran rustade för ett fjärde krig.

Karuna flydde snabbt slagfältet. De soldater som hade varit honom lojala lämnade han åt sina öden. Innan de kapitulerade förstörde de en stor del av vapenarsenalerna. Det var vapen som smuglats in under vapenvilan, ett brott mot avtalet om vapenvila.

Arméns förband på plats nära stridsområdet kunde bara iakttä förloppet från sidan. Vid flera tillfällen innan offensiven uppmanade arméofficerare LTTE-soldater att inte korsa deras områden. De fick till svar att flytta sig eller dö. Det var tydligt att vapen-

vilan var hotad om armén skulle gå emellan i den interna uppgörelsen.

Tigrarnas nye befälhavare för Batticaloa, Ramesh, har upprättat förbindelser med SLMM (Sri Lanka Monitoring Mission) och Sri Lankas armé. I samband med att striderna upphörde släpptes minst 150 soldater som var under 18 år. Många soldater har flytt söderut och en hel del sägs ha lämnat landet på grund av rädsla för repressalier från gerillan.

Beväpnade med revolverar

I Colombo och andra städer i de södra singalesdominerade delarna finns beväpnade LTTE-agenter. De är på jakt efter Karuna-lojalister. Ofta är det två personer på motorcykel, beväpnade med revolverar. Ett mord i Maradana i Colombo på Karuna-lojalisten Kalidas utfördes med en Kalasjnikov. Tre män anlände och en av dem tömde sitt magasin i bröstet på Kalidas. Liknande brott utförs utan att myndigheterna hinner ingripa. Enligt vissa källor vågar de inte, eller får inte på grund av risken för än mer negativa följder på vapenvilan.

Sprickan i den tamilska sidan har i reparerats – åtminstone på ytan.

LTTE och TNA kan nu med kraft hävda att deras förslag till interimstyre måste vara en bas för fortsatta fredssamtal. Och de har fått oväntat starkt stöd för de tankarna från såväl den amerikanska diplomaten Christina Rocca som det japanska sändebudet Yasushi Akashi. De norska medlarna med Erik Solheim i spetsen, och även utrikesminister Jan Petersen har rest till Norge för att diskutera nästa kapitel i freds-följetongen. Det är en lång resa till fred för Sri Lanka.

Den i England bosatte ideologiske ledaren och chefsförhandlaren för LTTE, Anton Balasingham, besökte Prabhakaran i Killinochchi. Alla med någon koppling till Sri Lankas fredsprocess har velat vara med för att diskutera återupptagandet av freds-förhandlingarna med de inblandade parterna.

Den mest kritiska frågan är hur parterna i konflikten ska lyckas. President Kumaratunga brottas med problemen inom sin svaga regering. En bredare allians där även UNP ingår skulle kunna ge en bredare bas för framgångsrika fredssamtal och en lyckad fredsprocess. Förtroendet mellan den nya regeringen och den tamilska sidan är skadat sedan krigsåren 1995-2001. Allra minst är den tamilska sidans förtroende för utrikesminister Lakshman Kadirgamar.

Av underordnad betydelse är var Karuna befinner sig i dag. Är han kvar i frihet i djunglerna i öster, i Colombo eller rent av utomlands? Tigrarna vill ha honom i sitt nät.

Johan Mikaelsson

Vilka är landets urinnevånare?

Det råder mer eller mindreen konsensus bland nutidens forskare att det man kallar vaddafolket (även stavat veddah) är Sri Lankas urinnevånare. SYDASIEN har vid flera tillfällen publicerat artiklar om därom.

Professor Peter Schalk har dock en annan uppfattning. Enligt Schalk är vaddafolket ingenting annat än utstötta element ur den sinhala-talande folkgruppen.

På sinhala benämns Sri Lankas "urspringsbefolkning" *vadda* (maskulinum singularis), *vaddi* (femininum singularis) och *vaddo* (pluralis). Stammen är vädi. Den bör man utgå ifrån när man söker grundbetydelsen av ordet. På tamil finns ordet *vetar* (pluralis).

Orden vädi/vaddo/vetar har uppfattats som nedsättande liksom ordet lapp om samerna. Därför har under 1900-talet en annan alternativ självbenämning införts av vaddo, nämligen *vanniyalitto*. Samtliga dessa benämningar är hårda nöter att knäcka ur språkhistorisk synpunkt. En sak vet vi, att första gången ordet vädi dyker upp är på 800-900-talen i ett litterärt verk på sinhala som heter *Dhampiya atuva gätapadaya*. Det är en sinhala-kommentar till det buddhistiska paliverket *Dhammapadatthakatha* som i sin tur är en kommentar till det kanoniska paliverket *Dhammapada*.

Frågan uppkommer nu om vi kan tala om ett medvetande bland sinhalaer om vaddo och bland vaddo innan ordet vädi existerade. Det kan naturligtvis ha funnits ett medvetande om det betecknade, men naturligtvis inte om beteckningen vaddo. Före 800-talet hade man ett medvetande om vissa grupper av människor som betedde sig asocialt och som då på 800-900-talen benämndes vädi. Vi finner sådana människor i nästan alla hierarkiska samhällen. De brukar sluta sig samman i enklaver och bilda regionalt förankrade grupper i samhällens utkanter. De är ofta halvnomadiserande.

Ursprung i sanskrit

Enligt en äldre språkhistorisk analys har sinhala-ordet vädi sitt ursprung i sanskrit-ordet *vedh* eller *vyadh*, som betyder genomborra. En vadda är sålunda en genomborrare med pil eller spjut, vilket uppfattades som jägare. Talrika är de arbeten som påstår att vadda betyder jägare. Denna analys är dock fonologiskt inte möjlig.

Enligt en nyare analys går vädi tillbaka på en medelindisk form *vajjita*, som betyder utesluten. Vaddo är sålunda de uteslutna. Denna analys är fonologiskt möjlig och stämmer väl med sinhalakällornas uppfattning om vilka vaddo är, nämligen inte en

ras eller säregen folkgrupp, utan uteslutna. De är uteslutna på grund av att de var brottslingar eller sysslade med jakt, vilket var ett icke buddhistiskt beteende. De anförda källorna på sinhala sträcker sig från 800-900-talen ända fram till 1700-talen.

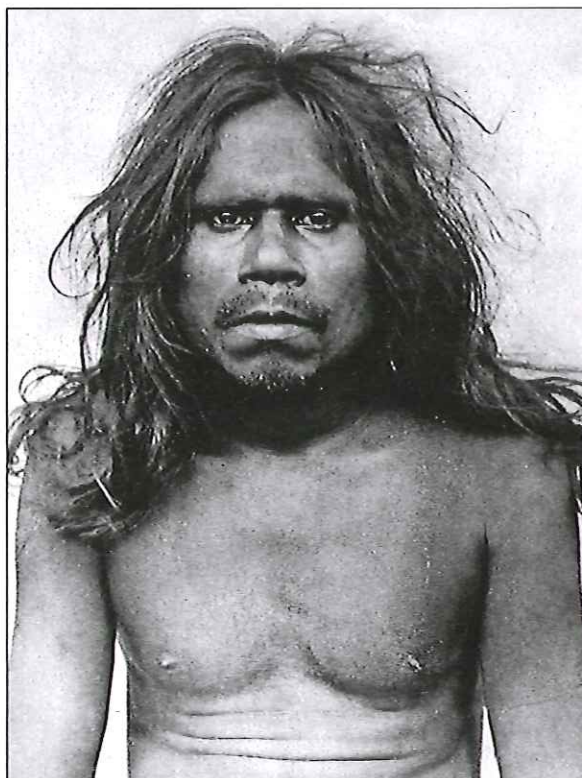
I dessa källor finns inte en antydning om att vaddo skulle ha betraktats som urinnevånare på ön, utan de framställs som asociala utstötta element ur den sinhالاتalande folkgruppen. De framställs också som lågkastiga, alltså som integrerade i kastsystemet, men på dess botten. Vi kan inte bara avvisa eller nonchallera dessa källor, som bestyrks av de första kolonistörerna på ön, portugiserna, vars professionella historieskivare **Fernao de Queros**, ger samma bild av vaddo som sinhalakällorna. Han grundar dock sin uppfattning på egna observationer.

Översiktlig historik

Första gången vaddo klassificeras som urinnevånare är år 1675 i en publikation av den nederländske guvernören på Ceylon, **Rykloff van Goens**. van Goens avlade en rapport till sina överordnade i Amsterdam, en rapport som innehöll en översiktlig historisk framställning om olika folkgrupper. van Goens skrev att först fanns vaddo, sedan kom sinhalaerna och sist tamilerna. Han använder beteckningen "ursprungliga innevånare" för att beskriva vaddo.

Vad gäller kronologin, först sinhalaer och sedan tamiler, har den hamrats in i medvetandet på öns befolkning och blivit en pelare i en etnonationalistisk ideologi bland sinhalaer samt en avgörande orsak till den nuvarande konflikten på ön. Kronologin är i alla dess delar felaktig.

Medan van Goens framställning ännu hade karaktären av historisk framställning, var 1800-talets bild av vaddo starkt påverkad av evolutionistiska premisser. Vaddo presenteras som den felande länken mellan apan och människan, eller som urmänniskan som bevarat naiviteten hos Adam och Eva.

Utsött eller Sri Lankas ursprungsinnevånare?

En fysisk antropolog kom fram till att eftersom vaddo var idioter kunde de inte skratta, vilket alltid framkallar skratt hos dagens vaddo när de hör historien. 1800-talets historiker och filologer tog upp tråden och tolkade gångna seklers dokument i ljuset av van Goens historiska schema och av senare evolutionistiska teorier. Filologer manipulerade källor i anpassningens tjänst.

Vi är fortfarande influerade av dessa ideologiserande tolkningar i vår syn på vaddo. Den senaste utvecklingen är att en typisk vadda framställs som *homo oecologicus*, som "sedan urminnes tider" strävar efter att bevara balansen i ekosystemet. Denna välvilliga, men ändå tillsnickrade bild är en ny form av orientalism. Den är en modern idealiserande anpassning av den äldre bilden av vaddo som urinnevånare till moderna krav för medelstilldelning från FN till urspringsbefolkning.

Många har bemödat sig att knyta vaddo till de äldsta kända personerna i öns historia utan att göra skillnad mellan myt och historia. Dessa personer är i sinhالاتraditionen riksgrundaren **Vijaya** och hans älskarinna **Kuveni** och i tamiltraditionen guden Murukan och hans älskarinna Valli. Om hur dessa sattes i relation till vaddo skall jag berätta i en följande artikel.

Vad anser vaddo själva att de är? Det framgår av den nya självbenämningen *vanniyalitto*. Om detta ska jag berätta i en kommande artikel i vilken jag också förmedlar vad en kritisk historisk framställning kan säga och inte säga om vaddo och deras förlutna.

Peter Schalk

Enligt rapporten *Alkohol och fattigdom* är det inte alkoholkonsumtionen i sig som gör människor fattiga – men den är en viktig ingrediens i att hålla människor kvar i fattigdom.

FOTO. CAMILLA ORJUELA

Alkoholdrickandet håller kvar de fattiga i fattigdom

Det är inte alkoholkonsumtionen i sig som gör människor fattiga, men den är en viktig ingrediens i att hålla människor kvar i fattigdom. Det visar en ny undersökning om alkohol och fattigdom i Sri Lanka.

Lönen räcker inte till någonting. Vi kan lika gärna ha lite kul i dag, för morgondagen blir hemsk i alla fall.

Chaminda och Velu dröjer sig kvar vid den lilla baren vid tågstationen. Några timmar, många drinkar och två missade tåg senare ger de sig av hemåt till sina fruar och barn. Buntan med lönepengar som de fått ut dagen innan är betydligt tunnare i deras fickor.

För Chaminda och Velu är alkoholen ett medel för att tillfälligt glömma sin pressa-

de situation – fruns tjat om bidrag till hushällets basbehov, den snålt tilltagna lönen och bristen på möjligheter att få det bättre.

Men samtidigt blir drickandet en del av problemet. Nästan var tionde man använde, enligt en enkät bland fattiga i Sri Lanka, hela eller mer än hela sin lön till alkohol. En fattig familj kan spendera mer än en årslön på att ställa till bröllop. Gästerna ska bjudas på rikligt med alkohol – och värdfamiljen kan sedan vara skuldsatt för resten av livet.

Kvar i fattigdom

Dessa exempel är hämtade ur rapporten *Alkohol och fattigdom* av forskarna Bergljot Baklien och Diyanath Samarasinghe. Deras forskning visar att alkohol är en viktig del av livet för fattiga i Sri Lanka. Liksom på många andra håll i världen medverkar alkohol till att folk har svårt att ta sig ur sin fattigdom. Men förhållandet mellan

alkohol och fattigdom är inte helt enkelt.

Fattigdomen sticker i ögonen på den svenska charterturisten som för första gången lämnar det relativt välbeställda Europa och besöker Sri Lanka. Man ser ruckliga hus som trängs nästan ända upp på järnvägsspåret när tåget skramlar förbi storstadens fattigkvarter, landsbygdshusens enkla palmbladstak och tiggarna som sitter utanför det moderna köpcentret och tjänar sitt levebröd på att se så ömkliga ut som möjligt.

Fattigdomen har många olika ansikten i Sri Lanka. Bland dem finns bonden som får allt sämre betalt för sina grönsaker sedan indiska jordbruksprodukter börjat komma in på marknaden och kvinnan som jobba som hembiträde i Mellanöstern, bara för att komma hem och finna att hennes man slösat bort alla pengar hon skickat hem.

Här finns den 18-åriga killen från krigszonen i norr som av sina föräldrar skickats

till huvudstaden Colombo och nervöst väntar på att illegalt kunna ta sig till Europa, och hans jämnåriga från söder som tar värvning i armén för att inga andra jobb finns att få. Här finns de temporära byarna där krigets flyktingar är efter år överlevt i väntan på att kunna återvända hem, teplockarnas hårda slit, de evigt skuldsatta landsbygdsfamiljerna och de unga killarna som hänger i Colombos köpcenter och drömmer att bli som de medelklassungdomar som har råd att handla i de fina affärerna.

I Sri Lanka lever nästan hälften av befolkningen på mindre än 15 kronor per dag. Trots detta räknas inte Sri Lanka som ett av världens fattigaste länder. Mätt i produktion och konsumtion, medellivslängd, barnadödlighet och läskunnighet är Sri Lanka ett medelutvecklat land som hamnar på 99:e plats av 175 på FN:s index över mänsklig utveckling (Sverige är nummer tre). Men fattigdom handlar inte bara om inkomst, hälsa och skolgång. Det handlar också om hur man själv upplever situationen – om maktlöshet och om frustration över att inte få den förbättring som man hoppats på.

Unga killar

Liksom fattigdomen finns också alkoholen överallt i Sri Lanka. Tittar man noga kan man upptäcka gänget med unga killar som slår på stort, går på restaurang och beställer in "lemon gin", en spritsort med hög status som de sedan ska skryta om resten av året. Man kan se baren på teplantagen som redan på förmiddagen har lockat en stor kundkrets, män ute i byarna som diskret köper plastpåsar med hembränd illegal sprit och överallt de stora reklamskyltarna för Lion Beer, lejonölet, Sri Lankas nationella stolthet.

– Trots att skillnaderna är stora mellan olika grupper av människor i Sri Lanka var förhållandet till alkohol förvånande lika, kommenterar Bergljot Baklien.

Hon och hennes forskarkollega och assistenter från Sri Lanka studerade folk från olika religioner och olika etniska grupper. De besökte fiskarsamhällen, teplantage, jordbruksbyar och flyktingläger, de pratade med invånarna i Colombos trånga fattigkvarter, männen i barerna kring busstationen, killarna som hängde i de lyxiga köpcentren och landsortsborna som kommit till stan för att arbeta. Med undantag för ett muslimskt samhälle var alkoholen en viktig del av livet för alla.

Den illegala hembrända spriten *kasippu* är den vanligaste alkoholdrycken i Sri Lanka. Över hälften av alkoholen som konsumeras är olaglig. Därutöver inmundigas mest öl och arrak. Bland de fattiga är det nästan uteslutande män som dricker.

Alkohol är roligt, tycker Chaminda och Velu på Colombos tågstation, och många med dem. Att ta en drink med de andra männen gör att man känner sig stark, vik-

tig, en i gänget. Om någon haft turen på sin sida och tjänat lite extra pengar bjuder han på dricka. Att konsumera alkohol är ett sätt att vara manlig. När mannen har svårt att leva upp till sin traditionella roll som familjeförsörjare erbjuder alkoholen en annan identitet.

Styrkt av alkohol

På baren med polarna kan han bli styrkt – hit når inte kraven, barnens behov kan glömmas för en stund och här predikas en annan moral som säger att mannen inte ska låta sig hunsas av sin kvinna, utan har rätt att slappna av med ett glas.

Med alkohol kan man också visa att man lyckats, att man har råd med en viss sorts sprit eller kan bjuda generöst när det rustas till bröllop. Alkohol är nämligen obligatoriskt vid stora festligheter – vid bröllop, begravningar och firandet som hålls när en flicka fått sin första menstruation. Serveras inte stora mängder sprit kan värdfamiljen bli utskrattad eller utfrusen.

Människors känsla av hopplöshet och strävan att slappna av, glömma eller visa upp att man minsann kan bjuda får alltså fattiga män i Sri Lanka att dricka. Men på vilket sätt leder drickandet till fattigdom? Enligt rapporten *Alkohol och fattigdom* är det inte alkoholkonsumtionen i sig som gör människor fattiga – men den är en viktig ingrediens i att hålla människor kvar i fattigdom.

Tydligast är kopplingen mellan alkohol och fattigdom när det gäller pengar som spenderas på sprit i stället för på familjens behov. När Chaminda och Velu tar sig sina styrketårar får deras fruar fundera på hur de ska få tillvaron att gå ihop utan mannens inkomst. Hade männen tagit hem mer pengar hade kanske hustaket kunnat förbättras, barnen fått nya kläder, skulder betalats av eller en slant lagt undan till framtida behov. De stora kostnaderna för bröllop, begravningar och flicka-bli-kvinna-firanden gör att fattiga familjer hamnar i oändliga skuldfällor.

Komplicerat mönster

Men hade de fattiga varit rikare om inte alkoholen fanns? För storkonsumenterna är det helt uppenbart så. Men alkoholen är också del av ett komplicerat mönster – en fattigdomskultur. Denna kultur präglas av att de fattiga avundsjukt kontrollerar varandra, ingen tillåts få det bättre än de andra.

– Jag vet inte hur det går till, men på något sätt tillåter de andra inte att jag sparar. De ser till att jag också spenderar på samma saker som de slösar bort sina pengar på, berättar en man som kör trehjulingstaxi i Colombo.

Liknande berättelser kommer från både stad och landsbygd i Sri Lanka. De som inte själva vill lägga pengar på alkohol pressas av sina grannar och vänner att vara med och bidra. Sammanhållningen kan vara stark mellan bybor, grannar eller ar-

betskamrater – men om någon försöker förbättra sin situation stoppas han av de andra.

– Vad är det för mening med att vara sparsam när man vet att livet är osäkert? De vill bara visa sig överlägsna, tycker Chaminda och Velu om de som hellre sparar än festar.

Alkoholen blir ett medel för att racka ner på dem som försöker bryta sig ur fattigdomen – trycket att bjuda andra om man fått en extra inkomst, pressen att ha frikostiga bröllop och begravningar. Drickandet gör det också möjligt att öppet kritisera den som inte anpassar sig. De starkaste kan domdera och attackera i onyktert tillstånd, då mer är tillåtet. Beteende som i nyktert dagsljus betraktas som omoraliskt kan ventileras och vinna erkännande under dryckesslag.

En annan "kultur" där alkohol spelar in är den som rör våld i hemmet. Det finns undersökningar som antyder att över hälften av alla kvinnor i Sri Lanka utsätts för våld inom äktenskapet. Under fältarbetet inför *Alkohol och fattigdom*-studien misshandlades en kvinna så allvarligt att hon senare avled av skadorna – något som inte är ovanligt i Sri Lanka. Ingen rapporterade övergreppen till polisen.

Hustrumisshandel

Den utbredda uppfattningen är att mannen har rätt att slå sin kvinna, att man inte bör lägga sig i och att kvinnan förmodligen hade förtjänat slagen. Alkoholen är ofta en katalysator, en gnista som tänder mannens ilska och får honom att ge sig på sin fru och kanske också sina barn. När männen träffas och dricker händer det att de skryter över sina våldsdåd.

Hur kan man då göra något åt problemen? En slutsats som rapportförfattarna drar är att den som vill bekämpa fattigdom bör rikta in sig på att se till att alla i lokalsamhället får det bättre. Om man enbart satsar på förbättring för enskilda personer riskerar de att dras ner igen med trycket från sina grannar och vänner.

Också Terje Heggernes, generalsekreterare i den norska organisationen Forut som jobbar med fattigdomsbekämpning i Sri Lanka, menar att man måste ta ett brett grepp i arbetet mot alkoholproblemen.

– Den här studien har fått oss att inse att vi måste tänka nytt. Det räcker inte att bara fokusera på att folk ska dricka mindre. Vi måste bygga allianser med andra organisationer som arbetar med våld mot kvinnor och vi måste arbeta med samhällets attityder om vi ska kunna stoppa det alkoholrelaterade våldet.

Att begränsa tillgång och konsumtion är inte tillräckligt om man vill få bukt med problemen med att alkohol bidrar till våld och fattigdom. Man måste också arbeta med kulturen, attityder och maktförhållanden.

Camilla Orjuela

Brottning à la Pakistan

Lera, olja och icke-aggression

– Det här är inte som WWF. Det här är på riktigt, påpekar Haji Abdul Rashid flera gånger. WWF-brottning är så pass populär TV-underhållning i Pakistan att många fått för sig att det är typisk västerländsk brottning. På den här bakgården är det i stället traditionell pakistansk brottning som tränas. Långt från träningshallar, mjuka mattor och fläckar coachar Rashid bstanta brottare, några av dem i världsklass. Det är 40-gradig värme och en blandning av svett, olja och lera.

Avgastäcket ligger tungt över gatan. Tutande rikshor och allmänt kaos blandas med bönen som ropas ut från minareten vid den närbelägna moskén. I utkanten av den gamla delen av Lahore, på en diskret och smutsig bakgata, finner jag Haji Abdul Rashid.

Folk kallar honom **Manila Champion** eftersom han kom hem med guld därifrån 1953. Han visar bilder från en tid då han hyllades som en hjälte och hans kulmage ännu inte vuxit till sig. Bilder där han skakar hand med den iranska shahen, där han hyllas av Pakistans president och är på bjudning med **Mohammed Alis** fru. Fotografierna har blekts med årens lopp och några så pass att han själv försökt fylla i dem med tusch.

Sonen har tagit över

Efter en framgångsrik karriär som brottare blev han coach för det pakistanska brottarlandslaget. Den posten har hans son sedan dess tagit över. Numera är han pensionerad och fortsätter bara att coacha traditionell pakistansk punjab-brottning på lokal nivå.

– Skillnaden mellan Punjabs traditionella brottning och den internationella är stor, berättar han.

– Detta är freestyle-brottning på lera. Brottarna har bara shorts och olja på sig, vilket gör brottningen svår men samtidigt intressant att titta på.

Inför varje träning hackar brottarna upp planen som mer liknar en bit åker än en träningsring. De plockar noggrant bort stenar

och krattar planen innan de hjälper varandra att smörja in sig med olja och sand. Innan brottningen börjar masserar de sedan varandra som uppvärmning.

Kampen börjar från stående, som i judo, men utan dräkt och med olja är det svårare att knipa tag i sin motståndare. Teknikerna måste vara kroppsnära för att fungera, samtidigt som styrkan blir mer avgörande.

– Det är en *Kala Jang*, säger Rashid och pekar på en brottare som drar till det som i judon kallas en *Kate-guruma*.

Många utövar också judo

De tekniska likheterna brottningen har med judo är många och påtagliga. Bland brottarna finns flera judo-utövare och det ligger nära till hands att tro att det är genom dem som judo-teknikerna kommit att bli en del av brottningen. Så är dock inte fallet. Trots likheterna har teknikerna utvecklats parallellt.

Flera av brottarna är täckta med lera. Den sätter sig i skägget, i det kortklippta håret, i brottarkalsongerna. Planen som hackades upp före träningen ser obekvämt ut.

Fasthållningar och låsningar försöker man få till bäst det går, men oljan skapar hela tiden problem för den som för tillfället angriper. Leran är vad som gör det möjligt

att gripa tag i motståndaren över huvud taget.

På väggen bakom brottarna står något skrivet på urdu, vilket för ett otränat öga till viss del liknar arabiska. Kvällsbönen rullar fortfarande över kvarterets hustak och jag frågar om det måhända är en korantext man målat på väggen.

– Vi har samma respekt för vår träningsplats som vi har för vår moské, men detta är inte en religiös plats. Många som tränar här är kristna. Judotränaren där borta är kristen, förklarar en man med en ton i rösten som antyder att religion inte är något lämpligt samtalsämne.

Det är i stället reglerna som gäller för träningsområdet som målats på väggen. ”Inga skor i leran och inget spottande. Inget skvaller eller skitsnack. Och se till att duscha såväl innan som efter träningen.”

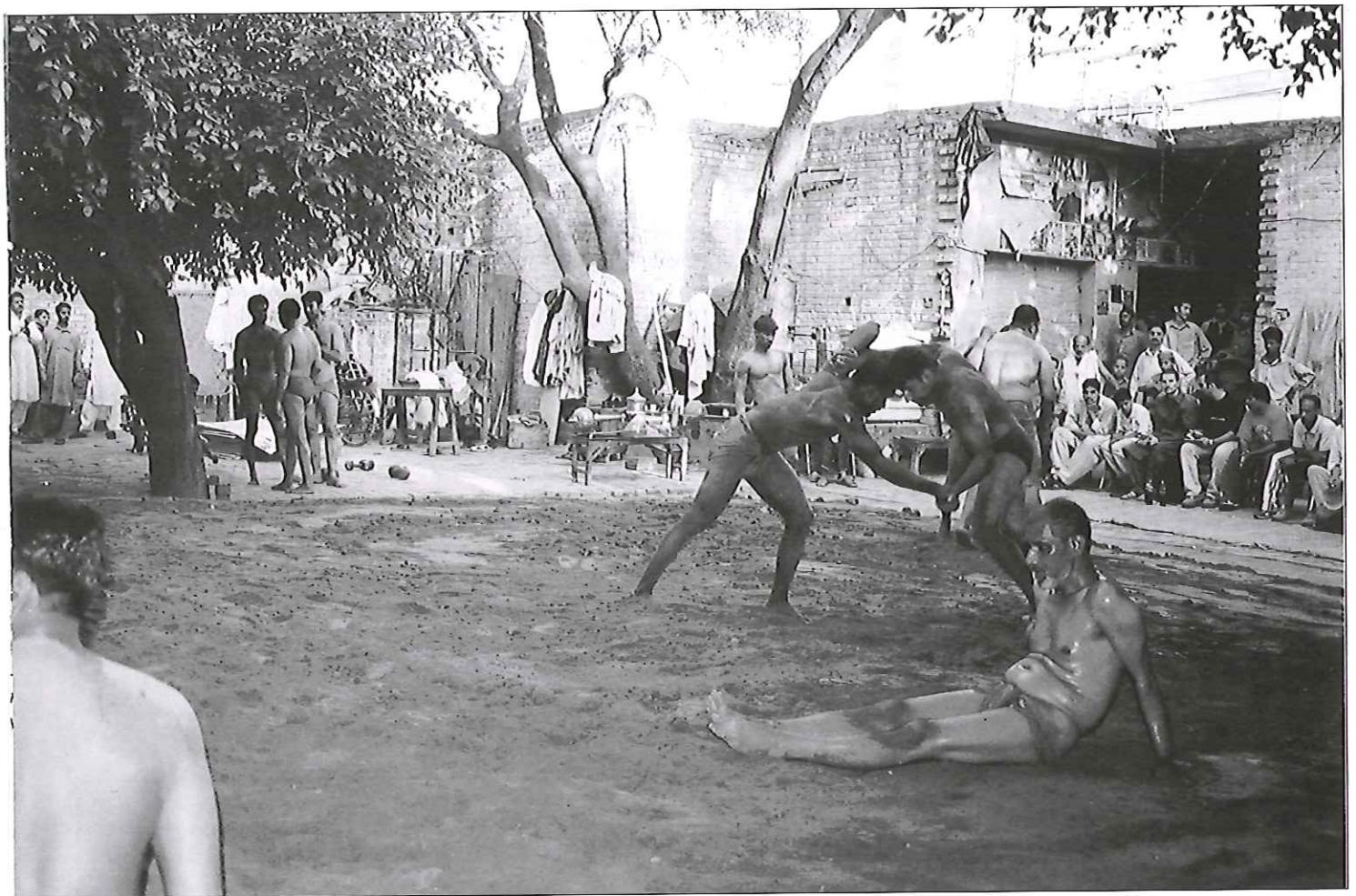
Viktigt med respekt

– Respekten för varandra är viktig här. Det får inte finnas någon aggression eller ilska mellan brottarna, utan de ska bete sig hövligt, inflikar Rashid.

Efter träningen och efter den nödvändiga duschen får brottarna juice som tagit ett par timmar att göra. Medan de flesta kämpat i leran har två fått kämpa med att förbe-

Pakistanska brottare får "bita i gräset" på uppluckrad jord.

Pakistansk brottning börjar från stående, som i judo. Eftersom brottarna är utan dräkt och insmorda med olja är det svårt att knipa tag i varandra.

reda juicen som bland annat innehåller mandlar, frön från vattenmeloner, svartpeppar och socker.

– Maten brottarna äter är speciell och ganska annorlunda från den som de internationella brottarna äter, säger Rashid medan juicen bärs fram i ett stort lerkärl.

Förutom den speciella juicen, som brottarna dricker åtminstone två gånger om dagen,

dricker de mycket mjölk och äter mycket nötkött och ghee; raffinerat smör. En professionell brottare kan varje dag dricka uppemot åtta-tio liter mjölk och äta/dricka två kilo krossade mandlar.

Juicen svalkar, vilket behövs trots att det är kväll. Hettan hänger kvar i luften. Under träningen har åskådare promenerat in för att titta och nu, efteråt, ger de sina omdömen. Småpojkar springer ärenden medan ett par av brottarna tar sig tid att visa ett par grepp igen.

Utanför, på den avgasdränkta gatan i Lahore, är det däremot inte många som pratar pakistansk brottning. Där är det TV-sänd WWF-brottning med tillhörande t-shirt-tryck som gäller.

Daniel Wilby,
text och foto

Fotnot: WWF är den amerikanska showbrottningen som snabbt vunnit popularitet över hela världen.

Ingen rondvila

Redan för 3 500 år sedan tränades brottning i det som i dag är Pakistan och Indien. Brottningens historia är gammal; så pass gammal att det allmänt anses vara en av världens absolut äldsta träningsformer. Fastän brottning sett ungefär likadant ut i hela området från Egypten österut till Indien, finns det flera drag som i dag tydligt skiljer den traditionella punjab-brottningen från den vi är vana vid i Europa. Det första, och mest lögonfallande, är naturligtvis underlaget. Ringen, som kan vara antingen kvadratisk eller rund, består av jord som hackats, räfsats och fuktats. Detta gör jorden mjuk nog att skydda brottarna när de faller, men samtidigt inte så pass lös att brottarna halkar. Eftersom brottarna smörjer in sig rikligt med olja ser de efteråt ut som om de kravlat genom gytta.

Regelmässigt är punjab-brottningen en fristils-brottning med relativt sett få regler. De hundratals tekniker som finns i stilen påminner ofta om en korsning av olympisk brottning och judo. Långdragen stående brottning och kast är vanliga. På marken tillåts fler låsningar än i olym-

pisk brottning, och då emellanåt även fasthållningar som stryper motståndaren. Slag och sparkar är däremot inte tillåtna.

En brottningssmatch består inte av ronder och ger inte utrymme för vila. På förhand bestämmer man en tidsperiod, till exempel en timme, och skulle ingen ha vunnit när den löper ut fortsätter matchen så länge som båda brottare vill och kan. I en match finns tre domare, en i ringen och två utanför. Vinner gör den som lyckas låsa motståndarens axlar och höft vid marken samtidigt.

Som namnet antyder samlar brottningen utövare i såväl Pakistan som Indien. I båda länder betraktas den som en nationalsport, men det har under långa perioder varit svårt för brottare från de båda länderna att möta varandra.

Daniel Wilby

Källa: Draeger/Smith, Asian Fighting Arts

Mer idrott på nästa uppslag

OS till slut för afghanerna

Två boxare skickas till Aten

Efter många års frånvaro från de olympiska spelen är Afghanistan återigen med i leken.

– Vi känner oss lyckliga. Alla våra idrottsmän är både lyckliga och stolta över att få vara med igen. Att vi skall få skörda frukterna av vår träning, säger Marouf.

Marouf är tränare för Afghanistans nationella boxningsteam som skall skicka två boxare till olympiaden i Aten. Han var också medlem i den afghanska olympiska kommittén under talibanernas år vid makten.

För Marouf och de andra idrottsmännen var talibanåren en svår tid. De led under

konstiga regler och fick inte delta i olympiaden i Sydney. Afghanistan var utesluten från olympiska sammanhang.

– Efter alla dessa år av krig och konflikt i Afghanistan är det ett stort framsteg att vi kan delta, säger en lycklig Marouf.

Framförallt är det en stor sak för de idrottsmän som pendlade mellan hopp och förtvivlan när talibanerna försökte få med Afghanistan på olympiaden i Sydney, men misslyckades.

Inte ens några observatörer

Ett tag såg det nära ut, men talibanerna snubblade på målnöret och fick inte ens skicka observatörer till olympiaden i oktober 2000.

Först hette det från den olympiska kommitténs sida att afghanska idrottsmän skulle kunna få delta individuellt, men inte re-

presentera Afghanistan. Så lät det fram till ett par veckor före spelens början.

Men talibanerna gav inte upp hoppet om att få delta som nation och skickade en delegation till Lausanne för att tala för sin sak.

De hävdade att det hela handlade om att de blev diskriminerade för att de inte skickade några kvinnliga idrottare, vilket de inte var ensamma om.

Så långt gick allt i händerna på talibanerna, men sedan drog deras sportminister för långt gående slutsatser av att de skulle få prata med den olympiska kommittén:

”Det betyder att de har erkänt oss... Det betyder att våra problem med Internationella olympiska kommittén (IOK) är över”, hävdade sportministern optimistiskt.

Vilket fick IOK att ändra sig och besluta att inga afghaner skulle få delta och att

Avhopp inom armén oroar inför valen

Den USA-stödda afghanska regeringen arbetar för att skapa en säker situation i landet inför de planerade valen senare i år. Men landets armé, som ska bidra till säkerheten kring valet, har drabbats av ett stort antal avhopp.

Skapandet av en 10 000 man stark afghansk armé samt en polisstyrka bestående av 20 000 man har setts som en av förutsättningarna inför de kommande valen.

Båda styrkorna är tänkta att bidra till säkerheten under valen.

Men redan har fler än 3 000 soldater lämnat armén efter att ha utbildats av instruktörer från USA, Frankrike och Storbritannien.

Det finns även en oro för att många kommer att lämna den poliskår som just nu är under uppbyggnad.

Den svåra säkerhetssituationen i landet har redan medfört att valet tvingats senareläggas. Enligt de ursprungliga planerna så skulle valet ha ägt rum i juni 2004.

20 000 poliser är målet

Den afghanske presidenten **Hamid Karzai** har också värdjat till Nato att bidra

med fler trupper för att kunna garantera att valen blir av.

Målet innan valet är att man ska ha 20 000 färdigutbildade poliser, har **Manoel de Almeida e Silva**, talesman för FN:s styrkor i Afghanistan, sagt.

– Det är förhoppningen, vi får se om verkligheten kan motsvara den förhoppningen.

Armén och polisen ska upprätthålla säkerheten kring 8 400 valregistreringskontor. I mars hade än så länge bara en miljon av de 10,5 miljoner valberättigade låtit registrera sig, enligt FN.

Tio procent lämnar armén

Enligt **Mark Sedra**, forskare vid Bonn International Centre for Conversion, BICC, var antalet soldater som lämnade armén mycket högt, hela tio procent under sommaren 2003.

Sedan dess har dock siffrorna sjunkit till ungefär tre procent.

Sedra, som deltar i ett forskningsprojekt som övervakar säkerheten i Afghanistan, menar att det finns flera anledningar till att så många soldater har valt att lämna armén.

USA har inte bara haft svårt att locka till sig lämpliga rekryter, utan även att hitta en jämn etnisk fördelning i armén.

Sedra menar att den största etniska gruppen, pashtunerna, är underrepresenterade, i synnerhet i officerskåren.

Det har i sin tur skapat en misstänksamhet mot armén bland pashtunerna.

Ett annat stort problem är enligt Sedra de låga lönerna.

Även om soldatlönerna höjdes från motsvarande 50 dollar i månaden till 70 dollar i slutet av förra året menar Sedra att lönen måste upp till 150 dollar i månaden om man ska kunna räkna med att soldaterna ska stanna kvar.

Ytterligare ett problem är att det saknas ett fungerande banksystem i landet. Det har gjort det omöjligt för soldaterna att kunna skicka hem pengar till sina familjer.

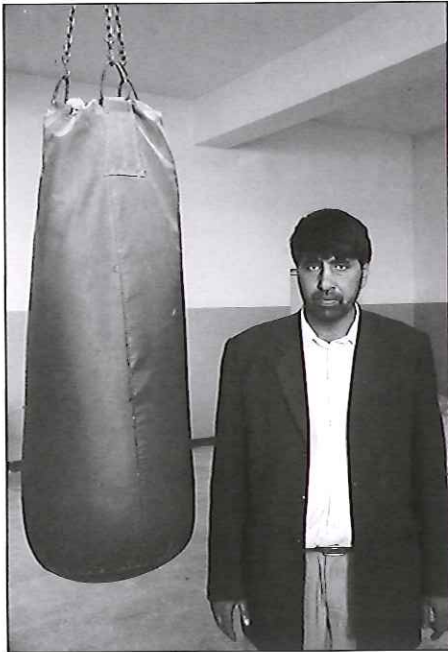
– Många har helt enkelt tagit sin första lön med sig hem och inte återvänt, säger Sedra.

Rekryteringen av poliser har försvårats av myndighetskorruption, bristande förmåga att betala ut löner, samt otillräcklig utrustning.

Washington har försökt snabba på processen genom att etablera sju regionala polisskolor som komplement till centralkontoret.

– Deras förhoppning att man ska ha utbildat 60 000 färdiga poliser till 2005, men det är långt ifrån säkert att man lyckas med det, säger Sedra.

Thalif Deen/IPS

Marouf i sin enkla träningslokal.

talibanerna inte ens skulle få ha med några observatörer.

För en del inom den afghanska olym-

piska kommittén var det ingen överraskning. En av dem var Marouf.

– Vi var besvikna men förstod att vi inte skulle få vara med eftersom talibanregimen inte var erkänd. Vi boxare hade ingen tanke på att få delta eftersom de internationella reglerna för boxning inte tillåter att boxare har skägg.

Enligt talibansk lag var män inte tillåtna att ens ansa skägget, vilket gjorde att afghanska boxare och brottare var helt utslutna från att delta i sportevenemang utomlands.

Och att raka av sig skägget när de lämnat landet för att få delta i en turnering var det ingen som vågade. Då skulle de ha blivit straffade efter hemkomsten.

Sportministern ointresserad

Någon större framgång hade de förmodligen inte haft i vilket fall som helst.

– Under talibanerna fick vi inga resurser. Den före detta chefen för den religiösa polisen, som var sportminister, var inte intresserad av sport.

– Han ville göra om den afghanska olympiska kommittén till någon sorts religiös organisation, säger Marouf.

Efter misslyckandet med OS i Sydney dröjde det två år fram till de Asiatiska spelen i Pusan i Korea i augusti 2002 innan Afghanistan fick vara med i ett större internationellt idrottsammanhang. Det var första gången sedan 1994 som Afghanistan deltog i de Asiatiska spelen.

Det gick inte speciellt bra, men det har gått bättre sedan dess.

– Nu har vi lärt oss nya metoder och ny teknik. Jag tror att vi kommer att nå bättre resultat i Aten, säger en optimistisk Marouf.

Efter intervjun går vi från det afghanska boxningsförbundets anspråkslösa lokal på stadion i Kabul till boxarnas träningslokal.

– Vi kan gå dit om du lovar att inte skratta åt oss, säger Marouf innan vi beger oss dit.

Framme vid lokalen förstår jag varför. Allt de har är två hemmagjorda sandsäckar. Boxningsringen lyser med sin frånvaro i den tomma lokalen.

Börje Almqvist,
text och foto

Ännu mer makt för militären i Pakistan

Den pakistanska militären har i flera decennier varit en viktig politisk aktör i det fördolda. Men efter att dess roll nyligen institutionaliserades inom politiken kvarstår inte mycket av förespeglingen att landet skulle vara en fullvärdig parlamentarisk demokrati.

I oktober 1999 genomförde general **Pervez Musharraf** en uppmärksammad kupp som ledde till att uniformerade män öppet tog över styret av landet. Men att landets senat i april i år röstade igenom ett förslag som innebär tillsättandet av ett nationellt säkerhetsråd, NSC, fick betydligt mindre internationell uppmärksamhet. Detta trots att beslutet innebär att militären ges en legalt sanktionerad roll i styret av landet

Trots hårda protester från oppositionen tog det formella skapandet av det mäktiga NSC enbart tre minuter. De medlemmar av senaten som stöder den afghanska uppbäckade koalitionsregeringen godkände förslaget genom en omröstning efter att förslaget tidigare godkänts av parlamentets underhus.

Svart dag i historien

Bland de 13 medlemmar som ingår i sä-

kerhetsrådet finns bland andra cheferna för landets armé, flotta och flygvapen, samt flera andra högt uppsatta militärer. Rådet består även av flera ledande politiker, inklusive landets premiärminister.

– Det var en svart dag i Pakistans historia, säger **Raza Rabbani**, ledare för det oppositionella Pakistan People's Party, PPP.

– Omröstningen innebär att landets militär inte längre behöver agera i det fördolda – i stället är nu militärens politiska roll legaliserad. Rådets roll blir att agera rådgivare till regeringen i frågor om säkerhet, krishantering och andra frågor av "nationellt intresse".

Enligt regeringen är åtgärden ett steg mot ökad politisk stabilitet. Men oppositionen är mycket kritisk och menar att det snarare handlar om ett införande av "permanent undantagstillstånd".

Leder till nationell osäkerhet

– Den grundläggande konstitutionella strukturen är förändrad. Det parlamentariska regeringssystemet håller på att ersättas av ett militärt presidentsystem, säger senator **Khurshed Ahmed**, som är medlem av partiet Jamaat-i-Islami.

– I själva verket är det en lag om nationell osäkerhet som regeringen drivit igenom.

Pakistans militär har under flera decennier försökt institutionalisera sin roll

inom landets politik, men alla tidigare försök har stoppats av parlamentet.

Efter Pakistans frigörelse 1947 styrdes landet direkt av militären under mer än 25 år. Trots detta menar regeringsföreträdare att rädslan över tillsättandet av NSC är grundlös.

– Oppositionens kritik är missriktad. NSC kommer endast att ha en rådgivande roll vars rekommendationer kommer att granskas av parlamentet, säger en talesman för regeringen.

Enligt landets president Musharraf kommer rådet att bidra till en bättre relation mellan militären och regeringen – vilket i sin tur skulle motverka att militären direkt lägger sig i landets politik i fortsättningen. Men det är ett argument som oppositionen menar är löjligt.

Tillsättandet av rådet kommer samtidigt som en debatt rasar om huruvida Musharraf är villig att avsäga sig posten som arméchef. Något som i sig är ytterligare ett tecken på hur stark makt militären har över politiken.

Samtidigt tycks en del pakistanier ta beslutet med viss ro.

– Militären har alltid varit en viktig politisk kraft i landet. Himlen faller inte ner bara för att den rollen nu erkänts formellt, säger **Babar Ali**, som tidigare arbetade för partiet PPP.

Muddassir Rizvi/IPS

Oumbärligt arbete? Tamil Nadus nya lag om strejkförbud mot "oumbärliga tjänster" slår hårt mot sömmerskorna inom delstatens textilindustri.

Billiga kläder på export

Torka och strejkförbud drabbar arbetarna i textilstaden Tirupur

I sydindiska Tirupur tillverkas hälften av all trikå som exporteras till utlandet. Kläderna sys av flinka fingrar under svåra förhållanden.

Hur mycket får sociala rättigheter kosta? Konsumenterna har sista ordet.

Endast fläckvis syns de små vattenansamlingarna där kvinnor och män står barfota och tvättar. Den obarmhärtigt heta solen bränner i zenit. Plagg efter plagg slungas kraftfullt mot svarta stenblock. Ljudet ekar mellan de spruckna röda sandväggarna.

En gång fanns här en flod, men torkan tycks ha kommit för att stanna. Då mörka moln avtecknar sig mot den blå himlen fästs genast förväntansfulla blickar mot skyarna. I drygt fem års tid har människorna i den sydindiska delstaten Tamil Nadu väntat på monsunens återkomst.

En stor andel jordbrukare har övergivit

sina obrukbara marker och begett sig till Indiens ledande textilindustristad Tirupur. Staden är inte anpassad för sin snabbt växande befolkning. Därtill kommer långväga dagsarbetare, som sju dagar i veckan reser från avlägsna byar i brist på lokala arbetstillfällen.

När solen går ner över staden tänds lysrören i de fabriker där arbetet aldrig ligger nere. En mil bort i en lerhydda mitt ute på landsbygden sitter en ung indisk kvinna med erfarenhet av textilindustrin. För ett år sedan lämnade hon och hennes man sina två barn hos farföräldrarna i byn för att flytta till Tirupur. Där tog de anställning på en textilfabrik.

– Livet i Tirupur var svårt. Bostadshyrorna är mycket höga och dagligvarorna dyra. Trots att vi arbetade mellan tolv och femton timmar per dag, sju dagar i veckan, klarade vi och oss nätt och jämnt på vår lön. Det blev inget över att spara som vi planerat, säger Mrs. **Rajeshwari** uppgivet och rättar till sin färgglada sari. Tyget ligger i veck på det krackelerade jordgolvet, och kontrasterar kraftigt den monotona nyans

av brunt som fyller det kala rummet.

Efter ett års tid blev de arbetslösa och återvände hem. Hon är märkbart glad över att vara tillbaka, och på frågan om hon kan tänka sig återvända till Tirupur skakar hon bestämt på huvudet.

– Våra barn hade tur som kunde stanna i byn hos sina farföräldrar och gå kvar i skolan. I Tirupur mötte jag flera familjer där även barnen var tvungna att arbeta hårt på fabriken för familjens överlevnad. Givetvis är deras löner lägre, liksom vi kvinnor är lågavlönade i jämförelse med männen. Men minsta lilla inkomst är avgörande, säger Mrs. **Rajeshwari**.

Riskfyllt att organisera sig

Fackföreningarnas möjlighet att påverka arbetsförhållandena är begränsad. Knappt en fjärdedel av textilarbetarna i Tirupur är fackligt anslutna.

– Det är riskfyllt att organisera sig och många fabriker har förbjudit all facklig verksamhet, säger Mrs. **Rajeshwari**. Hon är dessutom en av många illitterata arbetare, för vilka arbetsmarknadslagen är obekant.

I maj 2003 införde delstatsregeringen en lag om strejkförbud för "oumbärliga tjänster". Från fackligt håll har det beskrivits som en av de mest repressiva lagar som skådats sedan Indiens självständighet 1947. Beteckningen "oumbärliga tjänster" är svårdefinierbar eftersom få tjänster faktiskt går att undvara. Vilket ger regeringen tolkningsföreträde.

En kvinnlig polis verksam i distriktet Perambalur i centrala Tamil Nadu intygar att antalet strejker är färre nu än tidigare och ger sin syn på saken.

– På grund av torkan har den redan stora andelen människor som lever kring fattigdomsstrecket ökat. Alla vill de ha höjd lön men det säger sig självt att ekvationen inte går ihop. Strejkförbudet är därför en nödvändighet då det tidigare stora antalet strejker störde arbetet på fabrikerna.

Om en strejk ändå utbryter tillkallas polisen genast. Den har i uppgift att avbryta aktiviteten och arrestera strejkdeltagarna. Straffsatserna för den som deltar i strejk är upp till tre års fängelse och höga böter.

Med anledning av strejkförbudet blir möjligheten att organisera sig fackligt desto viktigare. Men det är inte utan problem. Samtliga fackföreningar är partipolitiska, vilket medför att du som medlem måste välja färg. Bakgrunden är enkel; de politiska partierna är viktiga finansierare och använder fackföreningarna till att värva medlemmar.

Fackföreningarna står i nuläget inför en allvarlig förtroendekris. Delvis därför att de har för få anställda i förhållande till antalet medlemmar. Kanslipersonalen, där män är i stark majoritet, hinner inte med att göra jobbet. Det resulterar i bristande assistans till behövande, brutna löften och inställda möten. Följaktligen minskar förtroendet bland arbetarna och vissa upplever det som att facket endast ägnar sig åt att driva in medlemsavgifter.

Ytterligare en aspekt är den allt mer

uppmärksammade korruptionen inom fackföreningsrörelsen i Tamil Nadu.

– Det har visat sig att textilarbetare har blivit förda bakom ljuset av korrupta fackföreningsledare. Vissa utger sig för att företräda textilarbetarna i löneförhandlingar, men i grund och botten förhandlar de under bordet med arbetsgivarna och tjänar svarta pengar på arbetarens bekostnad, säger Mr. Aloysius.

Han har grundat frivilligorganisationen *Social Awareness and Voluntary Education*, som bland annat utbildar textilarbetare i Tirupur i arbetsrätt och kvinnofrågor.

Mr. Aloysius framhåller vikten av att utbilda kvinnorna i arbetsrätt. Könsdiskriminering är ett utbrett problem inom textilindustrin, där de mest lågavlönade arbetssuppgifterna i regel tilldelas kvinnorna.

Textilindustrin är en klart kvinnodominerad bransch men det avspeglas varken bland fackföreningsmedlemmar eller bland fackföreningarnas egen personal.

– Att vara verksam inom en fackförening är inte ofarligt. Ofta förekommer hot, trakasserier och repressalier. Som kvinnlig fackföreningsledare är det än värre. Men jag är optimistisk inför framtiden. Fler indiska kvinnor tar plats på den politiska arenan i dag än någonsin tidigare.

Konsumenternas ansvar

I dagsläget är situationen för facklig verksamhet i Tamil Nadu paradoxal. Trots att behovet att organisera sig fackligt växer, så ökar inte medlemsantalen. En bidragande orsak är att regering och arbetsgivare aktivt motarbetar fackföreningarna. Det skrämmer många potentiella medlemmar, och skillnaden mellan landets lagstadgade arbetsrätt och verkligheten på textilfabriker-na förblir stor.

Ansvar ligger delvis på klädkedjorna i väst, vars inköpsstrategier skapar hård konkurrens mellan leverantörerna om lägsta pris på kortast möjliga leveranstid. Det är

Tre pojkar kikar ned i en tom brunn som inte har sett vatten på drygt fem års tid.

en kamp som arbetarna betalar för med lägre löner och längre arbetspass.

– Just nu har vi en viktig beställning från Tyskland som måste verkställas på kortast möjliga tid. Att vägra övertid är lika med att förlora jobbet, och inte ens min fackförening kan hjälpa mig på den punkten, säger en arbetare i Tirupur.

I Tirupur tillverkas hälften av Indiens totala trikåvaruexport, varav tusentals plagg hamnar i de svenska klädbutikerna. Textilindustrin är en av de äldsta industrierna i Indien. Den utgör en av landets viktigaste exportvaror. Största marknaden är EU med 65 procent och därefter följer USA med 15 procent.

Vid årsskiftet kommer textilindustrins internationella exportkvoter att avvecklas. Oron i Indien är därför stor. Konkurrensen kommer att hårdna, på såväl den inhemska indiska marknaden som på den internationella. Följaktligen profilerar sig nu textilfabrikerna för att attrahera klädkedjor världen över. De lockar med ny teknologi, utbyggd infrastruktur och nu senast visst socialt och miljömässigt ansvarstagande.

Att socialt ansvar har förts upp på agendan inger hopp om att sociala rättigheter kan komma att bli en framtida konkurrensfördel till skillnad från dagslägets motsatsförhållande.

En annan förhoppning är att klädföretagen ingår globala ramavtal med internationella fackliga organisationer. Genom International Textile, Garment and Leather Workers Federation (ITGLWF) som företräder textilarbetarna, ges de möjlighet att själva påverka sin situation.

Men när allt kommer omkring har konsumenterna sista ordet. Med tillräckligt många ögon på sig blir det besvärligare för svenska klädkedjor att smita från kontroll av sina uppförandekoder.

Det som konsumenterna efterfrågar ser företagen till att leverera. Svårare än så är det egentligen inte. Men hur stort är den svenska konsumentens intresse för en marknad som tar hänsyn till indiska textilarbetarens rättigheter och främjar värdiga arbetsförhållanden?

Lotten Skeppstedt,
text och foto

Kvinnorna tvättar i det lilla vatten som finns kvar av floden.

Känslig analys av mytisk kung

Forskningsinstitutet i Pune stormat av hindunationalister

Morgonen den 5 januari 2004 stormade hundratals yngre män in i det berömda forskningsinstitutet Bhandarkar Oriental Research Centre i den vanligtvis stillsamma lärdomsstaden Pune i Maharashtra.

Syftet var inte att bedriva klassiska studier utan att åstadkomma så mycket förödelse som möjligt.

Man lyckades inte bara slå sönder inredningen i biblioteket utan också förstöra ett antal oersättliga dokument.

Sedan polis inkallats arresterades 72 ynglingar tillhörande den nationalistiska organisationen *Sambahaji Brigade*, närstående *Shiv Sena* som är en dominerande maktfaktor i Maharashtra. Shiv Sena, en fascistisk politisk organisation (och parti) med säte i Mumbai, är uppkallad efter Shivaji och häri ligger nyckeln till historien.

Shivaji var en legendarisk hjältekung i nuvarande Maharashtra som under 1600-talet krigade både mot mogulriket och mot engelsmännen. Den nationalistiska myt som odlats särskilt av Shiv Sena, men som energiskt uppmuntrats också av den av BJP ledda centralregeringen i New Delhi 1998-2004 säger att Shivaji kämpade mot islam för hinduismen, Maharashtra och den indiska nationen.

Den sortens anakronismer är i dag officiellt föreskrivna i skolans historieböcker (se SYDASIEN 2/00). Den historiska forskningen i Indien har upplevt svårigheter när det gäller att bevara sin vetenskaplighet, eftersom regeringen inte tyckt att den varit nationalistisk nog och därför inte dragit sig för att påverka sammansättningen av samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningsråd som styr resurserna till forskning.

Händelsen i Pune visar att även utländska forskare, liksom indiska kollegor som samarbetar med dem, lever farligt. Den direkta anledningen till förödelsten på det historiska forskningsinstitutet var en bok om Shivaji, *Shivaji: Hindu King in Islamic India*, författad av den amerikanske historikern James W. Laine.

Boken stoppad i Indien

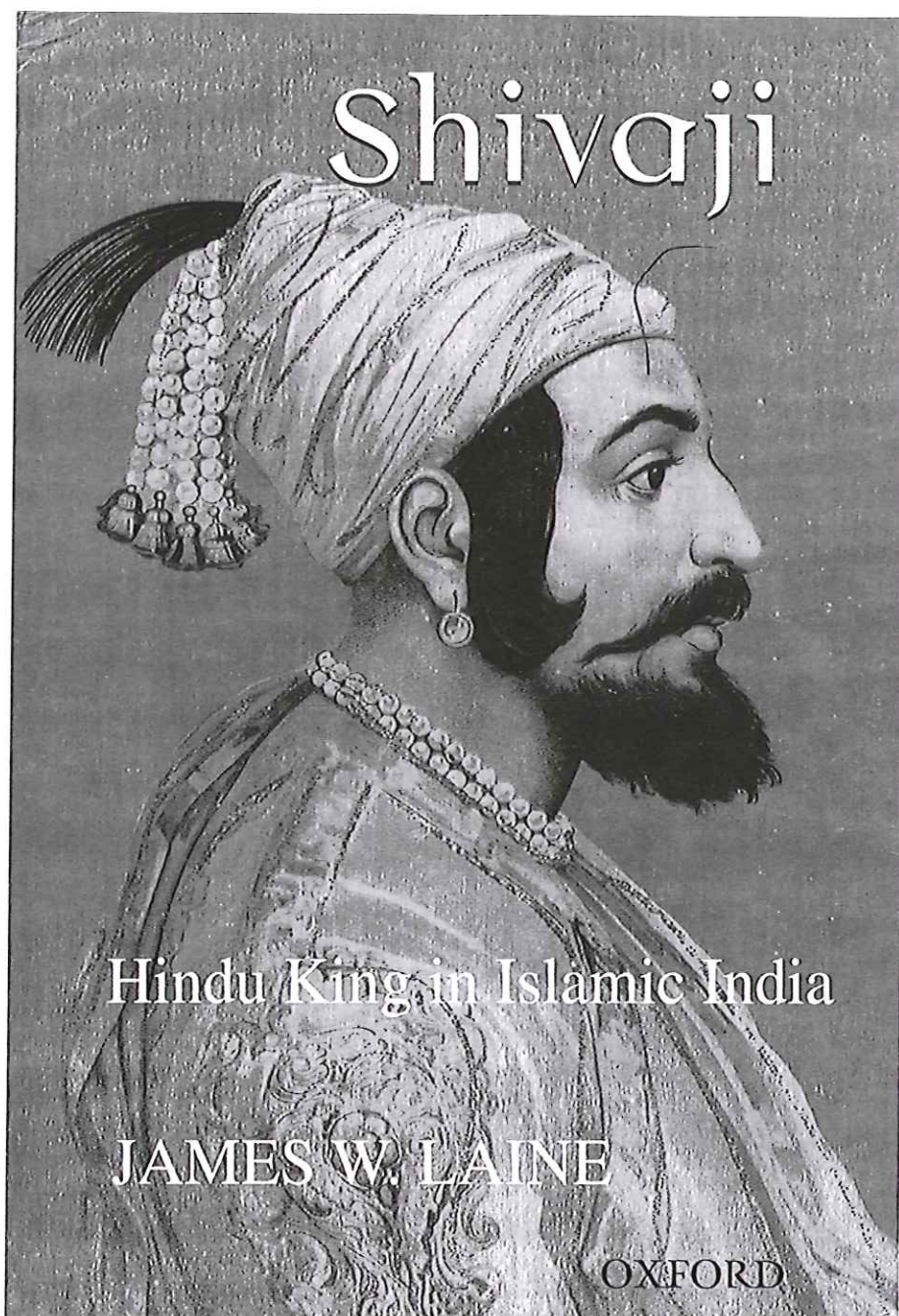
Laine var, förklarar han själv, inte ute efter "sanningen" om Shivaji utan snarast intresserad av frågan hur historiska myter etableras. Utan tvekan är Shivaji det perfekta valet för en sådan analys. Shivaji har omsorgsfullt konstruerats som nationalist, förespråkare för Maratha-folkets kultur, och hängiven hindu. Laine visar hur litteraturen om hjältekungen systematiskt undviker fakta som kan ifrågasätta denna bild, särskilt gör han detta i kapitlet "Cracks in the Narrative". Detta är naturligtvis vad vi förväntar oss av seriös akademisk forskning.

Dessvärre visade sig detta legitima historiska uppdrag mycket kontroversiellt i ett Indien som vid denna tid började förberedelserna för allmänna val. Efter protester hade Oxford University Press redan dragit tillbaka den indiska upplagan av boken. Delstatsregeringen i Maharashtra beslöt efter incidenten på forskningsinstitutet att förbjuda boken.

Centralregeringen ingrep inte till försvar för forskningens frihet, även om premiärminister Vajpajee påpekade att bättre än bannlysning vore att författa en motskrift. Några av de indiska kollegor som Laine avtackar i förordet till sin bok, säkert utan att ha någon aning om vilka konsekvenser denna normala gest skulle leda till, fick polisskydd. En talesman för *Sambahaji Brigade* anklagade *Bhandarkar Oriental Research Centre* för "kulturell terrorism".

Björn Hettne

Bannlyst bok. Historikern James W. Laine analyserar hur hjältekungen Shivaji framställs som nationalist och hängiven hindu. Boken förbjöds i delstaten Maharashtra.

Rupantar kommer från Khulna i Bangladesh.

Svensk-indiskt teatersamarbete

Slutet av mars besöktes Stockholm av teatergruppen Rupantar från Bangladesh. De bjöd på föreställningar på Alias-teatern och Etnografiska museet samt deltog i ett seminarium om internationellt teaterarbete.

Gästspelet innehöll traditionellt historieberättande, korta teaterstycken med sång och dans samt fyra scener ur kvinnors verklighet i Bangladesh.

Föreställningarna och seminariet arrangerades av Svensk Teaterunion som ingått ett avtal med SIDA om att ansvara för projektet Barnens röst i Asien.

Fyra teatergrupper, två från Indien och två från Bangladesh, däribland Rupantar, är utvalda att delta i projektet.

I höst kommer svenska teaterarbetare besöka teatergrupperna för att arrangera workshop och gästspel.

Indiska smultronställen

PER J ANDERSSON:
Indien. Personlig guide
Vagabond 2004

En tid när reseguideböckerna om Indien blir allt fler, allt tjockare och allt ohanterligare uppstår ett behov också av elegant sparsmakade och personligt hållna reseguider på svenska. Tidskriftsredaktören **Per J Andersson** har utforskat Indien ett femtontal gånger de senaste 20 åren, och delar här med sig av indiska smultronställen i form av utvalda platser, favorithotell och festivaler. Detta utan att förbise klassiska turistmål såsom Rajasthan, Goa och Kerala, som naturligtvis också finns med.

Författaren beskriver kärleksfullt gamla tempel, vackra palats och sköna stränder, men tar också läsaren med till det moderna mångfacetterade Indien. Inte minst livet i dess vitala storstäder Delhi, Kolkata, Mumbai och Bangalore. Korta och kunnigt skrivna reseberättelser interfolierar guidematerialet, flera av dessa texter har tidigare förekommit i tidskriften Vagabond.

Lars Eklund

Strandfolkets dotter

Poetisk prosa om adopterads sökande

CHANDANI LOKUGÉ
Turtle nest
Penguin

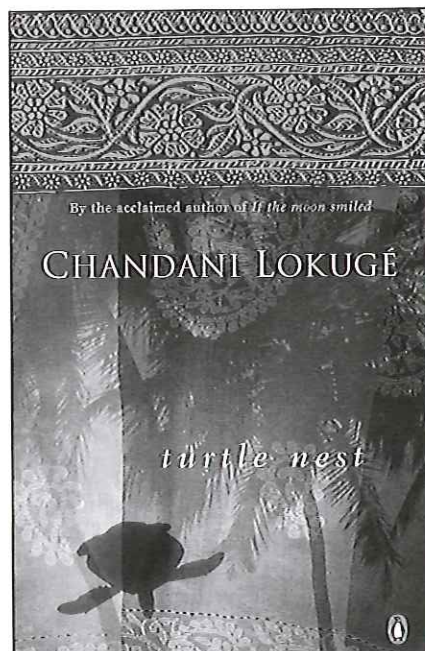
Artonåriga Aruni är född på Sri Lanka och uppvuxen som adoptivbarn hos ett gift par där. När hon var åtta år gammal lämnade familjen Sri Lanka för Australien. Nu reser Aruni själv tillbaka till hemlandet, i hopp om att finna sanningen om sin döda biologiska mor och om att träffa åtminstone morbrodern. Handlingen i **Chandani Lokugés** nya roman utspelas på Sri Lankas sydkust och på två sammanflätade tidsplan – dels i Arunis sökande, dels i berättelsen om hennes mors uppväxt en generation tidigare.

Chandani Lokugé har redan före *Turtle nest* publicerat två prosaböcker och dessutom redigerat flera nyttgävor av romaner och självbiografier, skrivna av indiska 1800-talskvinnor. Det är inte första gången som hon, själv utvandrade från Sri Lanka till Australien, tar upp emigrationen. I romanen *If the moon smiled* (2000) tecknar hon en mörk bild av denna. Bättre villkor, materiellt sett, kan inte uppväga rotlöshet och identitetsförlust, en växande klyfta mellan föräldrarna och barnen – de sistnämnda uppvuxna i ett främmande land med främmande värderingar.

Lokugés författarskap har också präglats av de tragedier som de senare decennierna drabbat Sri Lanka – fattigdomen, förtrycket och inbördeskriget. Det har alltid varit djupa och intensiva känslor som författarinnan gestaltat, känslor som det inte är så lätt för läsaren att värja sig mot. Har det funnits någon svaghet hos Lokugé har den snarast bestått i att smärtan varit så stark att den tillåtit gå ut över personteckningen som blivit något statisk och svartvit.

Nyanserad personteckning

I det hänseendet innebär *Turtle nest* ett stort framsteg. Prosan är livligare och personteckningen mer nyanserad än tidigare. Innehållet är däremot inte mindre brännande. I centrum för handlingen står "strandfolket", den fattiga kustbefolkningen som försöker överleva på sina magra fiskefångster och genom att tjäna några slantar på turisterna. På stränderna och runt hotellen bjuds allt som går att sälja ut: cigaretter, batiktryck, båtminiatyrer, flickors och pojkers kroppar. Den sanning om modern som Aruni söker är det egentligen ingen som vill berätta och

Chandani Lokugé är en lankesisk författare som utvandrat till Australien. I "Turtle Nest" skriver hon om exploateringen och sexturismen i sitt födelse-land.

hon får endast gradvis reda på den.

Mala, visar det sig, var en levnadsglad och viljestark flicka. Hon trotsade desperat hämmande yttre villkor och förbud, men två önskad graviditeter gjorde henne till förkastad och bröt ner henne. En tid arbetade Mala som tjänsteflicka hos ett gift par, maken gjorde henne med barn men paret tog sig an barnet – Aruni. Aruni kom samtidigt att fungera som substitut för makarnas döda dotter Kumari. Det är därför inte så konstigt att Aruni är vilsen och trasig inuti. Hon vill så gärna själv tillhöra strandfolket och på så vis sina förlorade rötter att hon är blind för lurande faror. Hon inleder ett förhållande med en gift vit turist från Australien och dras samtidigt till en vacker pojke på stranden.

Turtle nest försöker skildra den nådelösa exploateringen, brutaliseringen och sexturismen utan distans. Chandani Lokugé berättar långsamt och eftertryckligt, någon enstaka gång är stilen lite överlastad med bilder. Det är en gripande men bitvis plågsam läsning, och som läsare önskar man ideligen att personerna måtte besparas mer lidande och förnedring. Samtidigt gör Chandani Lokugés vackra, poetiska prosa att man inte vill släppa boken.

Anders Sjöbohm

Upploppsrettegång flyttas från Gujarat

Våren 2002 dödades minst 2000 människor i samband med stora antimuslimska upplopp i den indiska delstaten Gujarat. Hittills har ytterst få dömts för sin medverkan i våldsamheter. Men i april i år beslutade landets högsta domstol att en kontroversiell mordrettegång ska återupptas – denna gång utanför Gujarat.

Beslutet innebar den första förhoppningen om att rättvisa ska kunna skapas för offren för den anti-muslimska pogromen.

– Högsta domstolen fick gå in och göra det som regeringen misslyckats med, säger människorättsaktivisten **Y P Chibbar**, ledare för den inflytelserika organisationen People's Union of Civil Liberties, PUCL.

Fallet i fråga, som kommit att kallas mordet vid Best Bakery, har blivit symbolisk för de grava orättvisor som präglade efterspelet till händelserna i Gujarat. 21 personer åtalades för att ha deltagit i mordet på tolv människor vid bageriet.

Men i juni förra året friades de misstänkta av en domstol i staden Vadodara,

med hänvisning till bristande bevisning.

I höstas beslöt landets högsta domstol att man skulle granska hanteringen av en överklagan till Gujarats hovrätt som gjorts av huvudvittnet i fallet, **Zahira Sheikh**, vars familj ägde Best Bakery. Hon överlevde attacken då mobbar brände ner bageriet. Sheikh såg sin syster, farbror, tre kusiner och sju andra personer mördas då hinduiska mobbar gång på gång attackerade bageriet.

Hinduer attackerade muslimer i Gujarat som hämnd efter att ett tåg med hinduiska pilgrimer utsatts för mordbrand den 27 februari 2002. I upploppen som följde dödades minst 2000 människor, varav de flesta muslimer.

Vittne utsatt för hot

Zahira Sheikh har berättat för tidningen *Indian Express* att hennes familj utsatts för mängder av hot samt att hon tvingades att ändra sitt vittnesmål vid förhandlingen i tingsrätten i Vadodara.

Männikorättsaktivisten **Teesta Setalvad**, som är ledare för den Mumbai-baserade organisationen *Citizens for Justice and Peace*, grep in och begärde att landets högsta domstol skulle genomföra en ny rettegång utanför Gujarat. Så kommer nu också att ske, i delstaten Maharashtra.

Trots att så många människor dödades i upploppen, samt att många våldtogs och egendomar brändes ner har hittills endast tolv personer åtalats och fällts för sin medverkan. Kritiker menar att detta främst beror på trakasserier från den hinduiska organisationen Vishwa Hindu Parishad, VHP, som står det hindunationalistiska partiet BJP nära. BJP styr Gujarat och ledde också Indiens nyss avgångna koalitionsregering.

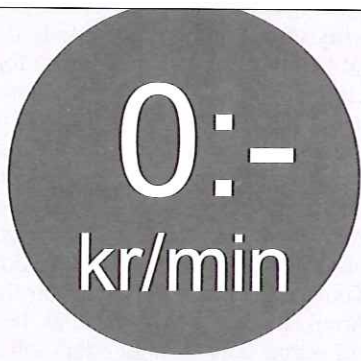
Setalvad, som även är redaktör för den välkända månadstidningen *Communalism Combat*, säger att hennes organisation också kommer att bevaka andra rettegångar som är relaterade till upploppen.

– Vi har överlämnat fall till högsta domstolen som gäller hatiska uttalanden från Gujarats ökände chefsminister **Narendra Modi**, säger Setalvad.

BJP:s lokalregering, som leds av Modi, har anklagats av organisationer, men även landets människorättskommission, NHRC, för att ha gjort för lite för att stoppa pogromen.

BJP:s högsta ledare, inklusive landets förre premiärminister **Atal Bihari Vajpayee** har beklagat våldet i Gujarat. Men ingen har krävt att Modi ska avgå, av rädsla för att det skulle leda till ett bakslag från partiets hökar.

Ranjit Devraj/IPS

Happy Hours!

Med Teleman Happy Hours ringer du gratis till alla svenska hemtelefoner på kvällar och helger!* Det enda du behöver betala är 19 kr/månad samt startavgift som är 40 öre per samtal. Du måste vara förvalskund hos Teleman för att kunna använda tjänsten.

* 18.00 – 08.00 på vardagar samt hela lördag och söndag

	Teleman	Telia	Tele2
	Happy Hours	Fritid	Kväll och Helg
Fri samtalstid	Må-fre 18-08 + helger	Må-fre 18-08 + helger	Må-fre 18-08 + helger
Månadsavgift	19 kr	30 kr	24 kr
Öppningsavgift	40 öre/samtal	45 öre/samtal	45 öre/samtal
Gäller	All fast telefoni inom	All fast telefoni inom	All fast telefoni inom
Pris må-fr 8-18	20 öre/minut	23 öre/minut (Telia Bas)	22 öre/minut

Teleman AB är en svensk teleoperatör som allt sedan starten 1996 erbjudit telefonitjänster till både företag och privatpersoner. Vi arbetar för hög kvalitet till märkbart låga priser och marknadsför telefonitjänster för Dig som konsument. Det finns inga fasta kostnader eller dolda avgifter. Du betalar endast för dina samtal, inget mer.

Kontakta vår kundtjänst: 020-140 00 46 / www.teleman.com

TELEMAN
the total telephone service

Teleman
betalar
portot

TELEMAN

Svarspost
201 400 600
228 20 Lund

Ja, jag vill ha förval med Teleman och erbjudandet Happy Hours!

Personnummer: _____

Namn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____

Postort: _____

Telefonnummer: _____

Underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Datum: _____

FYLL I OCH POSTA - PORTOT ÄR BETALT

AFGHANISTAN

Läkare sköts ihjäl

□ Fem medarbetare i Läkare utan gränser sköts den 3 juni-hjäl i Badghisprovinsen i nordvästra Afghanistan.

Teamet – en norsk, en belgisk och en holländsk läkare samt en afghanske chaufför och en afghansk tolk – var på väg mellan Khaikana och Qala-I-Naw. Bilen de färdades med besköts och utsattes troligen också för en granatattack.

Ännu är det okänt vilka som utfört mordet. Läkare utan gränser har efter mordet avbrutit allt hjälparbete – utom livräddande insatser – i landet.

MALDIVERNA

Havet hotar önationen

□ Den lilla önationen Maldiverna hotas att slukas av havet. Detta eftersom FN beräknar att havsnivån kommer att stiga på grund av växthuseffekten. (en inte helt oomstridd tes – se SYDASIEN 4/02).

– Mitt land är som en burk med tonfisk eftersom det finns ett bäst-före-datum, säger utrikesminister Fathul-la Jameel.

FN menar att klimatförändringarna och de ökande havsnivåerna utgör ett hot mot själva existensen för låglänta östater som Maldiverna och Tuvalu och att dessa kan komma att försvinna från jordytan inom de närmaste 25 till 30 åren.

I en rapport som släpptes i april i år skriver FN:s generalsekreterare **Kofi Annan** att klimatförändringarna på ett mer akut plan dessutom hotar miljön i regionen, samt bidrar till extrema väderfenomen och en ökning av luftburna sjukdomar.

I samband med ett tre dagar långt möte med små önationer, så kallade SIDS (Small islands developing states), togs flera av de problem och de svagheter som de små nationerna har att hantera upp. Bland ämnena som diskuterades fanns förutom de stigande havsnivåerna även riskerna för naturkatastrofer samt de instabila inkomsterna från turismen.

Mötet var ett förberedande forum inför den kommande FN-konferens om SIDS, som ska hållas i Mauritius i slutet av augusti.

IPS

NEPAL

Kriget drabbar turism

□ Tusentals nepaleser som varit helt beroende av landets stora turistindustri har drabbats mycket hårt av det alltmer eskalerande våldet i landet. Striderna inleddes av den maoistiska gerillan i början av 1996, och sedan dess har minst 9 100 människor dödats.

För landets turistindustri började den kraftiga nedgången 2001, efter att regeringen utlyst undantagstillstånd i syfte att bekämpa rebellrörelsen.

Efter att fredssamtalen kollapsat i augusti förra året sjönk turismen ytterligare. Det är ett hårt slag mot det fattiga landet eftersom turismen står för nästan fem procent av landets bruttonationalprodukt.

Kali Bahadur Adhikari, medlem av Nepals turismråd, menar att fred är det enda som krävs för att få tillbaka turisterna.

– Nepal är fyllt av så mycket naturlig skönhet att det inte behövs någon som helst annan publicitet eller reklam.

IPS

SYDASIEN, RÅBYGATAN 5A 223 61 LUND

Telefon och fax: 046-222 73 40
E-mail: sydasien@sydasien.se
Webb-sida: <http://www.sydasien.se>
Utgivare: Tidskriftsföreningen SYDASIEN

Ansvarig utgivare: Thomas Bibin
Tidskriftsredaktör: Lars Eklund
Redaktion för detta nummer: Katarina Sandström Blyme, Lars Eklund och Pär Jansson
Tryck: Luleå Grafiska 2004

Prenumerantregister:
Nätverkstaden Väst, 031-743 99 05,
ekonomitjänst@natverkstan.net
ISSN: 0282-0463

Prenumeration: Medlemskap i tidskriftsföreningen SYDASIEN, inkl fyra nummer av tidningen (ett år) kostar för privatpersoner i Sverige 250 kr. Prenumeration för institutioner och bibliotek 300 kr. Utanför Sverige kostar en prenumeration/medlemskap 360 kr.

Lösnummerpris: 65 kr
Postgiro: 79 54 96-9 SYDASIEN.
Nästa nummer utkommer i september.

Manusstopp: 10 augusti 2004
Tidskriftsföreningen SYDASIEN har som mål att sprida information om situationen i södra Asien. Föreningen stödjer de krafter som bekämpar imperialismen, det politiska förtrycket och underutvecklingen i området. Föreningen är fristående från politiska partier och grupperingar i Sydasiens såväl som i Sverige.

Flyg till

Indien, Bangladesh, Pakistan, Thailand, Sri Lanka, Hong Kong, Filippinerna, Singapore, Nepal, etc.

Med

Gulf Air, Lufthansa, Tarom, British Airways, Aeroflot, Emirates, Alitalia, CSA eller något av våra bolag

metropolresor

Luntmakargatan 42 · 111 37 Stockholm

Tel. 08-10 45 58 · Fax. 08-723 06 66

E-mail: metropolresor@telia.com

Hemsida: www.metropolresor.com

Avsändare:
SYDASIEN
RÅBYGATAN 5 A
223 61 LUND

POSTTIDNING
BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med nya adressen
noterad på baksidan

Utgivningspostkontor
LULEÅ 1

I Firozabad tillverkas glasstavar på löpande band. Stavarna, i alla färger, blir till pärlor och glassdjur. Där görs också Indiens "nationalsmycke", armringarna. Harpreet Twigg, glaskonstnär från Mumbai, har gjort den blå plattfisken. Det andra konstverket är skapat av Vijay Kowshik, New Delhi som var värd för svenskarna.

FOTO: JAN JOHANSSON

Glasklart sambandh

Svenskar och indier inspireras av varandra i konstsamarbete

Glas är kanske inte den konst- och hantverksform man förknippar Indien med. Det vill konstnärerna i den svensk-indiska Sambandhgruppen ändra på.

I februari i år reste fyra svenska glaskonstnärer till Indien.

– En underbar resa, mycket inspirerande för oss, säger **Berit Johansson** som tillsammans med maken **Jan**, **Anette Alsiö** och **Lasse Frisk** känt ett behov att träffa kollegor med helt annorlunda sätt att arbe-

ta och att möta en annan, färgstark kultur.

I Indien besökte de glasbruk, glashyttor, glaskonstnärer men också keramikere och andra konsthantverkare. I New Delhi arrangerades en välbesökt utställning på NOOK Artist Gallery med bland andra **Vijay Kowshik** och **Janaki Narkar Waldraff**. Delar av utställningen visades också på svenska ambassaden där flera viktiga kontakter knöts.

Srila Mookherjee, Kolkata är en av Indiens få studioglasblåsare, det vill säga konstnärer som själva tillverkar sitt glas, utan mellanhänder.

Jan och Berit Johansson, glaskonstnärer med Vadstena som bas.

Hon, liksom de övriga knutna till Sambandhgruppen hoppas att indiskt konstglas ska bli ett begrepp att räkna med.

Här hoppas svenskarna kunna bidra med sina erfarenheter och förhindra att deras indiska kollegor gör samma misstag som de själva gjort.

Fler gemensamma utställningar i Indien planeras men också studiebesök på svenska glasbruk, ateljéer och skolor.

Fotnot: Sambandh betyder samma sak på svenska och indiska.

Katarina Sandström Blyme